

Programmabegroting

2016 - 2019

Gemeente Brummen

“Wij werken

voor

Brummen”

Inhoudsopgave

2016

2019

Inhoudsopgave.....	3
Aanbieding van de programmabegroting.....	5
Deel 1 – Begroting	
De programma's	
1. Bestuur en veiligheid.....	11
2. Ruimtelijke ontwikkeling.....	17
3. Ruimtelijk beheer.....	25
4. Sociaal Domein.....	29
5. Samenleving.....	35
6. Financiering.....	41
De paragrafen	
A. Lokale heffingen.....	49
B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	53
C. Onderhoud kapitaalgoederen	59
D. Financiering	63
E. Bedrijfsvoering	67
F. Verbonden partijen	71
G. Grondbeleid	83
Deel 2 – Financiële overzichten	
Totaaloverzicht van baten en lasten per programma in 2016.....	87
Begroot te realiseren resultaat in 2016.....	89
De meerjarige resultaten van alle programma's.....	91
Bijlagen	
1. Investerings.....	95
2. Subsidieplafonds 2016.....	97
3. Reserves en voorzieningen.....	99
4. Financiële uitgangspunten begroting 2016.....	101

Programmabegroting 2016-2019
Kenmerk : INT15.2256
Vastgesteld :

Focus op werken voor Brummen.

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt de programmabegroting 2016-2019. Een begroting die in lijn ligt met de door u in juni 2015 behandelde Perspectiefnota 2016-2019. Een begroting die rekening houdt met de gevolgen van de meicirculaire van het gemeentefonds. Een begroting die qua lay-out al eerste wijzigingen heeft ondergaan als gevolg van het overleg hierover met de auditcommissie. Een begroting die ook rekening houdt met aanpassingen binnen het wettelijk kader, het Besluit Begroten en Verantwoorden gemeenten en provincies (BBV). Een begroting die meerjarig sluit, waarmee blijvend wordt gewerkt aan het versterken van het eigen vermogen van de gemeente.

Dat het motto van dit jaar "Focus" is, zal u niet verbazen. De behandeling van de Perspectiefnota heeft geleid tot de koers van Brummen om gericht te kiezen voor noodzakelijke geachte taken en het verminderen van de inzet op minder noodzakelijk geachte taken. Toch zult u in de nu voorliggende programmabegroting de uitwerking van het focus denken nog niet aantreffen. De precieze consequenties van de behandelde Perspectiefnota zullen afzonderlijk aan uw raad worden voorgelegd. Pas nadat het standpunt van uw raad over de uitwerking bepaald is, zal dit standpunt tot aanpassingen in de begroting 2016 en het daarbij behorende meerjarige beeld.

In het motto van 2016 zit ook de verwijzing naar de titel van de Perspectiefnota "Wij werken voor Brummen". Deze titel omvat ook de verandering in de manier van werken vanuit de gemeente. Met die omslag zijn we al bezig. De daarbij behorende nieuwe structuur van de ambtelijke organisatie start formeel per 1 januari 2016.

Met deze programmabegroting willen wij bevestigen dat Brummen zich sterk genoeg acht om op eigen kracht de toekomst in te gaan. Met daarbij samenwerken met anderen waar het zinvol is. Zeker op het gebied van het Sociaal Domein is regionale samenwerking zeer gewenst. Een gebied waar we met jaarlijks teruglopende inkomsten te maken zullen krijgen, waarop we bij de uitgaven tijdig met passende reacties zullen moeten komen. De werkelijkheid van het jaar 2015 zal ons hierbij inzichten moeten geven.

Naast de speerpunten "sluitende begroting gericht op herstel omvang eigen vermogen" en "Sociaal Domein" zal 2016 ook in het teken staan van de ruimtelijke situatie in de kern Eerbeek. Ook in deze zin zal de nu voorliggende begroting 2016 geen verrassingen voor uw raad inhouden.

Tot slot zullen ook onze voorstellen rondom tarieven u vertrouwd voorkomen. De OZB en leges worden met 0,7% geïndexeerd, de toeristenbelasting blijft ongewijzigd, de rioolrechten dalen met 2%. Bij de afvalstoffenheffing daalt het tarief voor de groene minicontainer voor gft-afval met 50%. De overige tarieven bij de afvalstoffenheffing blijven ongewijzigd.

Met dit tarievenbeleid houden wij vast aan ons beleid om beheersing van de begroting te bereiken via het beheersen van de lasten en niet door de tarieven meer dan afgesproken is te verhogen.

Financieel

De begrotingsuitkomsten 2016-2019 worden verrekend met de vrije reserve. In onderstaand model is dit af te lezen aan de regel: "Verrekening met de vrije reserve ter versterking reservepositie" (regel 5).

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2016	V/N	2017	V/N	2018	V/N	2019	V/N
Uitkomst begroting <i>voor bestemming</i>	-162	V	-9	V	119	N	-205	V
Voorgestelde toevoeging aan reserves, excl. saldo begroting	410	N	409	N	409	N	409	N
Voorgestelde onttrekking aan reserves, bestaand beleid	-902	V	-786	V	-744	V	-747	V
Saldo begroting	-655	V	-386	V	-215	V	-543	V
Verrekening met vrije reserve ter versterking reservepositie	655	N	386	N	215	N	543	N
Uiteindelijk begrotingsresultaat na bestemming	0		0		0		0	

Het effect van de begrotingsuitkomsten op de hoogte van het eigen vermogen wordt hieronder duidelijk gemaakt:

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2014	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
<i>Algemene reserve</i>						
Weerstandsreserve	€ 3.097	€ 2.088	€ 2.088	€ 2.088	€ 2.088	€ 2.088
Vrije reserve	-€ 4.215	-€ 2.410	-€ 1.754	-€ 1.368	-€ 1.153	-€ 610
Nog te bestemmen rekeningsresultaat 2014	€ 1.296	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Totaal algemene reserve</i>	€ 178	-€ 322	€ 334	€ 720	€ 935	€ 1.478

Op basis van deze uitkomsten is de verwachting dat per eind 2016 de totale algemene reserve positief is, maar nog niet op het gewenste niveau ter grootte van een volledig aanwezige weerstandsreserve, aangevuld met zeker een miljoen aan vrije reserve. Vandaar dat er ook in de jaren na 2016 begrotingsoverschotten nodig zijn. Pas daarna ontstaat er weer ruimte voor nieuw beleid, omdat een begrotingsoverschot dan niet meer nodig is voor herstel van het eigen vermogen. Bij nieuw beleid zal de focusbenadering leidend zijn.

Bij de prognose van de ontwikkeling van de reserves is rekening gehouden met de uitkomst van de nieuwste herijking van het weerstandsvermogen. Het voorstel rond deze herijking loopt parallel aan de behandeling van de programmabegroting 2016-2019. Op basis van het voorstel moet de weerstandsreserve per eind 2015 € 2.088.000 bevatten.

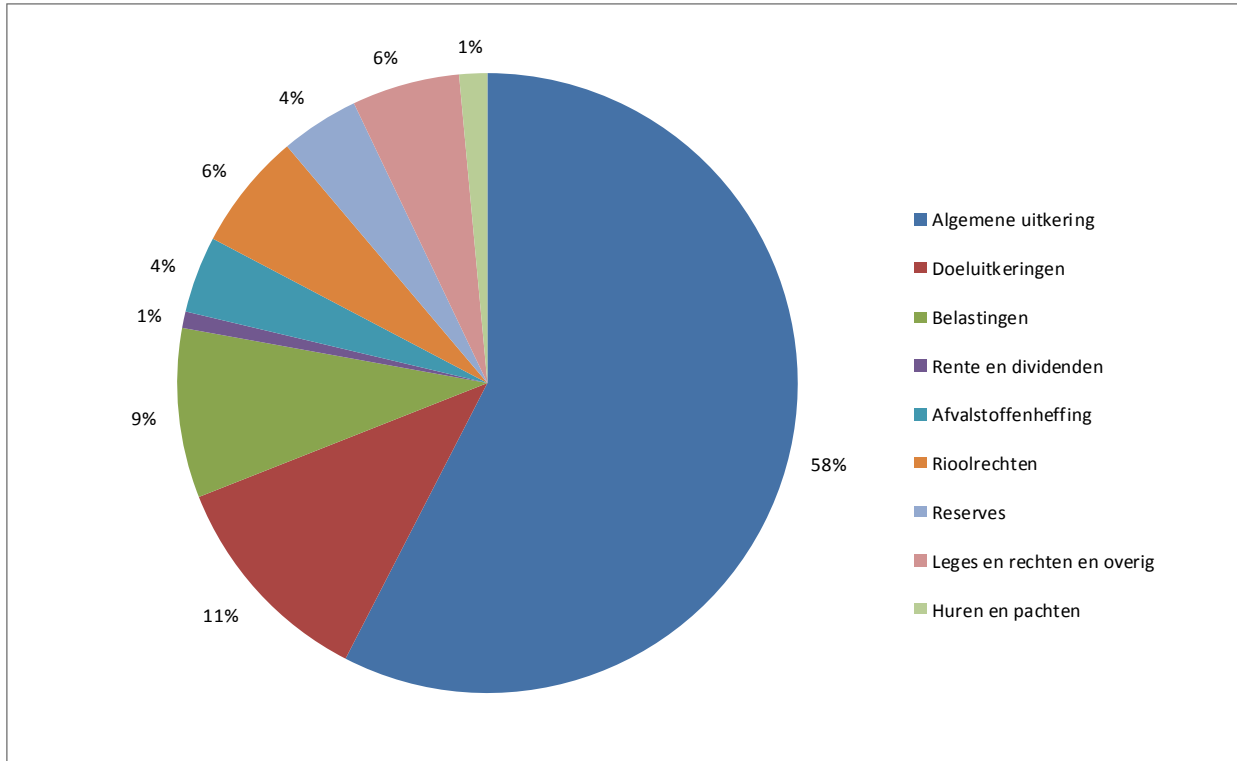
Risico's en ontwikkelingen

In het algemeen kan gesteld worden dat er zich financieel opnieuw een vrij stabiel beeld aftekent. Daarbij liggen de positieve saldi van de meeste jaren wel iets lager dan verwacht bij de perspectiefnota 2016-2019. Dit komt vooral door de negatieve bijstelling vanuit het gemeentefonds via de meicirculaire 2015. Naast de bijgestelde begrotingscijfers en de nieuwe inventarisatie weerstandsvermogen zijn nog de volgende risico's te benoemen:

1. Alsnog verdere besparingen, al dan niet via zogenoemde "onderbesteding", op rijksniveau die via de systematiek van samen de trap af of op leiden tot een lager gemeentefonds.
2. Open-eind regelingen zoals uitvoering Jeugdwet, WMO en Participatiewet;
3. (hogere) bijdrage in gemeenschappelijke regelingen;
4. De invoering van de vennootschapsbelasting per 1-1-2016 zal naar alle waarschijnlijkheid gevolgen hebben voor de grondexploitaties. De wet- en regelgeving hiervoor is nog onderhanden. De gevolgen hiervan zullen naar verwachting begin 2016 duidelijk zijn.
5. Met eventuele financiële gevolgen van de organisatieontwikkeling is geen rekening gehouden;
6. Risico dat opgenomen taakstellingen niet of maar deels gehaald kunnen worden. Denk hierbij aan beoogde opbrengst aan verkoop van onroerend goed, maar ook aan het daadwerkelijk realiseren van geraamde taakstellingen binnen de Brummense organisatie zelf. Het risico bij opbrengsten grondverkoop is laag door lage opbrengst raming en gezien de recente

werkelijkheid. Het risico op de organisatie is op korte termijn het grootst. Op iets langere termijn zal de relatieve grote uitstroom op basis van leeftijd het risico op niet halen van de taakstelling verkleinen.

Overzicht herkomst van de baten 2016

Het voorgaande diagram geeft nog eens aan dat Brummen voor 69% afhankelijk is van rijksmiddelen en hoe klein de mogelijkheden zijn om een gemeentelijk inkomstenbeleid te voeren. Deze afhankelijkheid is door de decentralisatiemaatregelen ingaande 2015 alleen maar toegenomen. Voor 2015 was het aandeel van de rijksmiddelen in de totale inkomsten van de gemeente rond de 61%.

Vormgeving

De gemeenteraad heeft zich via de auditcommissie gebogen over de functionaliteit van de begroting en de rol van de vormgeving daarbij. Een eerste resultaat hiervan is vooral terug te zien in de vormgeving en inhoud van programma 1. Op basis van ervaringen zal een en ander de komende jaren verder worden ontwikkeld. Uw reacties op de veranderingen zullen in het verdere traject worden meegenomen. Richting de programmabegroting 2017-2020 zal dan ook verder gekeken worden hoe het denken in focus gebieden het best kan worden vertaald naar de begrotingsprogramma's.

Het overzicht hoofdpunten uit het Bestuursprogramma is komen te vervallen, mede in het licht van de door de raad behandelde Perspectiefnota. Verder is bij de bijlage over de Reserves en Voorzieningen rekening gehouden met de recent vastgestelde Nota Reserves en Voorzieningen 2015.

De begrotingsvoorschriften geven aan dat te beginnen vanaf de begroting 2016 en de jaarrekening 2015 een verplichte basisset financiële kengetallen moet worden opgenomen. De invoering hiervan is bedoeld om op een relatief eenvoudige manier inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente. Een eerste proeve van uitwerking van de kengetallen is opgenomen in paragraaf B – Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Tot slot:

Deze begroting is misschien enerzijds weinig verrassend, anderzijds weerspiegelt het onze vastberadenheid om het eigen vermogen op orde te krijgen en tegelijkertijd de juiste focus te leggen op wat van onze gemeente gevraagd mag worden. En dat in een tijd dat de rol van de gemeente in haar omgeving echt anders is dan in het verleden. Zoals vorig jaar ook al geschreven: meer dan ooit zal de gemeente, en dus ook Brummen, zich moeten laten zien als de overheid die het dichtst bij de dagelijks gang van zaken van inwoners en bedrijven staat. Laten we daar, blijvend, voor gaan!!

Brummen, september 2015
Burgemeester en wethouders

De programma's

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel, K. Paauw

Achtergrond

In deze programmabegroting is Programma 1 volgens een ander format geschreven dan de andere programma's. Samen met de werkgroep 'vernieuwing' programmabegroting, leden van de auditcommissie en de betrokken ambtenaren is gewerkt aan en met een nieuw format. Het format en het toepassen ervan zijn onderdeel van een leerproces voor het formuleren van doelen, prestaties en indicatoren om de sturende rol van de raad te versterken en prestatie management te ondersteunen. Ook spelen hierbij mee aspecten uit de grondhouding als vastgelegd in de Perspectiefnota 2015, namelijk: 'maatschappelijk rendement', 'ja, mits' en 'alleen indien voldoende behoefte'.

Doelenboom

Wat willen we bereiken	Wat gaan we doen	Wat is het effect
<i>Strategische doelen</i>	<i>Prestaties</i>	<i>Indicatoren</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Samen met inwoners, bedrijven en instellingen beleid en projecten ontwikkelen • Met stakeholders bespreken hoe vraagstukken aan te pakken 	<ul style="list-style-type: none"> • Burgerparticipatie bij grotere projecten en bij de invoering van nieuw beleid vergroten ten opzichte van 2015 • Actieve en strategische inzet van Instrumenten zoals inwonerspanel en andere vormen van raadpleging • Eén aanspreekpunt voor klanten met vragen invoeren (2016- 2017) 	<ul style="list-style-type: none"> • De mate waarin inwoners, ondernemers en anderen zich vertegenwoordigd voelen
<ul style="list-style-type: none"> • Goede en bereikbare dienstverlening aan de klant bieden • Klanten zijn tevreden over snelheid, kwaliteit en toon van de service 	<ul style="list-style-type: none"> • KCC ontwikkelen en positioneren • In stand houden klanttevredenheid • KCC handelt meer vragen direct af ten opzichte van 2015 • Digitale kanaal is het meest gebruikte kanaal in 2017 • Klachten en bezwaren worden even snel afgehandeld als in 2015 • Meer inzet informele behandeling klachten en bezwaren dan in 2015 • Inwonerspanel/enquêtes voor bijsturing waar nodig • Kwaliteit dienstverlening m.b.t. vergunningen verhogen, eenduidige beantwoording 	<ul style="list-style-type: none"> • Tevredenheid van inwoners over onze dienstverlening en informatievoorziening • Aantal klachten, de relevantie daarvan en het aantal (ontvankelijk verklaarde) bezwaren
<ul style="list-style-type: none"> • Het waarborgen van de openbare orde, gezondheid en veiligheid in Brummen • Vergroten van de veiligheidsgevoelens 	<ul style="list-style-type: none"> • Plan voor integrale veiligheid (IV-plan) opstellen in 2016 • Met de Veiligheidsregio en buurgemeenten rampbestrijding oefenen/voorbereiden in 2016 • Voorlichting/communicatie: voorkoming van incidenten • Het zodanig verlenen van vergunningen voor evenementen, horeca-inrichtingen en op grond van andere bijzondere wetten dat de openbare orde, de gezondheid en de veiligheid in Brummen is gewaarborgd • Verminderen van het aantal incidenten in 2016 t.o.v. 2015 • Verminderen van de gevolgen van incidenten in 2016 t.o.v. 2015 • 100% toepassen risicoscan bij evenementen 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapportcijfer "veiligheidsgevoel" uit de monitor veiligheid. • Aantal opmerkingen van politie/brandweer bij o.a. voor/na-evaluatie van evenementen

Korte omschrijving van het programma

Het programma bevat het bestuur van de gemeente, de externe dienstverlening, de communicatie en de rechtsbescherming. Daarnaast omvat het programma de verantwoordelijkheden van de gemeente op het vlak van de integrale veiligheid zoals openbare orde, brandweer en rampenbestrijding.

Bestuur, voorlichting, participatie**Wat willen we bereiken (strategische doelen)**

Bedrijven, organisaties, inwoners en gemeente ontwikkelen beleid en projecten samen. We reageren alert op initiatieven die uit de samenleving ontstaan en waarbij van de gemeente een respons wordt gevraagd. We gaan met inwoners en lokale stakeholders bespreken hoe we vraagstukken aanpakken. Het gezamenlijke resultaat van die verkenning levert het antwoord op de vraag wat de gemeente zou moeten of kunnen doen. Daarnaast gaan inwoners, bedrijven maatschappelijke instellingen en andere organisaties actief betrekken bij de totstandkoming van beleid en de definitie van projecten. Bovendien haken we aan bij nieuwe en bestaande netwerken in de gemeente Brummen. We gebruiken deze netwerken om voeling te houden bij wat er speelt in de samenleving, ook op die terreinen waar we ons als gemeente Brummen niet primair focussen.

Wat gaan we doen (prestaties)

1. Burgerparticipatie bij grote projecten en invoering nieuw beleid.
2. We gebruiken instrumenten als inwonerspanel. (interactieve) bijeenkomsten en raadplegingen om informatie te krijgen over de wensen van onze inwoners en de mate waarin wij daaraan voldoen. We gebruiken de resultaten voor actieve bijsturing op dienstverlening en beleidsontwikkeling.
3. We gaan organiseren dat klanten of belanghebbenden met vragen en/of verzoeken aan de gemeente, één aanspreekpunt hebben.
4. We gaan in kaart brengen welke netwerken er zijn, hoe we daarmee voeling houden en hoe we de resultaten daarvan vertalen naar onze gemeentelijke processen.

Indicatoren

- De mate waarin inwoners, ondernemers en anderen zich vertegenwoordigd voelen uitgedrukt in een percentage.
- Tevredenheid inwoners over informatie, communicatie en houding/gedrag van de gemeente Brummen

Nieuwe ontwikkelingen:

Perspectiefnota Wij Werken voor Brummen.

Relevante beleidsdocumenten

- Inspraakverordening gemeente Brummen.
- Verordening burgerinitiatief gemeente Brummen.
- Kadernota "Samen Beter" 2010.
- Communicatiebeleidsnota 2011.

Externe dienstverlening, klantcontactcentrum, burgerzaken, klachten en bezwaren**Wat willen we bereiken (strategische doelen)**

Inwoners en bedrijven staan centraal bij de gemeentelijke dienstverlening. We willen voor hen zo goed mogelijk bereikbaar zijn. Wij willen dat onze klanten tevreden zijn over de snelheid, kwaliteit en toon waarmee we de (aan)vragen en de verzoeken van onze klanten afhandelen. De dienstverlening wordt mede ontwikkeld op basis van de feedback uit onze doelgroepen.

Ook bij een zo optimaal mogelijke dienstverlening zijn we ons ervan bewust dat klanten bezwaren kunnen hebben en klachten kunnen indienen. De afhandeling hiervan willen we op een zo kort mogelijke termijn afdoen, op een zo informeel mogelijke wijze, waarbij communicatie met

belanghebbenden een speerpunt is. Het moet duidelijk zijn dat zij gehoord worden; met de inbreng van belanghebbenden verbeteren wij onze dienstverlening.

Wat gaan we doen (prestaties)

1. Het klantcontactcentrum (KCC) zo ontwikkelen en positioneren dat vragen en verzoeken van klanten snel en goed worden verwerkt, afhankelijk van de aard ervan door het KCC zelf of door een collega uit de organisatie. Wij doen door een interne campagne 'Dienstverlening is van ons allemaal'; zo verhogen we het bewustzijn in de organisatie over de werkwijze van het klantcontactcenter en de bijdrage die andere medewerkers daaraan kunnen en moeten leveren. Ook willen we digitale bronnen van informatie ontwikkelen en bruikbaar maken voor de beantwoording van klantvragen.
2. We willen de mogelijkheden van de digitale kanalen meer en beter beschikbaar maken voor onze klanten. Daartoe gaan we de interne processen die daar op aansluiten optimaliseren en standaardiseren. Ook de afhandeling in andere kanalen (brief/mail, balie, telefoon) gaan we verder professionaliseren. Voor bedrijven faciliteren we een digitale ingang.
3. We streven naar een termijn van maximaal twee weken voor de afhandeling van klachten. Voor de afhandeling van bezwaren hanteren we een termijn van 4 weken (zonder hoorzitting) of 18 weken (met hoorzitting).
4. We gebruiken instrumenten als inwonerspanel actief om informatie te krijgen over de wensen van onze klanten en de mate waarin wij daaraan voldoen. We gebruiken de rapportages als input voor actieve bijsturing.

Indicatoren

- Aantal klachten, de relevantie daarvan en het aantal (ontvankelijk verklaarde) bezwaren.

Relevante beleidsdocumenten

- Servicenormen Gemeente Brummen 'En wat kunnen wij voor u doen?' (RB14.0049).
- Register Mandaat-, Machtigings- en Volmachtsbesluiten 2013 gemeente Brummen.
- Mandaatreglement Brummen 2012.
- Verordening op de elektronische bekendmaking gemeente Brummen 2013.
- Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen Brummen 2014 (RB13.0082).
- Klachtenregeling gemeente Brummen.
- Verordening commissie bezwaarschriften (RB13.0044).
- Realisatieplan Brummen Digitaal, een passende ambitie op E-dienstverlening.
- Wet Bescherming Persoonsgegevens.
- Ambitie en visie Dienstverlening.
- Handboek huis- en schrijfstijl.
- Communicatiebeleidsnota 2011.

Openbare orde, veiligheid en brandweezaken

Wat willen we bereiken (strategische doelen)

Vergroten van de veiligheidsgevoelens - De gemeente heeft slechts voor een deel invloed op de veiligheidsgevoelens van de inwoners. Wat we wel kunnen beïnvloeden moet direct of indirect gericht zijn op het vergroten van het veiligheidsgevoel van de inwoner. We meten het veiligheidsgevoel vier jaarlijks middels de Veiligheidsmonitor. De laatste monitor heeft 2015 plaatsgevonden.

Verminderen van het aantal incidenten: Ook voor het verminderen van het aantal incidenten geldt dat er geen één-op-één relatie is tussen de inzet van de gemeente en het aantal incidenten. Onze inzet is wel gericht op het verminderen van het aantal incidenten. Het uiteindelijk resultaat ligt echter grotendeels buiten onze invloedssfeer.

Verminderen van de gevolgen van de incidenten - Door proactieve en preventieve activiteiten trachten we de gevolgen van incidenten te beperken. Door preparatie bereiden we ons voor op een adequate repressie. Door repressieve activiteiten dragen we bij aan het beperken van schade aan de

gezondheid van slachtoffers en beperken we materiele schade. De gevolgen en de aanpak van een incident worden geëvalueerd. Zo proberen we de activiteiten in de toekomst te verbeteren. Als gemeente hebben we in deze gevallen veelal de regisseursrol.

Wat gaan we doen (prestaties)

Vergroten van de veiligheidsgevoelens - In het Integraal Veiligheidsplan, welke we vierjaarlijks met de gemeenten Lochem, Voorst en Zutphen en het robuust basisteam politie opstellen, richten we ons zoveel als mogelijk op de veiligheidsvragenstukken van onze inwoners. Dit zal een positieve invloed hebben op het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Het verminderen van veel voorkomende criminaliteit en overlast zijn hierbij de belangrijkste speerpunten.

Daarnaast zijn er een aantal overleggen (analyseteam, Zorg Overleg Risico Jongeren en in de Veiligheidskamer IJsselstreek) waarin we trachten zo snel al mogelijk en indien nodig met persoonsgerichte aanpak preventief incidenten te voorkomen. Ook preventieve communicatie krijgt de aandacht.

Verminderen van het aantal incidenten - De werkzaamheden binnen 'openbare orde en veiligheid' en 'rampenbestrijding' zijn er vooral opgericht ernstige incidenten te voorkomen. Daarnaast zet de Veiligheidsregio strek in op preventie om zo repressie te beperken.

Verminderen van de gevolgen van de incidenten - De werkzaamheden binnen 'openbare orde en veiligheid' en 'rampenbestrijding' zijn naast het voorkomen van ernstige incidenten ook gericht op het beperken van de gevolgen daarvan.

Ook hier speelt de veiligheidsregio een belangrijke rol. Naast het blussen van branden door de brandweer maken zij rampenplannen en houden zij de rampenbestrijdingsorganisatie paraat.

Evenementenvergunningen - Het zodanig verlenen van vergunningen voor evenementen, horeca- inrichtingen en op grond van andere bijzondere wetten dat de openbare orde, de gezondheid en de veiligheid in Brummen is gewaarborgd

Indicatoren

- Rapportcijfer "veiligheidsgevoel" uit monitor veiligheid.
- Aantal opmerkingen van politie/brandweer bij o.a. voor/na-evaluatie van evenementen.

Relevante beleidsdocumenten

- Wet op de veiligheidsregio's.
- Beleidsmaatregel Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast.
- Nota Evenementenbeleid gemeente Brummen 2013.
- Algemene plaatselijke verordening gemeente Brummen 2013.
- Nota Drank- en Horecabeleid gemeente Brummen.
- Preventie en handhavingsplan Drank en Horeca 2014-2018 (RB14.0045).
- Brandbeveiligingsverordening 2013 (RB13.0073).
- Nota over de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik.
- Verordening brandveiligheid en hulpverlening.
- Crisisplan en rampenbestrijdingsplan.
- Vergunningen, toezicht en handhavingsbeleid fysieke leefomgeving 2015-2019.

Wat mag het kosten

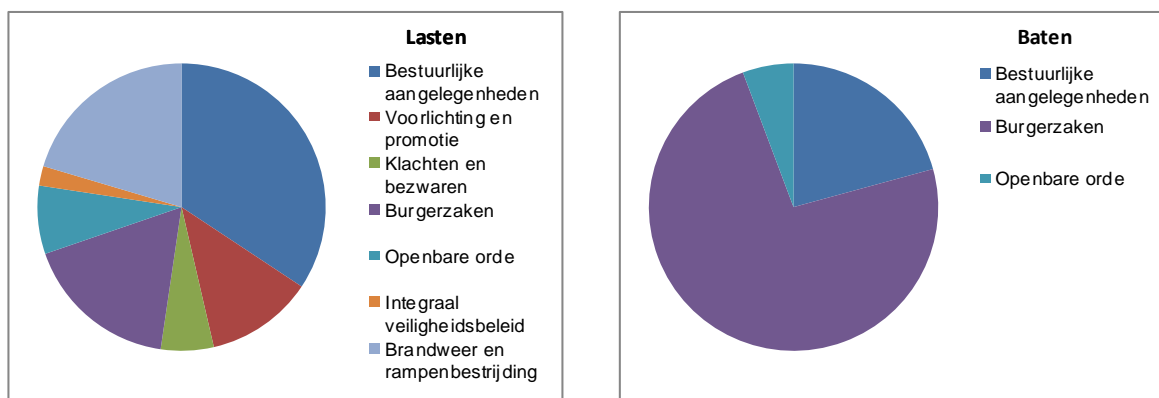
Programma 1 - Bestuur en Veiligheid

<i>bedragen x € 1.000</i>	Jaarrekening 2014	Begroting 2015 nw.	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
Incidenteel	€ 1.361	€ 84	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 5.593	€ 5.463	€ 5.799	€ 5.769	€ 5.755	€ 5.784
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 6.954	€ 5.547	€ 5.799	€ 5.769	€ 5.755	€ 5.784
Baten						
Incidenteel	€ 1.396	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 499	€ 491	€ 493	€ 493	€ 493	€ 493
Totale baten (excl. bestemming)	€ 1.895	€ 491	€ 493	€ 493	€ 493	€ 493
Saldo excl. bestemmingen	€ 5.059	€ 5.056	€ 5.306	€ 5.276	€ 5.262	€ 5.291
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8	€ 0
Bestemmingen per saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-€ 8	€ 0
Saldo incl. bestemmingen	€ 5.059	€ 5.056	€ 5.306	€ 5.276	€ 5.254	€ 5.291

Productinformatie

Bij het programma horende de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming, dus inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves:

Producten x € 1.000	Begroting 2015 nw.			Begroting 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuurlijke aangelegenheden	€ 1.988	€ 101	€ 1.887	€ 1.999	€ 102	€ 1.896
Voorlichting en promotie	€ 699	€ 0	€ 699	€ 703	€ 0	€ 703
Klachten en bezwaren	€ 324	€ 0	€ 324	€ 345	€ 0	€ 345
Burgerzaken	€ 866	€ 361	€ 506	€ 1.014	€ 362	€ 652
Openbare orde	€ 457	€ 30	€ 427	€ 427	€ 28	€ 398
Integraal veiligheidsbeleid	€ 80	€ 0	€ 80	€ 123	€ 0	€ 123
Brandweer en rampenbestrijding	€ 1.133	€ 0	€ 1.133	€ 1.188	€ 0	€ 1.188
Totaal 1 Bestuur en veiligheid	€ 5.547	€ 491	€ 5.056	€ 5.799	€ 493	€ 5.306

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

De kosten van de ambtelijke medewerkers worden op basis van urenregistratie toegerekend aan de producten en uiteindelijk de programma's binnen de programmabegroting. Op basis van ervaringsgegevens en prioriteitstelling kan het aantal uren dat wordt toegerekend van jaar tot jaar verschillen. Ook het bedrag per uur verschilt jaarlijks onder invloed van wijziging van de personele kosten. Bij een ongewijzigde salarissom betekent een stijging van deze kosten bij het ene programma in de regel een daling bij een ander programma. Daarmee is het een verschuiving in de kostentoerekening. Ten opzichte van 2015 zijn de toegerekende organisatiekosten bij dit programma gestegen met afgerond € 333.000.

Hieronder een aantal kenmerkende budgetten dat in 2016 is opgenomen:

- Bij de berekening van de raadsvergoedingen is uitgegaan van de meest recente rechtspositionele gegevens per 1 juli 2014 en de effecten van de werkkostenregeling. Meerkosten ten opzichte van de begroting 2015 afgerond € 53.000.
- Het beschikbare budget voor de Regio Stedendriehoek is inclusief een bedrag van € 1 per inwoner voor de kosten van het Strategisch Board.
- De bijdrage aan de Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland (VNOG) wordt voor 2016 geraamd op een bedrag van afgerond € 932.000. Dit bedrag is gebaseerd op de huidige wijze van verdeling van de kosten over de 22 regiogemeenten. Op basis van een nog lopend onderzoek binnen de regio zal voor eind 2015 een besluit worden genomen over een toekomstige verdeling van de kosten. De bedoeling is om de nieuwe verdeelsystematiek vanaf 2017 te gaan hanteren. De financiële gevolgen voor Brummen zijn nog niet aan te geven.
- Voor het houden van een 2-tal onderzoeken via het ingestelde "Burgerpanel" is een jaarlijks budget beschikbaar van € 5.900.

Portefeuillehouders: E. van Ooijen en L. Tuiten

Korte omschrijving van het programma

Het programma omvat het adviseren over, ordenen, ontwikkelen, bepalen en inrichten van de ruimtelijke omgeving van de gemeente voor wonen en werken. Ook de plattelandsontwikkeling van het buitengebied van de gemeente valt onder dit programma, inclusief toerisme en recreatie.

Wat is onze visie en wat gaan we doen

Goede oplossingen voor Eerbeek en het centrum van Brummen

Wat is onze visie

De focus ligt de komende jaren vooral op goede ontwikkelingsmogelijkheden voor de industrie, het centrumgebied en de aangrenzende woongebieden in Eerbeek.

De papierindustrie en de aanverwante bedrijven zijn van groot belang voor onze economie en welvaart. We willen de papierindustrie dan ook ruimte geven om zich te ontwikkelen. Tegelijkertijd is een leefbaar en goed functionerend centrum van groot belang voor de toekomst van Eerbeek. Daarom is ervoor gekozen om het bestaande centrumplan samen met alle betrokken partijen aan te passen aan de ontwikkelruimte voor de industrie en de nieuwe economische situatie. Daarbij wordt ook de herontwikkeling van de Eerbeekse Enk meegenomen. Om de milieu hygiënische kaders te kunnen bepalen is gestart met het opstellen van een plan MER. Deze procedure wordt eind 2015 afgerond en vormt de basis voor de planologisch juridische vertaling in bestemmingsplannen in 2016.

Om deze uiterst complexe, meervoudige opgave uit te werken naar een haalbaar plan dat nieuwe perspectieven biedt, werken wij met programmamanagement. Het programmamanagement heeft een programmaplan (Ruimte voor Eerbeek) opgesteld, dat voor de komende jaren de activiteiten en projecten beschrijft die uitgevoerd moeten worden om de realisatie van het plan Eerbeek tot een succes te kunnen maken.

We willen het centrumplan van Brummen samen met inwoners en ondernemers aanpakken en zorgen dat er meer dynamiek in het centrum van Brummen komt. De focus ligt daarbij primair op het faciliteren van een goede oplossing voor de brandlocatie aan de Ambachtstraat. Vervolgens komen de mogelijkheden voor herontwikkeling van het braakliggende terrein aan het Graaf van Limburg Stirumplein in beeld. Tussentijds hebben wij aandacht voor tijdelijke oplossingen voor dit terrein die de dynamiek en de leefbaarheid van het centrum ten goede komen. In 2015 wordt gestart met de verdere uitwerking van de ontwikkelmogelijkheden in het centrum van Brummen. Een notitie hierover zal in 2016 worden vastgesteld.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Vaststelling plan MER	X			
Vaststelling Paraplubestemmingsplan geluidzone Eerbeek-Zuid	X			
Vaststelling Bestemmingsplan Eerbeek-Zuid	X			
Vaststelling Bestemmingsplan Stuijvenburchplein e.o.	X			
Vaststelling Bestemmingsplan stationsomgeving	X			
Vaststelling visie Eerbeekse Enk	X			
Vaststelling bestemmingsplan Burgers terrein	X			
Vaststelling bestemmingsplan Kersten terrein	X			
Vaststelling Ruimtelijk economische visie	X			
Vaststelling notitie ontwikkelmogelijkheden centrum Brummen	X			

Een toekomstbestendige woningvoorraad

Wat is onze visie

Op 1 juli 2015 is de nieuwe Woningwet en novelle in werking getreden. Ook de Huisvestingswet is gewijzigd. Deze wetswijzigingen brengen gewijzigde rollen en verantwoordelijkheden met zich mee. Deze wijzigingen zullen in beeld gebracht worden en er zullen producten opgesteld worden om te kunnen voldoen aan deze nieuwe wetgeving. Het staat al wel vast dat het opstellen van een huisvestingsverordening voor de gemeente Brummen niet noodzakelijk is.

Samen met beide woningstichtingen en andere lokale partners ontwikkelen we een woonvisie op het toekomstbestendig maken van onze woningvoorraad, zodat iedereen in onze gemeente ook in de toekomst goed kan wonen en leven. De focus ligt op de bestaande voorraad. In de op te stellen visie zijn de speerpunten: beschikbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid en het scheiden van wonen en zorg. Aansluitend hierop zullen er prestatieafspraken getekend worden.

We bouwen nog een aantal nieuwe woningen in Eerbeek en Brummen, maar onze energie richt zich vooral op het aanpassen of vervangen van bestaande woningen. Samen met onze regiogemeenten wordt er gewerkt aan het Regionaal Programma Wonen (de opvolger van het KWP3). Hierin worden nieuwe woningbouwafspraken gemaakt voor de periode 2015-2025. Tot die tijd overwegen wij een overprogrammering, om te komen tot een herontwikkeling van locaties die leidt tot een ruimtelijke, economische of maatschappelijke meerwaarde. Ten aanzien van de Elzenbos zijn alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden onderzocht die hebben geleid tot nieuwe afspraken over woningbouw en sociaal maatschappelijke voorzieningen. Lombok zal betrokken worden bij de ontwikkeling van Eerbeek in het geheel.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Woonvisie	X			
Prestatieafspraken	X			
Herijken woonbeleid				X

Duurzame en lokale energiewinning

Wat is onze visie

Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden maken wij werk van de transitie naar een duurzame en meer lokale energiewinning. Onze gemeente biedt volop kansen om lokaal duurzame energie op te wekken. Wij bouwen mee aan een netwerk waarin Brummense organisaties, inwoners en bedrijven kunnen samenwerken aan het doel om Brummen in 2030 energieneutraal te krijgen. We stellen gezamenlijk een stappenplan op. Wij ondersteunen en faciliteren het netwerk en verbeteren de voorlichting over energiebesparing en de mogelijkheden om zelf duurzame energie op te wekken.

Initiatieven als die van Industriewater en Brummen Energie verdienen actieve ondersteuning. Waar nodig met actieve belangenbehartiging en facilitering. Het gemeentehuis heeft een voorbeeldfunctie. Als gemeente willen we ook bij toekomstige activiteiten die voorbeeldfunctie blijven behouden. Initiatieven op het gebied van duurzame energie en bouw worden gestimuleerd en gefaciliteerd. We brengen lokale initiatieven op het gebied van duurzame energie onder de aandacht van bestuurders op provinciaal en landelijk niveau. En waar mogelijk heffen we belemmeringen op (aanpassen van lokale wet- en regelgeving).

Tenslotte willen wij de regionale samenwerking voortzetten (Routekaart energietransitie). In dat kader wijzen wij op het recent behaalde succes met de E0 Wijersprijsvraag, die zich richt op de regionale energietransitie en (economische) concurrentiekracht. Wel willen wij met de regio afspraken maken over het bundelen van de gemeentelijke inzet.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Vaststellen strategisch kader energietransitie Brummen	X			

Een goed vestigingsklimaat voor ondernemers

Wat is onze visie

De economie en de bedrijven zijn de motor van onze lokale samenleving. Ondernemers zijn georganiseerd in netwerken, zoals de ondernemersverenigingen en de industriegroepen. Een gezonde economie vraagt om daadkrachtig en tijdig handelen.

Wij willen zichtbaar zijn en in gesprek zijn met de ondernemers. Om samen kansen op het gebied van onder andere duurzame energie, promotie (merk papier), arbeidsparticipatie, recreatie en centrumontwikkeling Eerbeek en Brummen te benutten. En te gebruiken om vertrouwen en samenwerking te bevorderen.

Wij willen de relatie met het bedrijfsleven verbeteren. En zorgen voor een goed vestigingsklimaat. We gaan dat onder meer doen door jaarlijkse bijeenkomsten met ondernemers, zowel in Eerbeek als in Brummen.

Wij willen zorgen voor een goed vestigingsklimaat voor (MKB) ondernemers. En actief meewerken bij ontwikkeling en vestiging van ondernemingen in gemeente en regio. Wij zien het moderne (duurzaam en innovatieve) agrarische bedrijf als de motor van de plattelandsvernieuwing.

We voeren een actief vestigingsbeleid. Waar mogelijk faciliteren we nieuwe bedrijven en werkgelegenheid op bestaande bedrijventerreinen. We denken actief mee met bestaande en nieuwe ondernemingen. Dat doen we ook in regionaal verband vanuit het besef dat de werkgelegenheid binnen de regio direct van invloed is op de inwoners en voorzieningen in onze gemeente.

Wij blijven inzetten op het verzilveren van korte termijn kansen in de centra van Eerbeek en Brummen. Door de hulpvragen te stellen en daar waar mogelijk te verbinden en oplossingen te vinden.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Opleveren concept beleid Economische Zaken	X			

Papierdorp Eerbeek op de kaart zetten

Wat is onze visie

Eerbeek moet in woord en daad nog meer hét papierdorp van Nederland zijn en blijven. De papierindustrie en de aanverwante bedrijven krijgen voldoende ruimte om zich te ontwikkelen, zodat hun bestaanszekerheid gewaarborgd is. We benutten kansen om met het thema 'papier' het toerisme in onze gemeente te laten groeien. We zetten een netwerk op om samen met inwoners, bedrijven, de recreatiesector en het onderwijs Eerbeek als papierdorp op de kaart te zetten.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Opzetten netwerk Eerbeek papierdorp	X			

Opzetten netwerk recreatie en toerisme

Wat is onze visie

Onze gemeente biedt volop kansen voor toerisme. We geven de recreatiesector de ruimte om te groeien. Die groei kan zorgen voor meer werkgelegenheid en levendigheid in de centra van Brummen en Eerbeek.

We ondersteunen nieuwe initiatieven in de sector. Samen met de recreatiebedrijven maken we papier en landgoederen beter beleefbaar voor de toerist en gaan we Brummen nog meer promoten. We hebben daarbij ook aandacht voor de amusementswaarde.

We richten ons op het beter zichtbaar maken en verbinden van wat er is. Een goede vindbaarheid voor de toerist via internet is absolute voorwaarde. Maar, ook fysieke informatie punten zijn erg belangrijk. Vooral bij bestaande recreatie- en horecaondernemers. Zij vormen ook belangrijke knooppunten op wandel- en fietsroutes. Van de centra van Eerbeek naar Brummen en omgekeerd. Daarvoor gaan wij geen nieuwe paden aanleggen, maar maken we gebruik van bestaande paden om nieuwe routes te maken.

Het gastheerschap wordt vooral lokaal georganiseerd. Daarvoor is in 2015 door een groep ondernemers uit de toeristisch-recreatieve sector de Stichting Visit Brummen Eerbeek opgericht. Voor de bovenlokale, regionale promotie en marketing hebben we ons aangesloten bij Visit Veluwe (samen met de andere Veluwse gemeenten). Maar ook gaan we in gesprek met omliggende gemeenten. We zien nadrukkelijk kansen voor meer samenwerking binnen de Veluwezoom (vooral met Rheden).

In het bijzonder zien wij voor ons een rol weggelegd om:

- de mogelijkheden te onderzoeken van een fiets- en voetgangersbrug over de N348 als belangrijke verbinding tussen Brummen en Bronkhorst;
- maximaal te faciliteren bij een herontwikkeling van het terrein van De Vinkenweide, bij voorkeur met een recreatieve invulling;
- samen met de VSM de mogelijkheden te onderzoeken voor een uitbouw van hun activiteiten in Eerbeek.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Haalbaarheidsstudie fiets- en voetgangersbrug N348	X			
Ontwikkelstudie Vinkenweide e.o.	X			
Ontwikkelstudie Stationsomgeving Eerbeek (cf. Ruimte voor Eerbeek)	X			

Bescherming van het cultureel erfgoed en een impuls voor landgoederen

Wat is onze visie

Bescherming van de cultuurhistorische waarden en ruimtelijke kwaliteit vinden wij belangrijk. Behouden wat we hebben! Wij zullen doen wat nodig is om deze bescherming goed te regelen. En daarop toe te zien. Ook het industrieel erfgoed!

Wij kiezen er voor alleen te investeren in cultuurhistorische waarden via het actieprogramma landgoederen. Subsidies voor behoud van gemeentelijke monumenten gaan wij niet verstrekken. Wel staan wij open voor passende nieuwe economische dragers. Behoud door ontwikkeling!

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Uitvoeren en afronden 1 ^o tranche visie Landgoederen	X			

Goede verkeersontsluiting met oog voor leefbaarheid

Wat is onze visie

Voor een gezonde en sterke economie is een goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van onze gemeente essentieel.

We blijven de provincie Gelderland aansporen om werk te maken van een goede verbinding tussen Dieren en Apeldoorn (N786-A50). Daarbij streven we naar een route langs het Apeldoorns Kanaal. De rondweg De Hoven wordt direct ten zuiden van de Teuge gerealiseerd. Wij gaan ervan uit dat de provincie mogelijk in 2016 of 2017 met de aanleg kan beginnen. Bij een verbetering van de aansluiting van de N345-N348 (incl. aansluiting Cortenoeversebrug) blijven wij waken voor een goede landschappelijke inpassing (incl. de Oekensebeek e.o.).

Tegelijkertijd zetten wij ons in om verkeershinder zo veel als mogelijk te voorkomen in het kader van een goede leefbaarheid. Wij blijven aandringen op een alternatieve route voor de zogeheten Noordtak. Wij willen plannen uitwerken voor een westelijke randweg om Brummen (via Hazenberg en Rhienderen-noord) om te zorgen voor een goede route voor het doorgaand verkeer Eerbeek-Zutphen. Doorgaand verkeer via De Pothof en sluipverkeer door het buitengebied (landgoederenzone) wordt hiermee beperkt. Wij zullen de provincie bij de planvorming betrekken.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Lopende ontwikkelingen goed monitoren:	X	X	X	X
- blijven aandringen op een andere route voor het goederenvervoer per spoor dan via de IJssellijn (noordtak); streven naar goede verbinding (N786) tussen Dieren en Apeldoorn langs het Apeldoorns kanaal.				
Haalbaarheidsstudie en planuitwerking voor westelijke rand- of rondweg om Brummen. Gezamenlijk met Provincie Gelderland.		X		

Wat mag het kosten

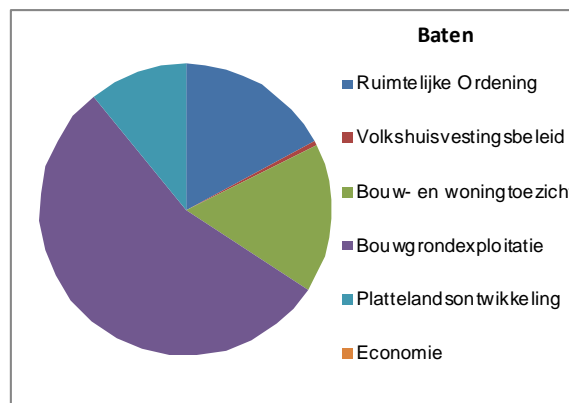
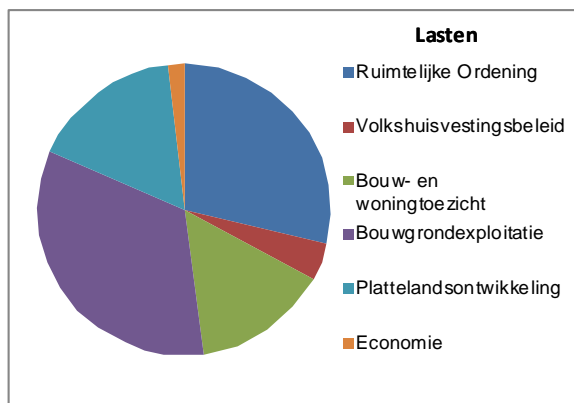
Programma 2 - Ruimtelijke Ontwikkeling

<i>bedragen x € 1.000</i>	Jaarrekening 2014	Begroting 2015 nw.	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
Incidenteel	€ 424	€ 467	€ 174	€ 15	€ 0	€ 10
Structureel (incl. organisatie)	€ 5.686	€ 3.861	€ 3.537	€ 3.516	€ 3.542	€ 3.530
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 6.110	€ 4.328	€ 3.710	€ 3.531	€ 3.542	€ 3.540
Baten						
Incidenteel	€ 779	€ 795	€ 371	€ 60	€ 0	€ 0
Structureel	€ 4.146	€ 1.781	€ 1.705	€ 1.756	€ 1.780	€ 1.800
Totale baten (excl. bestemming)	€ 4.925	€ 2.576	€ 2.076	€ 1.816	€ 1.780	€ 1.800
Saldo excl. bestemmingen	€ 1.185	€ 1.752	€ 1.635	€ 1.715	€ 1.763	€ 1.740
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 257	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 517	€ 227	€ 197	€ 142	€ 133	€ 116
Bestemmingen per saldo	-€ 260	-€ 227	-€ 197	-€ 142	-€ 133	-€ 116
Saldo incl. bestemmingen	€ 925	€ 1.526	€ 1.438	€ 1.572	€ 1.629	€ 1.624

Productinformatie:

Bij het programma horen de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming.

Producten x € 1.000	Begroting 2015 nw.			Begroting 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Ruimtelijke Ordening	€ 1.431	€ 773	€ 658	€ 1.065	€ 393	€ 672
Volkshuisvestingsbeleid	€ 192	€ 52	€ 140	€ 156	€ 10	€ 146
Bouw- en woningtoezicht	€ 604	€ 374	€ 230	€ 557	€ 376	€ 181
Bouwgrondexploitatie	€ 1.288	€ 1.288	€ 0	€ 1.250	€ 1.250	€ 0
Plattelandsontwikkeling	€ 665	€ 301	€ 364	€ 620	€ 244	€ 375
Economie	€ 149	€ 15	€ 134	€ 63	€ 0	€ 63
Totaal 2 Ruimtelijke ontwikkeling	€ 4.328	€ 2.803	€ 1.526	€ 3.710	€ 2.273	€ 1.438

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Project Eertbeek	€ 166	€ 15		
Aanpassing recreatiepark 't Goor in de kern Brummen	€ 8			
Herijking woningbeleid				€ 10

Toelichting op de geraamde incidentele baten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Opbrengst verkoop gemeentelijke eigendommen	€ 371	€ 60		

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

De kosten van de ambtelijke medewerkers worden op basis van urenregistratie toegerekend aan de producten en uiteindelijk de programma's binnen de programmabegroting. Op basis van ervaringsgegevens en prioriteitstelling kan het aantal uren dat wordt toegerekend van jaar tot jaar verschillen. Ook het bedrag per uur verschilt jaarlijks onder invloed van wijziging van de personele kosten. Bij een ongewijzigde salarissom betekent een stijging van deze kosten bij het ene programma in de regel een daling bij een ander programma. Daarmee een verschuiving in de kostentoerekening. Ten opzichte van 2015 zijn de toegerekende organisatiekosten bij dit programma gedaald met afgerond € 211.000.

Hieronder een aantal kenmerkende budgetten dat in 2016 is opgenomen:

- Op basis van het genomen besluit is in 2016 voor het project Eerbeek een budget opgenomen van afgerond € 166.000. Voor 2017 is dat nog € 15.000.
- Voor het opstellen van een aantal "parapluplannen" is in 2016 een budget beschikbaar van € 18.000.
- Het in gang gezette beleid voor de verkoop van gemeentelijke eigendommen wordt voortgezet. Geraamde opbrengsten in 2016 en 2017, € 371.000, respectievelijke € 60.000.
- Het subsidie aan het dierenpark in 't Goor in Brummen wordt afgebouwd. In 2016 wordt nog een budget uitgetrokken van € 1.005. Vanaf 2017 komt het subsidie te vervallen.
- Voor diverse projecten in het kader van de plattelandsontwikkeling, zoals het project Landgoederen en het Landschapscontract, wordt voor 2016 een budget uitgetrokken van € 120.000. Dit bedrag geheel bekostigd uit subsidie van de Provincie Gelderland en eigen gemeentelijke reserves.
- De weekmarkt in de kern Eerbeek is geheel geprivatiseerd. De kosten en opbrengsten zijn dan ook uit de begroting gehaald.

Portefeuillehouders: A.J. van Hedel, E. van Ooijen en L. Tuiten

Korte omschrijving van het programma

Het programma bevat het beheer en onderhoud van de infrastructuur in de openbare ruimte in de gemeente. Dit is inclusief de zorg voor het milieu, het openbaar groen en de inzameling en afvoer van huishoudelijk afval. Ook de zorg voor monumenten en gedenktekens valt binnen dit programma, alsmede het streekarchief.

Wat is onze visie en wat gaan we doen

Leefbaar houden door goed beheer en onderhoud

Wat is onze visie

De staat van het onderhoud van de openbare ruimte (wegen, fietspaden, openbaar groen en speelveldjes) bepaalt voor een groot gedeelte het beeld en dus de uitstraling van onze gemeente en daarmee ook de leefbaarheid. De openbare ruimte is een focusgebied; het onderhoudsniveau wordt daarom niet verder teruggebracht dan het huidige niveau.

Wij zetten het duurzaam beheer van het rioolstelsel, de openbare verlichting en de groenvoorzieningen voort. Wel willen wij onderzoek doen naar mogelijkheden op de kosten te verlagen. Een actievere vorm van inwonerparticipatie of inzet van andere externe dragers wordt daarbij bekeken.

Wij ontwikkelen een integrale visie op alle beheertaken, waarbij wordt ingegaan op kansen voor innovatie, verdere verduurzaming, samenwerking en inwonerparticipatie.

Meer specifiek:

- vervanging van minimaal 1 van de 3 bruggen over het Apeldoorns kanaal;
- invoeren van maatregelen om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen en het aangeboden afval zo veel mogelijk te scheiden en hergebruiken.
- nagaan of er een onderzoek naar de kwaliteit van ons wegennet en de verkeersveiligheid moet komen;
- up-to-date houden gegevens ten behoeve van landelijke voorzieningen en beheerpakketten (database)

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte niet verder te laten dalen dan het huidige C-niveau.	X	X		
Vervanging van minstens 1 van de 3 bruggen.		X		
Uitvoer verbetermaatregelen aan het rioleringsstelsel met als doel het afkoppelen van hemelwater en het voorkomen van overlast en schade bij hevige regenval	X	X	X	X
Verbetering inzameling huishoudelijk afval, met als doel het zoveel mogelijk terugdringen van de hoeveelheid restafval (inhoud grijze container) en het zoveel mogelijk kunnen hergebruiken van afvalstoffen als grondstof	X	X	X	X
Vervangen verwijzingsbebording		X		
Bouw zoutloods op opslagterrein aan de Arnhemsestraat		X		

Wat mag het kosten

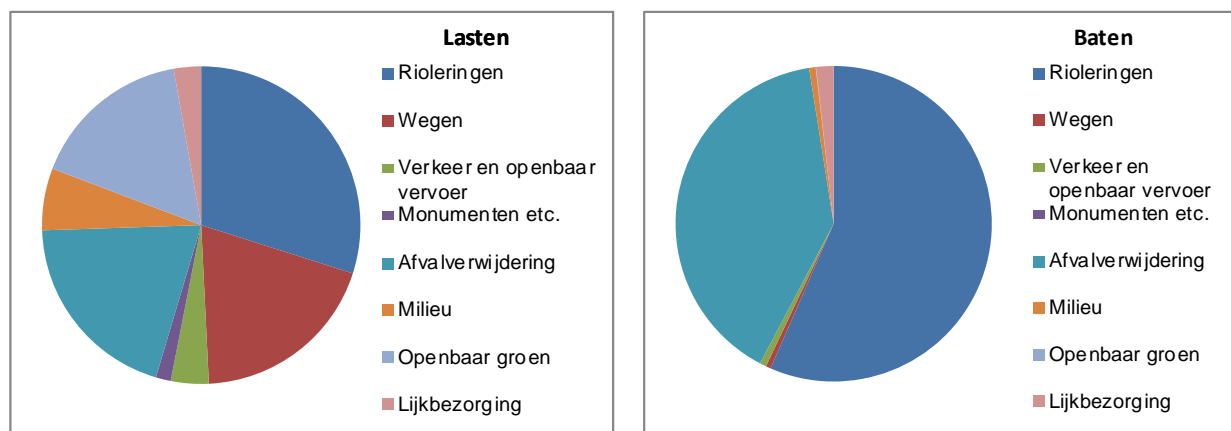
Programma 3 - Ruimtelijk Beheer

<i>bedragen x € 1.000</i>	Jaarrekening 2014	Begroting 2015 nw.	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
Incidenteel	€ 49	€ 158	€ 69	€ 40	€ 66	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 8.544	€ 8.572	€ 8.171	€ 8.310	€ 8.312	€ 8.347
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 8.593	€ 8.730	€ 8.239	€ 8.350	€ 8.378	€ 8.347
Baten						
Incidenteel	€ 18	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 5.637	€ 5.356	€ 4.787	€ 4.741	€ 4.693	€ 4.703
Totale baten (excl. bestemming)	€ 5.655	€ 5.356	€ 4.787	€ 4.741	€ 4.693	€ 4.703
Saldo excl. bestemmingen	€ 2.937	€ 3.374	€ 3.453	€ 3.609	€ 3.686	€ 3.643
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 671	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 535	€ 76	€ 306	€ 299	€ 356	€ 388
Bestemmingen per saldo	€ 136	-€ 76	-€ 306	-€ 299	-€ 356	-€ 388
Saldo incl. bestemmingen	€ 3.073	€ 3.298	€ 3.147	€ 3.310	€ 3.329	€ 3.255

Productinformatie:

Bij het programma horen de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming.

Producten x € 1.000	Begroting 2015 nw.			Begroting 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Rioleringen	€ 2.714	€ 3.194	-€ 480	€ 2.465	€ 2.879	-€ 414
Wegen	€ 1.594	€ 7	€ 1.587	€ 1.591	€ 26	€ 1.565
Verkeer en openbaar vervoer	€ 436	€ 34	€ 403	€ 317	€ 34	€ 283
Monumenten etc.	€ 149	€ 0	€ 149	€ 125	€ 0	€ 125
Afvalverwijdering	€ 1.660	€ 2.055	-€ 395	€ 1.638	€ 2.026	-€ 388
Milieu	€ 566	€ 31	€ 535	€ 520	€ 34	€ 486
Openbaar groen	€ 1.332	€ 22	€ 1.310	€ 1.354	€ 2	€ 1.352
Lijkbezorging	€ 279	€ 90	€ 189	€ 229	€ 91	€ 139
Totaal 3 Ruimtelijk beheer	€ 8.730	€ 5.432	€ 3.298	€ 8.239	€ 5.093	€ 3.147

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Project “Hogere Waarden” woningen Eerbeek-Zuid			€ 66	
Opstellen hemel- en grondwaterverordening	€ 5			
Opstellen/inrichten monitor infiltratiesysteem rioleringen	€ 8			
Afvalplan, omruilactie minicontainers	€ 56			
Opstellen afkoppelkansenkaart riolering		€ 5		
Onderzoek risico gestuurd rioolbeheer		€ 10		
Verhoging budget bijhouden “Aarhus” register		€ 5		
Vervanging verwijfsborden		€ 20		

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

De kosten van de ambtelijke medewerkers worden op basis van urenregistratie toegerekend aan de producten en uiteindelijk de programma’s binnen de programmabegroting. Op basis van ervaringsgegevens en prioriteitstelling kan het aantal uren dat wordt toegerekend van jaar tot jaar verschillen. Ook het bedrag per uur verschilt jaarlijks onder invloed van wijziging van de personele kosten. Bij een ongewijzigde salarissom betekent een stijging van deze kosten bij het ene programma in de regel een daling bij een ander programma. Daarmee een verschuiving in de kostentoerekening. Ten opzichte van 2015 zijn de toegerekende organisatiekosten bij dit programma nagenoeg ongewijzigd gebleven.

Hieronder een aantal kenmerkende budgetten dat in 2016 is opgenomen:

- Op de investeringslijst 2016 is een budget opgenomen van € 150.000 als voorbereidingskrediet voor de in 2017 geplande vervanging van kanaalbruggen. Geraamde investering 2017 € 1.700.000.
- Op 21 mei heeft de gemeenteraad besloten een vergunningsstelsel in te voeren voor kabels en leidingen in gemeentegrond. Dit levert structureel een inkomst op van afgerond € 20.000.
- Bij de berekening van de kosten van het rioolbeheer is uitgegaan van het geactualiseerde gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2016-2020.
- De kosten van de afvalverwijdering zijn gebaseerd op het nieuwe afvalstoffenplan. De effecten die dit heeft op de hoogte van de rioolheffing en afvalstoffenheffing worden beschreven in paragraaf A – Lokale heffingen.

Portefeuillehouder: K. Paauw

Korte omschrijving van het programma

Het programma omvat onderwerpen als arbeidsparticipatie, sociale uitkeringen, gezondheidszorg, voorzieningen voor mensen met een beperking, WMO taken van voor 2015, WMO taken vanaf 2015 en taken op het terrein van de Jeugdzorg 2015.

Wat is onze visie en wat gaan we doen

Decentralisaties Jeugdzorg, WMO en Participatie

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het bieden van passende zorg en ondersteuning (voor jong en oud) en het vergroten van de arbeidsparticipatie. De gemeente Brummen heeft deze taken voortvarend opgepakt zodat we 1 januari 2015 klaar waren voor de uitvoering. Hieraan is gewerkt volgens principes van programmatisch werken.

Maar hiermee zijn we er nog niet. Er is namelijk niet alleen sprake van een overgang (transitie) van taken van Rijk en provincie naar gemeenten, maar ook van een transformatie. Dit houdt in dat zorg en ondersteuning beter aansluiten bij de vraag van de burgers. Ook de rol van de (gemeentelijke) overheid moet anders. Meer verantwoordelijkheid voor professionals en zoveel mogelijk sturen op uitkomsten (effecten).

Een opgave die tijd kost en vraagt om een integrale benadering waarbij veel partijen en beleidsterreinen betrokken zijn. Daarbij gaat het nu om het “doen”. In de periode tot 2015 is gewerkt aan de ontwikkeling. In 2015 staat de uitvoering centraal en zetten we in op de monitoring van effecten. Deze lijn zetten we door in 2016 en verder. Om hieraan invulling te geven zijn we vanaf juni 2015 aan de slag gegaan met een nieuw programma.

We willen zorg en ondersteuning weer terug te brengen tot de menselijke maat. Zorg moet aansluiten bij leefwereld van inwoners en daarmee een verbinding hebben met de lokale structuur. De vraag van de inwoners moet hierbij leidend zijn. Toeleiding en toegang tot voorzieningen komt onafhankelijk tot stand. Met deze onafhankelijkheid willen we innovaties in het zorgaanbod bevorderen. Inwoners moeten zorg en ondersteuning krijgen die het best aansluit bij hun behoefte.

We hanteren het uitgangspunt dat inwoners de zorg moeten krijgen die in hun situatie nodig is. Daarbij hanteren we wel het principe (de kanteling) waarmee we nagaan of oplossingen meer gezocht kunnen worden in algemene voorzieningen, informele voorzieningen en de eigen kracht van de inwoners. Dit vraagt veel van alle partijen gemeente, inwoners en maatschappelijke partners.

Samengevat is onze ambitie dat we kwetsbare inwoners, zoals ouderen, jeugdigen en arbeidsgehandicapten, kansen bieden en de mogelijkheid geven mee te doen in de samenleving. Dat doen we door samen met inwoners en maatschappelijke partners ondersteuning te bieden op een breed scala aan leefgebieden, knelpunten proberen te voorkomen en de eigen kracht zoveel mogelijk versterken.

Het motto van het programma waarin we dit uitvoeren is “Samen goed voor elkaar”. De algemene doelstelling van het programma is “Het vergroten van de kansen en mogelijkheden van kwetsbare inwoners in de gemeente Brummen”. Er is een achttal subdoelstellingen benoemd:

1. Het verbeteren van mogelijkheden voor langer zelfstandig wonen.
2. Het verminderen van het gebruik van individuele voorzieningen (leefring 4).
3. Het vergroten van de samenredzaamheid.
4. Het vergroten van de arbeidsparticipatie van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.
5. Het versterken van de eigen kracht van jongeren.

- 6. Het verbeteren van de gezondheid van de Brummense inwoners.
- 7. Uitvoering van de nieuwe taken binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten.
- 8. Vraaggerichte dienstverlening

De subdoelstellingen 1 tot en met 6 gaan over de inhoud en vormen de kern van de verandering waaraan we werken. De laatste twee subdoelstellingen betreffen de randvoorwaarden en zijn cruciaal voor het slagen van de verandering. Deze laatste twee lopen als een rode draad door de subdoelstellingen heen.

Voor het bereiken van de doelstellingen benoemen we een tweetal strategische uitgangspunten. In de eerste plaats hanteren we een **programmatische werkwijze**. Deze werkwijze is passend omdat we te maken hebben met een complex vraagstuk, een groot aantal betrokkenen en een sterk dynamische omgeving. Daartoe is de hoofddoelstelling uitgewerkt in de bovenstaande subdoelstellingen. Dit zijn meer concreet geformuleerde doelen/aangrijpingspunten. Om dit te realiseren continueren we bestaande inspanningen (activiteiten/projecten/processen) of zetten we nieuwe inspanningen op. Daarbij geldt dat de resultaten van inspanningen een bijdrage moeten leveren aan de subdoelstellingen. Bestaande en nieuwe activiteiten zullen we hierop beoordelen. Hiervoor is er een uitvoeringsplan opgesteld met alle inspanningen. Deze zijn onderverdeeld in thema's (zoals 3D-Breed, maatschappelijk ondersteuning, jeugdzorg, arbeidsparticipatie). Het uitvoeringsplan is dynamisch en stellen we continu bij. De looptijd van het programma sluit zoveel mogelijk aan bij de bestuursperiode van het huidige college. We nemen eind 2017 als uitgangspunt.

Een tweede strategisch uitgangspunt is dat de gemeente aan dit programma invulling geeft vanuit de gedachte "Wij werken voor Brummen". De gemeente bepaalt doelstellingen, voert regie maar staat op afstand van de uitvoering van zorg. Op inspanningsniveau (projecten, processen en activiteiten) is er een intensieve betrokkenheid van maatschappelijke partners en inwoners.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Doorontwikkelen Team voor Elkaar n.a.v. uitkomst businesscase	X			
Implementatie businesscase voorzieningen welzijn	X			
Vormgeven zorg en ondersteuning conform leefringenmodel	X	X		
Implementatie monitoring en evalueren	X	X		

Activiteiten 2018 en 2019 te bepalen na afloop van het programma "Samen goed voor Elkaar" eind 2017.

Wat mag het kosten

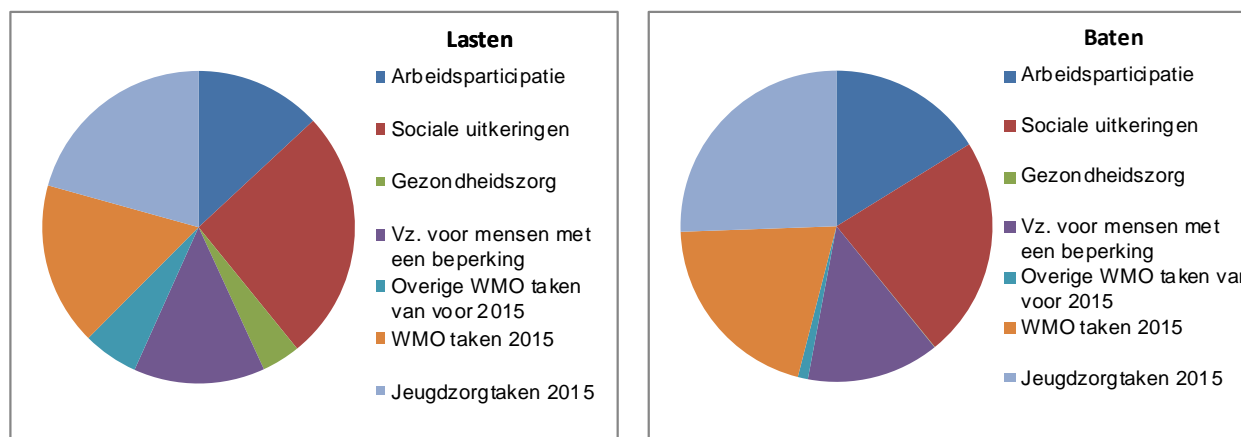
Programma 4 - Sociaal Domein

<i>bedragen x € 1.000</i>	Jaarrekening 2014	Begroting 2015 nw.	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
Incidenteel	€ 0	€ 5	€ 137	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 14.371	€ 22.602	€ 20.955	€ 20.273	€ 19.954	€ 19.827
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 14.371	€ 22.607	€ 21.092	€ 20.273	€ 19.954	€ 19.827
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 130	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 7.358	€ 18.065	€ 16.420	€ 15.766	€ 15.437	€ 15.303
Totale baten (excl. bestemming)	€ 7.358	€ 18.065	€ 16.550	€ 15.766	€ 15.437	€ 15.303
Saldo excl. bestemmingen	€ 7.013	€ 4.542	€ 4.543	€ 4.507	€ 4.517	€ 4.525
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 727	€ 267	€ 241	€ 241	€ 241	€ 241
Onttrekking aan reserves	€ 797	€ 371	€ 319	€ 305	€ 205	€ 205
Bestemmingen per saldo	-€ 70	-€ 105	-€ 77	-€ 64	€ 36	€ 36
Saldo incl. bestemmingen	€ 6.943	€ 4.437	€ 4.465	€ 4.443	€ 4.553	€ 4.561

Productinformatie:

Bij het programma horen de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming.

Producten x € 1.000	Begroting 2015 nw.			Begroting 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Arbeidsparticipatie	€ 3.027	€ 2.867	€ 160	€ 2.790	€ 2.728	€ 62
Sociale uitkeringen	€ 5.732	€ 3.900	€ 1.832	€ 5.561	€ 3.873	€ 1.688
Gezondheidszorg	€ 839	€ 7	€ 831	€ 852	€ 7	€ 844
Vz. voor mensen met een beperking	€ 3.348	€ 2.503	€ 845	€ 2.897	€ 2.322	€ 575
Overige WMO taken van voor 2015	€ 1.028	€ 337	€ 691	€ 1.224	€ 177	€ 1.047
WMO taken 2015	€ 3.795	€ 3.716	€ 78	€ 3.596	€ 3.448	€ 148
Jeugdzorgtaken 2015	€ 5.106	€ 5.106	€ 0	€ 4.413	€ 4.312	€ 101
Totaal 4 Sociaal Domein	€ 22.874	€ 18.437	€ 4.437	€ 21.333	€ 16.868	€ 4.465

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Bestrijding Legionella	€ 7			
Stelpost uitgaven huishoudelijke hulp toelage HHT	€ 130			

Toelichting op de geraamde incidentele baten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Rijksuitkering huishoudelijke hulp toelage HHT	€ 130			

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

De kosten van de ambtelijke medewerkers worden op basis van urenregistratie toegerekend aan de producten en uiteindelijk de programma's binnen de programmabegroting. Op basis van ervaringsgegevens en prioriteitstelling kan het aantal uren dat wordt toegerekend van jaar tot jaar verschillen. Ook het bedrag per uur verschilt jaarlijks onder invloed van wijziging van de personele kosten. Bij een ongewijzigde salarissom betekent een stijging van deze kosten bij het ene programma in de regel een daling bij een ander programma. Daarmee een verschuiving in de kostentoerekening. Ten opzichte van 2015 zijn de toegerekende organisatiekosten bij dit programma gedaald met ruim € 130.000.

- In 2015 is van het rijk informatie ontvangen over het meerjarig verloop van de gedecentraliseerde budgetten in het Sociaal Domein. Hieronder het meerjarige beeld dat budgettair neutraal in de begroting en het meerjarig perspectief is opgenomen. Dit betekent dat er van wordt uitgegaan dat de te ontvangen bedragen voldoende zijn om de relevante uitgaven te bekostigen.

Verloop Sociaal Domein	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WMO 2007	1.858.582	1.681.742	1.681.742	1.681.742	1.681.742	1.681.742
WMO 2015	3.643.722	3.418.368	3.023.684	2.821.641	2.786.937	2.795.040
Jeugd	4.846.812	4.220.606	4.124.310	4.136.384	4.141.365	4.141.365
Participatie, deel reïntegratie	331.939	357.783	377.347	407.522	427.669	441.717
Participatie, deel WSW	2.407.399	2.261.343	2.079.117	1.909.924	1.785.206	1.659.771
Totaal	13.088.454	11.939.842	11.286.200	10.957.213	10.822.919	10.719.635
Mutatie tov vorige jaar		-1.148.612	-653.642	-328.987	-134.294	-103.284

- Op basis besluitvorming in eerdere bezuinigingsrondes was er een taakstellende bezuiniging van structureel € 50.000 in de begroting opgenomen op de bijdrage aan het Sociaal Werkvoorzieningsschap regio Zutphen (Delta). Deze bezuiniging niet haalbaar gebleken en vanaf 2016 niet meer in de begroting opgenomen.
- De deelnemende gemeenten aan Delta zijn van plan de Gemeenschappelijke Regeling te beëindigen. Voor Brummen komt daar dan voor in de plaats een dienstverleningovereenkomst met Het Plein te Zutphen. Of alle taken daar worden ondergebracht is nog in onderzoek. De uitwerking van een Business case in het kader van de Perspectiefnota 2016, zoals die in juni 2015 door de raad is behandeld, moet hierover duidelijk scheppen. De nu voorliggende begroting is nog gebaseerd op de huidige situatie.
- In de begroting is de stijging in de kosten uitvoering bijstand door Apeldoorn meegenomen. Deze stijging van de kosten wordt deels gecompenseerd door een hogere rijksbijdrage voor bijstand.
- In de begroting zijn kosten van participatiebeleid, die voor 2015 nog ten laste van de algemene middelen kwamen, nu ondergebracht bij de 3D gelden, onderdeel participatie. Deze verschuiving betekent voor de algemene middelen een voordeel.
- De Tijdelijke Werk Organisatie (TWO), die vanaf 2015 de uitvoering van de 3D taken op zich neemt, wordt in de 2^e helft van 2015 nog geëvalueerd. Dit kan gevolgen hebben voor de manier waarop deze taken vanaf 1-1-2016 worden uitgevoerd.
- Binnen de Gemeenschappelijke Regeling GGD wordt nagedacht of de jeugdgezondheidszorg het beste binnen de GGD kan blijven of ook anders kan worden uitgevoerd. De begroting gaat nog uit van de bestaande situatie.

Portefeuillehouders: E. van Ooijen, K. Paauw en L. Tuiten**Korte omschrijving van het programma**

Het programma omvat onderwerpen als onderwijsbeleid en -beheer, leerplicht en leerlingenvervoer. Daarnaast zijn ook opgenomen sport, cultuur, het bibliotheekwerk, het muziekonderwijs, de beoefening van amateurkunst, kinderopvang, welzijnsaccommodaties, ouderenwerk en jeugd- en jongerenwerk.

Wat is onze visie en wat gaan we doen**Goed onderwijs en een goede huisvesting van maatschappelijke voorzieningen****Wat is onze visie**

De kwaliteit van het onderwijs is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de betrokken besturen. Hoewel de gemeente op afstand staat, willen wij inhoud geven aan onze medeverantwoordelijkheid. Dat geldt in de eerste plaats voor de huisvesting.

Wij zijn verheugd dat de scholenclusters nu kunnen worden gebouwd. Wel vinden wij het van belang dat de realisatie van de plannen en de exploitatie van de scholen in een goede samenwerking met buurtbewoners gaat plaats vinden. Het verhogen van de buurtfunctie. Wij gaan op zoek naar een oplossing voor de vrijkomende schoolgebouwen.

Maar, ook in de samenwerking op het gebied van (jeugd)zorg en opvang willen wij betrokken zijn en een bijdrage leveren. Dat geldt ook voor onze specifieke taken op het gebied van afstemming met het passend onderwijs, zorg voor leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en een positie in het creëren van ruimte voor kinderopvang en doorgaande leerlijn.

Wij zien graag nog meer lokale kenmerken terug in het basisonderwijs. Zoals de papierindustrie, de landgoederen, het agrarische bedrijf en recreatie en toerisme. Wij geven graag vervolg aan de eerder gedane toezegging om een meerjarenagenda te ontwikkelen met de scholen, het bedrijfsleven en de recreatiesector.

De huisvesting van maatschappelijke organisaties vraagt de komende jaren om specifieke aandacht. Wij zien nadrukkelijk kansen voor de plannen voor samenwerking en een gezamenlijke huisvesting van de Stichting Welzijn Brummen en de bibliotheek. De herontwikkeling van Plein Vijf in Brummen heeft bovendien een belangrijke functie voor het centrum van Brummen. Een vernieuwde en eigentijdse ontmoetingsplek voor het dorp is meer dan welkom. Wel vinden wij dat beide voorzieningen de investering en exploitatie in principe zelf moeten kunnen dragen. Wij voelen ons hier partner en willen samen op zoek naar oplossingen.

Tenslotte willen wij met de eerstelijnszorg en de tweedelijnszorg in Eerbeek en in Brummen in gesprek om de actuele mogelijkheden en wensen ten aanzien van samenwerking en huisvesting te verkennen.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
We houden inhoudelijk de verbinding op de beleidsvelden jeugd- onderwijs-veiligheid 2x per jaar een gezamenlijk overleg over de Lokale Educatieve Agenda	X	X	X	X
Minimaal 2x per jaar bestuurlijk overleg tijdens een OOGO voor afstemming zorg met Passend Onderwijs met zowel VO als PO	X	X	X	X
We evalueren het onderwijsachterstandenbeleid n.a.v. halvering van de bekostiging voorzien in 2017	X			
We bouwen drie scholenclusters	X	X		

We voeren de aanvragen voor huisvesting op basis van de Verordening Huisvesting Onderwijs uit op basis van recente prognosecijfers	X	X	X	X
We integreren het lokale leerlingenvervoer binnen de regionale Basismobiliteit	X	X		
We houden toezicht op de kwaliteit van kinderopvang en beheren het landelijke registratieregister	X	X	X	X
Verkenning mogelijkheden voor realisatie Educatiecentrum voor papier in Eerbeek	X			

Kansen voor jeugd en jongeren

Wat is onze visie

Wij willen meer doen voor jeugd en jongeren. Hun welzijn staat bij ons voorop. Ook omdat wij een aantrekkelijke gemeente voor hen willen zijn en blijven. De bestaande voorzieningen willen wij in stand houden. Wij leggen daarbij de focus op de jongerencentra, maar ook op het verenigingsleven. Het spreekt vanzelf dat we daarbij wel rekening moeten houden met de financiële mogelijkheden van onze gemeente.

Wij willen onze keuzes baseren op een gezamenlijk gedragen visie. Het actiegericht uitvoeringsplan jeugd- en jongeren wordt uitgevoerd de komende jaren. Uitgangspunt hierbij is een grotere verantwoordelijkheid en betrokkenheid van de jongeren zelf. Jongeren moeten een kans krijgen midden in de samenleving. We streven naar de instelling van een breed samengestelde jongerenadviesraad die wordt betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van het jongerenbeleid.

Tenslotte blijven wij het belangrijk vinden dat jong en oud elkaar meer ontmoet, van elkaar leert en meer voor elkaar over heeft. De pilot Talenthouse is geëvalueerd en wordt verbreed naar Eerbeek.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Uitvoeren (actiegericht) jeugd- en jongerenbeleidsplan	X	X	X	X
Realisatie van een multifunctioneel speelveld/'court' in samenwerking met de Cruyff Foundation.	X			
Meer mogelijkheden onderzoeken om jongeren beter te betrekken bij beleid	X			
Voortzetten van het project om talent van jong en oud met elkaar te verbinden.	X	X	X	X

Een bloeiend verenigingsleven en goede culturele en sportvoorzieningen

Wat is onze visie

De voorzieningen op sociaal-maatschappelijk, cultureel en sportief gebied in onze gemeente willen wij in stand houden. Het spreekt vanzelf dat we daarbij wel rekening moeten houden met de financiële mogelijkheden van onze gemeente. Zowel aan cultuur als aan sport kennen wij hoge waarde toe. Belangrijk vinden we dat het verenigingsleven wordt versterkt en vrijwilligerswerk wordt bevorderd. Dit komt de leefbaarheid, samenhang en de veiligheid van de samenleving in de diverse kernen ten goede.

Het eerder aangekondigde proces van herijking van het bestaande subsidiebeleid vindt plaats in het kader van de uitwerking van de door uw raad vastgestelde Perspectiefnota.

We werken samen met en ondersteunen sportverenigingen, scholen en buitenschoolse opvang en betrekken daarbij ook de jongerenwerker.

Verder ronden wij het onderzoek naar privatisering van sportaccommodaties af, maar privatisering is geen doel op zich. Daarbij worden ook de mogelijkheden van meer zelfbeheer en een andere wijze van exploitatie van de sportaccommodaties betrokken.

Bij de samenwerking en ondersteuning van sportverenigingen, scholen en buitenschoolse opvang willen wij graag een jongerenwerker betrokken zien. Een jongerenwerker moet zich juist aan de 'voorkant' laten zien en bij bestaande voorzieningen (en deze optimaal benutten).

Wij willen verder invulling geven aan een nieuwe gemeentebrede sportkoepel, die naast het beheren en exploiteren van de binnensportaccommodaties (de Bhoele en Rhienderoord) ook uitvoering zal gaan geven aan het gemeentelijke sportbeleid. Dit nieuwe sportbeleid wordt niet in een afzonderlijke beleidsnota neergelegd, maar zal een plek vinden in de beleidsnota gemeentelijk gezondheidsbeleid.

<i>Wat gaan we doen</i>	2016	2017	2018	2019
Herijking subsidiebeleid i.k.v. Perspectiefnota	X			
Verder vormgeven aan de nieuwe sportkoepel	X			
Ontwikkeling hernieuwd sportbeleid in relatie tot gezondheidsbeleid	X			
Afronding onderzoek privatisering sportaccommodaties	X			

Wat mag het kosten

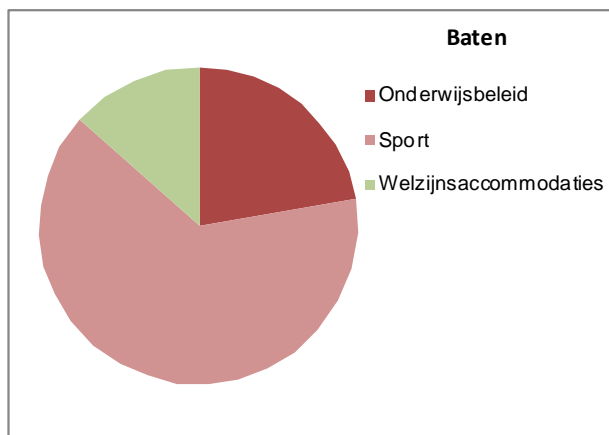
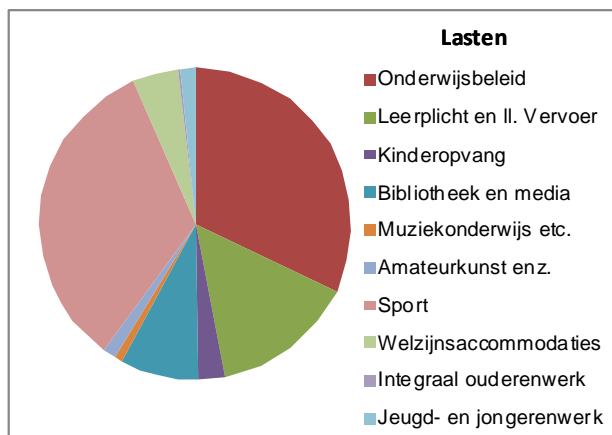
Programma 5 - Samenleving

<i>bedragen x € 1.000</i>	Jaarrekening 2014	Begroting 2015 nw.	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
Incidenteel	€ 78	€ 1.114	€ 40	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 4.787	€ 4.903	€ 4.618	€ 4.663	€ 4.625	€ 4.619
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 4.864	€ 6.017	€ 4.658	€ 4.663	€ 4.625	€ 4.619
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 980	€ 802	€ 833	€ 834	€ 846	€ 847
Totale baten (excl. bestemming)	€ 980	€ 802	€ 833	€ 834	€ 846	€ 847
Saldo excl. bestemmingen	€ 3.885	€ 5.216	€ 3.825	€ 3.829	€ 3.780	€ 3.772
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 44	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking aan reserves	€ 161	€ 1.268	€ 47	€ 7	€ 7	€ 7
Bestemmingen per saldo	-€ 117	-€ 1.268	-€ 47	-€ 7	-€ 7	-€ 7
Saldo incl. bestemmingen	€ 3.768	€ 3.948	€ 3.778	€ 3.822	€ 3.773	€ 3.765

Productinformatie:

Bij het programma horen de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming.

Producten x € 1.000	Begroting 2015 nw.			Begroting 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bevoegd gezag onderwijs	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onderwijsbeleid	€ 2.621	€ 1.416	€ 1.205	€ 1.493	€ 196	€ 1.297
Leerplicht en II. Vervoer	€ 728	€ 0	€ 728	€ 695	€ 0	€ 695
Kinderopvang	€ 123	€ 0	€ 123	€ 123	€ 0	€ 123
Bibliotheek en media	€ 404	€ 0	€ 404	€ 387	€ 0	€ 387
Muziekonderwijs etc.	€ 34	€ 0	€ 34	€ 33	€ 0	€ 33
Amateurkunst enz.	€ 65	€ 0	€ 65	€ 65	€ 0	€ 65
Sport	€ 1.578	€ 564	€ 1.014	€ 1.563	€ 566	€ 997
Welzijnsaccommodaties	€ 187	€ 88	€ 98	€ 222	€ 119	€ 103
Integraal ouderenwerk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 11	€ 0	€ 11
Jeugd- en jongerenwerk	€ 278	€ 0	€ 278	€ 67	€ 0	€ 67
Totaal 5 Samenleving	€ 6.017	€ 2.069	€ 3.948	€ 4.658	€ 880	€ 3.778

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Sloopkosten noodlokalen van Leeuwschool	€ 40			

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

De kosten van de ambtelijke medewerkers worden op basis van urenregistratie toegerekend aan de producten en uiteindelijk de programma's binnen de programmabegroting. Op basis van ervaringsgegevens en prioriteitstelling kan het aantal uren dat wordt toegerekend van jaar tot jaar verschillen. Ook het bedrag per uur verschilt jaarlijks onder invloed van wijziging van de personele kosten. Bij een ongewijzigde salarissom betekent een stijging van deze kosten bij het ene programma in de regel een daling bij een ander programma. Daarmee een verschuiving in de kostentoerekening. Ten opzichte van 2015 zijn de toegerekende organisatiekosten bij dit programma nagenoeg ongewijzigd gebleven.

Hieronder een aantal kenmerkende budgetten dat in 2016 is opgenomen:

- Vanuit eerdere bezuinigingsrondes wordt het subsidie aan de openbare bibliotheek vanaf 2016 structureel verlaagd met € 18.000.
- Vanwege de herstructurering van het sportbeleid is er voor sportondersteuning in 2016 een budget beschikbaar van ruim € 157.000, bijna € 19.000 minder dan in 2015.
- Voor het slopen van noodlokalen Van Leeuwschool is een budget beschikbaar van € 40.000. Dit budget wordt gedekt uit de reserve IHP.
- Vanaf 2016 is in de begroting rekening gehouden met een jaarlijks bedrag van € 11.396 voor dekking van de kapitaallasten en het onderhoud te behoeve van de aanleg van een Cruijff-court in de kern Eerbeek.

Portefeuillehouder: K. Paauw

Korte omschrijving van het programma

De dekking van de lasten van het voorzieningenniveau in onze gemeente wordt voor een groot deel gevonden in dit programma. Het gaat dan vooral om de onroerende-zaak belastingen (OZB) en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Deze middelen hebben, in tegenstelling tot heffingen als de rioolrechten of de afvalstoffenheffing, geen vooraf bestemd bestedingsdoel. Ze zijn dus niet geoormerkt.

Verder zijn in dit programma opgenomen de lasten van een aantal ondersteunende functies en de documentaire en financiële informatievoorziening.

Wat is onze visie en wat gaan we doen

De uitwerking van de Perspectiefnota

Wat is onze visie

Op 18 juni 2015 heeft de gemeenteraad de Perspectiefnota voor kennisgeving aangenomen en een vijftal "Focusgebieden" aangewezen, te weten (in willekeurige volgorde):

- Maatschappelijke voorzieningen en welzijn;
- Openbare ruimte;
- Plan Eerbeek;
- Economie, recreatie en toerisme en
- Zorg.

Als vervolg op de bestuursopdracht en met de Perspectiefnota als uitgangspunt wordt een uitvoeringsprogramma ontwikkeld, waarmee het perspectiefnota operationeel moet worden gemaakt. In komende (meerjaren) begrotingen zullen de gevolgen voor de focusgebieden, maar ook voor de komende werkgebieden zichtbaar moeten worden.

Voor de focusgebieden schakelen wij onze rol minimaal op naar het niveau van "inzet van de samenleving" binnen de grondhouding. Daar waar de huidige rol al een pro-actievare is, zullen we deze handhaven, als daar behoefte aan is. Omgekeerd schakelen we terug naar een minder proactieve rol als blijkt dat er geen of onvoldoende behoefte is. Voor de overige werkgebieden houden wij "voeling". Wij zorgen er voor dat we weten wat er in deze werkgebieden speelt, sluiten aan bij bestaande netwerken en komen lopende afspraken na.

Voor de verdere ontwikkeling van de programmabegroting als sturend instrument voor de raad, invoering van prestatie management en aanpassing van de planning & controlcyclus hanteren wij de adviesnotitie "Vernieuwing Programmabegroting" van de Auditcommissie als uitgangspunt.

Een eerste "vingeroefening" van een vernieuwde opzet met toepassing van een doelenboom en gebruik van indicatoren is gemaakt met de uitwerking van programma 1. De komende jaren zal dit stap voor stap verder worden uitgebreid, waarbij ook rekening zal worden gehouden met wijzigingen in de landelijke regelgeving op dit terrein (o.a. commissie Depla).

Op basis van een plan van aanpak dat momenteel in ontwikkeling is, wordt professionele informatievoorziening als basis voor procesgericht werken en prestatie management ingevoerd. Medewerkers moeten informatie makkelijk, snel en veilig met elkaar kunnen delen. De belangen van gebruikers, de technische randvoorwaarden en de wettelijke verplichtingen worden met elkaar in lijn gebracht.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Verdere optimalisering van de planning en control cyclus	X			
Invoering van prestatie management in de nieuwe proces gestuurde organisatie	X	X		
Verdere ontwikkeling van de programmabegroting op basis van het advies van de Audit commissie en landelijke regelgeving	X	X	X	X
Invoering van professionele informatievoorziening als basis voor procesgericht werken en prestatie management	X	X	X	X

Financieel gezond

Wat is onze visie

Financieel beheer

Uitgangspunt is een meerjarig sluitende begroting waarbij de algemene reserve eind 2016 positief is. Om dit te kunnen realiseren zal ondermeer de bestaande taakstelling op de organisatiekosten onverkort doorgezet moeten worden. Op deze manier is het mogelijk om via het creëren van begrotingsoverschotten naar het streefbedrag toe te werken. Pas als dit bereikt is kan “nieuw geld” worden ingezet voor “nieuw beleid”. Tot dat moment vraagt nieuw beleid om het ombuigen van bestaand beleid.

Bij de decentralisaties op het gebied van het sociale domein geldt dat de budgetten alleen voor deze doelen worden gebruikt en eventuele overschotten worden gestort in reserves. Bij tekorten in dit domein zal worden beoordeeld welke andere budgetten hiervoor noodzakelijk moeten worden ingezet.

Grondexploitaties

De grondexploitaties worden tegen het licht gehouden. Gekeken wordt of het oplopen van de bestaande verliezen beperkt kan worden en waar mogelijk verlaagd. Hierbij wordt ook bekeken of het huidige actieve grondbeleid omgezet kan worden in passief grondbeleid, zonder de regie op de woningbouw als gemeente te verliezen.

Verkoop eigendommen

Er wordt een pro actief beleid ingezet om tot verkoop van gemeentelijke eigendommen te komen. Van alle bij de gemeente in bezit zijnde gebouwen en gronden worden de verkoopmogelijkheden in beeld gebracht. De opbrengst wordt betrokken bij de taakstelling die al in de begroting is opgenomen.

Reserves en voorzieningen

In 2015 is het gemeentelijk beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen geëvalueerd. Dit is aan de gemeenteraad voorgelegd in een nieuwe Nota Reserves en Voorzieningen, die op 18 juni 2015 is vastgesteld. In de nota wordt ingegaan op de aard, omvang en duur van de reserves en in sommige gevallen op een aan te houden plafond.

Geldleningen en garantiestellingen aan derden

De gemeente verstrekt geen leningen en stelt zich niet garant voor leningen. Dit zal alleen worden afgewogen indien er een gemeentelijke samenwerking met derden plaatsvindt. Of indien er een substantieel publiek belang wordt gediend.

Lokale heffingen

Bij het vaststellen van de tarieven van gemeentelijke heffingen is het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. Bij de OZB en de leges worden de tarieven alleen met het jaarlijkse inflatiepercentage gecorrigeerd. De toeristenbelasting wordt niet verder verhoogd. In paragraaf A – Lokale Heffingen wordt nader ingegaan op de tariefstelling voor 2016.

Wat gaan we doen	2016	2017	2018	2019
Jaarlijks een sluitende begroting presenteren, waarin bijbehorende risico's worden afgedekt. Voor de jaren 2016 t/m 2019 wordt gestreefd naar een jaarlijks begrotingsoverschot, waarmee het eigen vermogen van de gemeente weer kan worden versterkt	X	X	X	X
Zorgen voor een minimale stand van de vrije reserve van € 1.000.000 positief	X	X	X	X
Zorgen dat alle tarieven zoveel mogelijk kostendekkend zijn				

Wat mag het kosten

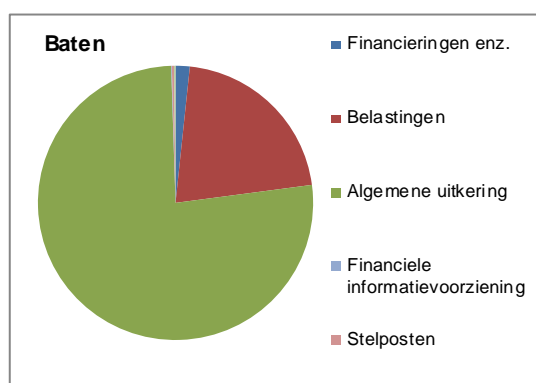
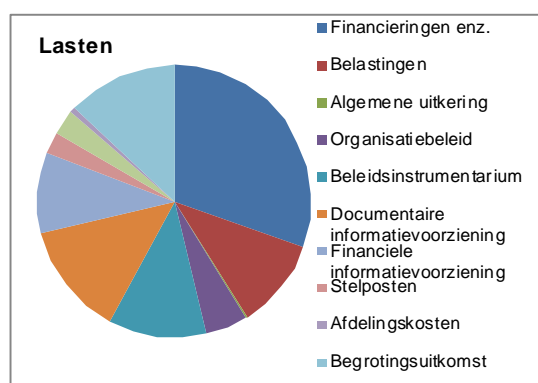
Programma 6 - Financiering

<i>bedragen x € 1.000</i>	Jaarrekening 2014	Begroting 2015 nw.	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
Incidenteel	€ 0	€ 150	€ 193	€ 0	€ 105	€ 0
Structureel (incl. organisatie)	€ 3.627	€ 780	€ 425	€ 244	€ 182	€ 202
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 3.627	€ 930	€ 618	€ 244	€ 287	€ 202
Baten						
Incidenteel	€ 0	€ 0	€ 173	€ 0	€ 0	€ 0
Structureel	€ 24.853	€ 18.830	€ 19.369	€ 19.188	€ 19.175	€ 19.378
Totale baten (excl. bestemming)	€ 24.853	€ 18.830	€ 19.541	€ 19.188	€ 19.175	€ 19.378
Saldo excl. bestemmingen	-€ 21.226	-€ 17.900	-€ 18.923	-€ 18.944	-€ 18.888	-€ 19.176
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 163	€ 168	€ 824	€ 554	€ 383	€ 711
Onttrekking aan reserves	€ 1	€ 31	€ 34	€ 34	€ 34	€ 31
Bestemmingen per saldo	€ 162	€ 137	€ 790	€ 520	€ 349	€ 680
Saldo incl. bestemmingen	-€ 21.064	-€ 17.762	-€ 18.133	-€ 18.424	-€ 18.539	-€ 18.496

Productinformatie:

Bij het programma horen de volgende producten van het college van burgemeester en wethouders. De bedragen betreffen de saldi na bestemming.

Producten x € 1.000	Begroting 2015 nw.			Begroting 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Financieringen enz.	-€ 1.494	€ 167	-€ 1.661	-€ 1.579	€ 326	-€ 1.905
Belastingen	€ 519	€ 4.119	-€ 3.599	€ 552	€ 4.158	-€ 3.606
Algemene uitkering	€ 7	€ 14.679	-€ 14.672	€ 9	€ 14.992	-€ 14.983
Organisatiebeleid	€ 276	€ 0	€ 276	€ 257	€ 0	€ 257
Beleidsinstrumentarium	€ 552	€ 0	€ 552	€ 606	€ 0	€ 606
Documentaire informatievoorziening	€ 702	€ 1	€ 702	€ 700	€ 1	€ 700
Financiële informatievoorziening	€ 540	€ 15	€ 525	€ 489	€ 15	€ 474
Stelposten	-€ 168	€ 77	-€ 245	-€ 136	€ 50	-€ 187
Kostenplaatsen	€ 283	€ 147	€ 137	-€ 160	€ 34	-€ 194
Afdelingskosten	-€ 141	-€ 343	€ 203	€ 30	€ 0	€ 30
Begrotingsuitkomst	€ 20	€ 0	€ 20	€ 676	€ 0	€ 676
Totaal 6 Financiering	€ 1.098	€ 18.860	-€ 17.762	€ 1.442	€ 19.575	-€ 18.133

Toelichting op de geraamde incidentele lasten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Extra afschrijving deelneming Essent/VAM	€ 173			
Verdere digitalisering dienstverlening via website	€ 20		€ 30	
Incidentele kosten verdere digitalisering			€ 75	

Toelichting op de geraamde incidentele baten (bedragen x € 1.000)

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Terugontvangst kapitaal deelneming Essent/VAM	€ 173			

Toelichting op de financiële ontwikkelingen

De kosten van de ambtelijke medewerkers worden op basis van urenregistratie toegerekend aan de producten en uiteindelijk de programma's binnen de programmabegroting. Op basis van ervaringsgegevens en prioriteitstelling kan het aantal uren dat wordt toegerekend van jaar tot jaar verschillen. Ook het bedrag per uur verschilt jaarlijks onder invloed van wijziging van de personele kosten. Bij een ongewijzigde salarissom betekent een stijging van deze kosten bij het ene programma in de regel een daling bij een ander programma. Daarmee een verschuiving in de kostentoekening.

Ten opzichte van 2015 zijn de toegerekende organisatiekosten bij dit programma met zo'n € 15.000 gestegen.

Hieronder een aantal kenmerkende budgetten dat in 2016 is opgenomen:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is berekend op de circulaire van 30 mei 2015. Ten opzichte van de het niveau van de september circulaire 2014 vallen de accessen voor de komende jaren per saldo lager uit. Oorzaak hiervan zijn met name de lagere accessen over 2014 en 2015 en de structurele doorwerking daarvan.

Stand	2016	2017	2018	2019
Jaarschijf 2014	-124.504	-124.504	-124.504	-124.504
Jaarschijf 2015	-220.911	-220.911	-220.911	-220.911
Jaarschijf 2016	347.263	347.263	347.263	347.263
Jaarschijf 2017		-203.605	-203.605	-203.605
Jaarschijf 2018			24.836	24.836
Jaarschijf 2019				33.678
Vershil	1.848	-201.757	-176.921	-143.243

De budgetten voor het Sociaal Domein, die via het Gemeentefonds worden ontvangen, worden binnen het programma Sociaal Domein geraamd.

- Als gedeeltelijke invulling van de taakstellende bezuiniging op de organisatiekosten in brede zin, wordt er in 2016 en volgende jaren ruim € 57.000 bespaard op kosten van ICT en een aantal andere bureaunkosten.

De paragrafen

Algemeen

In deze paragraaf worden de beleidslijnen beschreven die van belang zijn voor de gemeentelijke belastingen en heffingen. De redactionele en technische wijzigingen van de belastingverordeningen worden in de jaarlijkse, afzonderlijke, raadsvoorstellen nader toegelicht.

De onroerende-zaak belastingen (OZB)

De wettelijke bepalingen ten aanzien van de tarieven

Voor de OZB geldt al een aantal jaren de zogenoemde “macronorm”. Deze norm is door de Rijksoverheid ingesteld om een maximaal wenselijk geachte gemiddelde landelijke stijging van de opbrengst OZB. aan te geven. Als de gemiddelde landelijke stijging boven deze norm uitkomt dan kan het Rijk ingrijpen via een verlaging van het volume van het gemeentefonds.

Uit een landelijke evaluatie eind 2014 is gebleken dat de macronorm geen effectief beheersingsinstrument is en om die reden beter kan worden afgeschaft. Het kabinet vond alternatieven die zijn aangedragen nog onvoldoende uitgewerkt en besloot de macronorm voor 2015 nog als instrument te handhaven. De norm voor 2015 was 3%. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze norm landelijk gezien met 1,17% is overschreden. In het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen is hierover in april 2015 gesproken.

Op dit moment loopt, in het kader van de door het kabinet aangekondigde herziening van het belastingstelsel, een onderzoek naar een mogelijke verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Daarbij wordt ook in brede zin gekeken naar de instrumenten die kunnen worden ingezet voor een beheerste ontwikkeling van de gemeentelijke lasten. Vandaar dat de besluitvorming over de vaststelling van de macronorm OZB. voor het jaar 2016 is uitgesteld tot in het najaar van 2015. Verwacht wordt dat dan de onderzoeksresultaten naar een mogelijke verruiming van het gemeentelijk belastinggebied beschikbaar zijn.

Het beleid van de gemeenteraad van Brummen

Via het coalitieakkoord “Schakelen naar de toekomst” 2014-2018 is het bestaande beleid van in principe alleen inflatiecorrectie bij de belastingtarieven herbevestigd. Voor de jaarlijkse inflatiecorrectie OZB binnen onze gemeente is het indexeringscijfer voor de consumentenprijsindices (CPI) over het tijdvak juli vorig jaar – juni lopend jaar van belang. Dit percentage komt voor 2014-2015 uit op 0,7%.

De Onroerende Zaakbelastingen als percentage van de waarde

De onroerende zaakbelastingen (OZB) worden geheven als een percentage van de WOZ-waarde van de betreffende onroerende zaak. Eenzelfde systematiek als bij de berekening van het eigenwoningforfait bij de inkomstenbelasting.

Bij de vaststelling van de percentages voor 2016 is rekening gehouden met de verschuiving van de waardepeildatum van 1 januari 2014 naar 1 januari 2015. Op basis van informatie van de Waarderingskamer wordt de waardeontwikkeling bij woningen geschat op 0,6%. Voor niet-woningen is dat – 1,8%. Bij de vaststelling van de tarieven voor 2016 is met deze ontwikkeling rekening gehouden.

Onroerende-zaakbelastingen	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Begroot 2016
Netto gerealiseerde c.q. te realiseren opbrengst, inclusief jaarlijks accres	€ 3.414.298	€ 3.464.111	€ 3.503.360
Jaarlijkse accres opgenomen in bovenstaande opbrengst	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Inflatiecorrectie op basis ontwikkeling CPI.	2,7%	1,6%	0,7%
Voorgesteld inflatiepercentage	2,2%	1,6%	0,7%
Woningen, eigenarenheffing in %	0.103%	0.107%	0.108%
Niet-woningen, gebruikersheffing in %	0.156%	0.165%	0.169%
Niet-woningen, eigenarenheffing in %	0.196%	0.207%	0.212%

De toeristenbelasting

Bepalend voor de hoogte van de aanslagen toeristenbelasting is het aantal overnachtingen door personen die niet in onze gemeente woonachtig zijn en het tarief per overnachting. Vanaf 2012 is een verhoging van het tarief doorgevoerd tot € 1,35. De meeropbrengst toeristenbelasting ten opzichte van 2011 komt voor 50% ten gunste van de algemene middelen van de gemeente. Het resterende bedrag wordt toegevoegd aan een bestemmingsreserve Toerisme. Deze reserve wordt vervolgens ingezet voor de bekostiging van de kosten van al bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen. De totale opbrengst toeristenbelasting is voor 2016 geraamd op een bedrag van € 654.000.

De afvalstoffenheffing

Beleidsuitgangspunt is 100% dekking van de toe te rekenen kosten. Dekkingstekorten of –overschotten worden aan het eind van het jaar verrekend met de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing en worden vervolgens weer betrokken bij de tariefstelling in komende jaren. In 2014 is een bedrag van ruim € 671.000 aan de reserve toegevoegd. Hierdoor is de stand van de reserve per 1 januari 2015 bijna € 1.419.000. Met dit bedrag kunnen de kostenontwikkelingen in de komende jaren geheel worden opgevangen en is er ook ruimte voor verlaging van de tarieven. Voor 2016 is gekozen voor het verlagen van het gft-afval tarief met 50%. De overige tarieven blijven ongewijzigd.

De effecten van het nieuwe afvalstoffenplan zijn al in berekening van de kostenontwikkeling opgenomen.

<i>Afvalstoffenheffing</i>	<i>Werkelijk 2014</i>	<i>Begroot 2015</i>	<i>Begroot 2016</i>
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst via tarieven	€ 2.163.741	€ 1.924.493	€ 1.678.268
Vast recht per perceel per maand of een deel daarvan	€ 12,08	€ 10,87	€ 10,87
Container hoogbouw 30 liter voor restafval	€ 0,98	€ 0,88	€ 0,88
Container hoogbouw 60 liter voor restafval	€ 1,84	€ 1,66	€ 1,66
Een container van 80 liter bestemd voor restafval	€ 2,80	€ 2,52	€ 2,52
Een container van 140 liter bestemd voor restafval	€ 4,43	€ 3,99	€ 3,99
Een container van 240 liter bestemd voor restafval	€ 7,16	€ 6,44	€ 6,44
Een container van 80 liter bestemd voor gft-afval	€ 1,99	€ 1,79	€ 0,90
Een container van 140 liter bestemd voor gft-afval	€ 3,20	€ 2,88	€ 1,44
Procentuele stijging t.o.v. het voorgaande jaar.	0,00%	-10,00 %	Gft-afval -/- 50%

De rioolheffing

Net als bij de afvalstoffenheffing is ook bij de rioolrechten het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten moet worden gedekt. Verder wordt hier met een egalisatievoorziening gewerkt. Per 1 januari 2015 was de stand van de voorziening bijna € 587.000. Uit dit bedrag kan in de komende jaren een deel van de kostenontwikkeling worden opgevangen en is er ook ruimte voor verlaging van de tarieven 2016 met 2%. Bij de berekening van de kosten is uitgegaan van nieuwe gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2016-2020.

<i>Rioolheffing</i>	<i>Werkelijk 2014</i>	<i>Begroot 2015</i>	<i>Begroot 2016</i>
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst via tarieven	€ 2.730.850	€ 2.923.765	€ 2.876.249
Aantal m3 waterverbruik voor heffing	1.075.860 m3	1.050.000 m3	1.050.000 m3
Vastrecht per rioolaansluiting obv. 9.300 aansluitingen	€ 42,36	€ 42,36	€ 41,51
Variabel tarief per m3 waterverbruik	€ 2,42	€ 2,42	€ 2,37
Procentuele stijging tarief tov. het voorgaande jaar	0,9%	0,0%	-2,0%

<i>Onderdeel</i>	<i>Afvalstoffenheffing</i>	<i>Rioolrechten</i>
Berekende heffing voor de gebruikers, inclusief btw.	€ 1.678.268	€ 2.876.249
Aandeel btw. in bovenstaande heffing	€ 307.780	€ 314.165
Heffing exclusief btw.	€ 1.370.488	€ 2.562.084
Relevante kosten exclusief btw. en incl. minimabeleid	€ 1.642.359	€ 2.505.705
Over/onderdekking te verrekenen met de reserve	€ 271.871	€ 56.379

Marktgelden

Besloten is de warenmarkt in de kern Eerbeek te verzelfstandigen. Daarmee komt er een einde aan de regulerende rol die de gemeente speelde bij de exploitatie van deze markt.

De markt nieuwe stijl wordt opgezet vanuit de gedachte van minder regelgeving en meer ruimte voor ondernemerschap. Een nog op te richten rechtspersoon, naar alle waarschijnlijkheid in de vorm van een stichting, organiseert en beheert de weekmarkt, en zet deze commercieel goed weg. Dit in samenwerking met de marktondernemers, de gevestigde detailhandel en de horeca. De gemeente faciliteert alleen door openbare ruimte beschikbaar te stellen. In de exploitatieovereenkomst zijn noodzakelijke afspraken hierover vastgelegd.

In financiële zin betekent deze verzelfstandiging voor de gemeente dat er een einde komt aan een niet kostendekkende activiteit. Op begrotingsbasis werd namelijk maar 52% van de kosten via tarieven in rekening gebracht bij de marktondernemers. In de begroting 2016 is rekening gehouden met de effecten van dit besluit, door alle kosten en opbrengsten uit de begroting te halen.

Leges

Om de opbrengst inflatiebestendig te houden worden de tarieven jaarlijks aangepast met de inflatie in Nederland. Bij de ramingen voor 2016 is rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 0,7%.

De afgelopen jaren is de mate van kostendekking zeer actueel. Zoals ook bij de Afvalstoffenheffing en de Rioolrechten, mag immers geen winst gemaakt worden op leges. In de rechtspraak is dit item veelvuldig onder de aandacht bij de rechter gebracht. Veelal met succes. Probleem is dat niet alle kosten daadwerkelijk toegerekend mogen worden. Alleen de kosten die in een direct verband staan met een verstrekte dienst mogen meegewogen worden bij de beoordeling van de kostendekking.

<i>Opbrengst leges</i>	<i>Werkelijk 2014</i>	<i>Begroot 2015</i>	<i>Begroot 2016</i>
Rijks- en gemeentelijke leges productgroep burgerzaken	€ 312.621	€ 309.709	€ 310.661
Leges naturalisaties	€ 2.545	€ 7.433	€ 7.450
Leges burgerlijke stand	€ 38.502	€ 42.000	€ 42.252
Leges obv. de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	€ 17.361	€ 10.857	€ 10.922
Leges omgevingsvergunningen w.o. bouwen	€ 376.086	€ 311.365	€ 313.233
Leges gebruiksvergunningen van gebouwen	€ 430	€ 0	€ 0

Begrafnisrechten

Om de opbrengst inflatiebestendig te houden worden de tarieven jaarlijks aangepast met de inflatie in Nederland. Bij de ramingen voor 2016 is rekening gehouden met inflatiecorrectie.

<i>Opbrengst leges</i>	<i>Werkelijk 2014</i>	<i>Begroot 2015</i>	<i>Begroot 2016</i>
Gerealiseerde cq. te realiseren opbrengst	€ 95.458	€ 85.000	€ 90.510

Het kwijtscheldingsbeleid

Gemeenten hebben de mogelijkheid om in individuele gevallen belastingvorderingen kwijt te schelden als belastingplichtigen niet in staat zijn te betalen. In het kader van de vaststelling van het gemeentelijk minimabeleid is er voor gekozen om geen kwijtscheldingsbeleid te voeren, maar belastingplichtigen waar nodig te compenseren via het minimabeleid.

De lokale lastendruk

Met het weergeven van de lastendruk wordt beoogd aan te geven met welke belastingaanslag een gemiddeld huishouden in onze gemeente te maken krijgt. Hierbij worden een aantal algemene heffingen meegerekend, te weten de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Het gemeentelijke beleid richt zich niet op de ontwikkeling van de lastendruk van een individuele gezins-huishouding, maar veel meer op de samenstellende delen van de lastenontwikkeling. Bij de afvalstoffenheffing en de rioolrechten is 100% kostendekking uitgangspunt en bij de onroerende-zaakbelastingen normaliter de inflatiecorrectie. De aanslag die op basis daarvan ontstaat is dan puur een resultaat en geen onderwerp waarop wordt gestuurd.

Daarnaast is het zo dat het berekenen van een belastingaanslag in praktische zin wordt bemoeilijkt omdat er geen gemiddeld huishouden bestaat. De gezinnen kunnen de hoogte van hun aanslag zelf mede bepalen door hun gedrag aan te passen. Het waterverbruik, de keuze voor een bepaalde containeromvang en het aantal keren dat deze voor lediging wordt aangeboden zijn hierbij heel bepalend. Om een berekening te kunnen maken moeten de volgende gegevens bekend zijn:

- Wat is de Woz-waarde van de woning waarin het gezin woont;
- Is het gezin eigenaar van de woning;
- Welke containergrootte heeft het gezin voor het restafval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- Welke containergrootte heeft het gezin voor het gft-afval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- Wat is het waterverbruik van het gezin.

Uit het voorafgaande blijkt dat er niet zonder meer een gemiddelde aanslag kan worden berekend en zeker geen aanslag die iets zegt over de lastendruk voor de inwoners van onze gemeente. Hooguit kan een arbitraire aanslag in de tijd gezien als statistisch materiaal worden gebruikt. Zo berekent de provincie Gelderland jaarlijks de lastendruk op basis van een aantal eigen uitgangspunten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft weer andere uitgangspunten en dus uitkomsten.

Ook de provincie Gelderland stelt jaarlijks een lijst samen rond de ontwikkeling van de gemeentelijke heffingen in Gelderland. Als het gaat om de belastingdruk per inwoner dan staat Brummen in 2015 op de 15^e plaats, van alle 54 Gelderse gemeenten.

Zoals in deze paragraaf al eerder duidelijk is gemaakt richt ons beleid zich niet op de ontwikkeling van de lokale lastendruk zelf. Het overzicht dat hieronder wordt gepresenteerd is daarom arbitrair en gebaseerd op de volgende uitgangspunten/berekeningsfactoren:

- Een gezin bestaande uit 4 personen, met een waterverbruik van 150 m³ totaal;
- Gehanteerde WOZ-waarden:
2014 - € 221.000 peildatum 1-1-2013 (1-1-2012 minus 5%)
2015 - € 213.000 peildatum 1-1-2014 (1-1-2013 minus 3,5%)
2016 - € 214.278 peildatum 1-1-2015 (1-1-2014 plus 0,6%)
- Het gezin heeft een container voor groenafval met een inhoud van 140 liter en biedt deze container per jaar 7 maal ter lediging aan.
- Het gezin heeft een container voor restafval met een inhoud van 240 liter en biedt deze container per jaar 12 maal ter lediging aan.
- 100% kostendekkend tarief bij zowel rioolrechten als afvalstoffenheffing.

Op basis van deze uitgangspunten ontstaat het volgende beeld van de lokale kostendruk:

De Brummense Lokale Lasten Monitor

Onderdeel	2014	2015	2016
Rioolheffing: 150 m ³ waterverbruik	€ 363,--	€ 363,--	€ 355,50
Rioolheffing: vastrecht	€ 42,36	€ 42,36	€ 41,51
OZB-aanslag eigenaren gedeelte	€ 227,63	€ 230,05	€ 231,42
Afvalstoffenheffing: vastrecht 12 maanden	€ 144,96	€ 130,44	€ 130,44
Afvalstoffenheffing: groene container 140 liter, 7 maal per jaar ledigen	€ 22,40	€ 20,16	€ 10,08
Afvalstoffenheffing: grijze container 240 liter, 12 maal per jaar ledigen	€ 85,92	€ 77,28	€ 77,28
Totale aanslag	€ 886,27	€ 863,29	€ 846,23
Procentuele stijging/daling t.o.v. het voorgaande jaar	+ 0,45%	-/- 2,59 %	-/- 1,98%

Als gevolg van het nieuwe afvalstoffenplan kan de grijze container vanaf 2016 nog maar 13 keer per jaar ter lediging worden aangeboden. In de lastenmonitor is daarom van een lager aantal ledigingen uitgegaan. Bij gft-afval is uitgegaan van 7 aanbiedingen per jaar. Ook voor de jaren 2014 en 2015 is van deze aantallen uitgegaan, om een zuiver beeld te geven van de ontwikkeling van de lastendruk.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op het weerstandsvermogen van de gemeente Brummen. Uitgangspunt is de eind oktober 2015 door de gemeenteraad vastgestelde Nota weerstandsvermogen 2015.

Deze paragraaf bevat volgens artikel 11, lid 1 van het BBV tenminste:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- b. een inventarisatie van de risico's
- c. het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

Bij het weerstandsvermogen gaat het om het vermogen om risico's te kunnen opvangen, zodat het afgesproken takenpakket toch onverkort kan worden uitgevoerd. Of anders gezegd: "de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken zonder het beleid te veranderen". Dit is enerzijds afhankelijk van de weerstandscapaciteit (welke middelen zijn voorhanden) en anderzijds van de risico's die worden gelopen (het risicoprofiel).

De weerstandscapaciteit

Er bestaat geen eenduidige definitie van de weerstandscapaciteit. Een vrij algemeen gehanteerde definitie is: "de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote lasten (die onverwachts en substantieel zijn) te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast behoeven te worden." Daarbij kan worden uitgegaan van een enge en een ruime interpretatie.

In de nota weerstandsvermogen 2015 staat dat we in Brummen uit willen gaan van de zogenaamde enge definitie van de weerstandscapaciteit. Het verschil tussen beide zit vooral in de snelle beschikbaarheid van de middelen en de vraag of het beleid moet worden aangepast. In onderstaande tabel wordt dit zichtbaar gemaakt:

Omschrijving	Eng	Ruim
Algemene reserve (inclusief weerstandsreserve)	X	X
Bestemmingsreserves	X	X
Stelpost onvoorzien	X	X
Flexibiliteit van de begroting	X	X
Stille reserves (niet direct beschikbaar)		X
Onbenutte belastingcapaciteit (vraagt beleidswijziging)		X

Dat betekent dat bijvoorbeeld de zogenaamde stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit niet worden meegenomen bij de berekening van de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit van onze gemeente bestaat eind 2015 uit de volgende onderdelen:

1. Algemene reserves

De algemene reserves van de gemeente Brummen bestaan uit de volgende onderdelen en bedragen (prognose per 1 januari 2016):

- Weerstandsreserve € 2.088.000
- Vrije reserve € 2.410.000 -/-
- Totaal algemene reserve € 322.000 negatief

Weerstandsreserve

Het bedrag is alleen bedoeld als weerstandscapaciteit om risico's te kunnen afdekken. Het is te beschouwen als een soort ijzeren voorraad. De reserve is dus een onderdeel van de totale capaciteit om risico's op te vangen.

Algemene reserve

Het negatieve saldo van deze reserve is vooral ontstaan door het treffen van voorzieningen voor de grondexploitaties in 2010 en 2011. Hierdoor is het noodzakelijk de lasten te blijven te beheersen en/of de baten te verhogen. Brummen kiest voor het beheersen van de lasten die leiden tot structurele begrotingsoverschotten. Indien Brummen dit niet zou doen kan preventief toezicht vanuit de provincie worden ingesteld. Het BBV bepaalt dat reserves geen negatief saldo mogen hebben.

2. Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves maken in principe deel uit van de weerstandscapaciteit. De bestemmingsreserves zullen naar verwachting grotendeels worden ingezet in de aankomende 4 jaren. Daarom zijn de bestemmingsreserves niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

3. De jaarlijks in de begroting opgenomen stelpost voor onvoorziene uitgaven

Op basis van artikel 189 lid 2 van de Gemeentewet is het verplicht om een bedrag voor onvoorziene uitgaven in de begroting op te nemen. De begrotingsvoorschriften (BBV 2004) laten gemeenten de vrijheid om per programma een bedrag op te nemen of hiervoor een centrale stelpost aan te wijzen.

Onze gemeente heeft altijd voor de laatste mogelijkheid gekozen omdat hiermee het meeste recht wordt gedaan aan het karakter van de stelpost als buffer om daarmee onvoorziene ontwikkelingen binnen de totale begroting op te kunnen vangen.

Bij het inzetten van de stelpost wordt een strikte begrotingsdiscipline gehanteerd, waardoor alleen een beroep op de stelpost kan worden gedaan als er sprake is van de zogenaamde drie O's. Alleen onderwerpen die onvoorzien, onafwendbaar en onuitstelbaar zijn komen voor incidentele dekking in aanmerking. Voor 2016 is het bedrag van € 20.000 opgevoerd binnen het onderdeel financiering en algemene dekkingsmiddelen.

4. Flexibiliteit van de begroting

Tot de weerstandscapaciteit rekenen wij ook de flexibiliteit van de begroting. Dat wil zeggen of we in de gemeente Brummen in staat zijn om snel ons inkomsten- en uitgavenpatroon aan te passen. Door de diverse bezuinigingsoperaties in de afgelopen jaren is de rek (flexibiliteit) hier nagenoeg uit. De bij de Perspectiefnota 2016-2019 gekozen denkrichting in focus-gebieden is geen bezuinigingsoperatie maar een herschikkingsoperatie. Overigens is in de nota Weerstandsvermogen zoveel mogelijk rekening gehouden met de tijdfase die nodig is om bijstellingen in de begroting te kunnen effectueren. Conclusie is dat flexibiliteit op zich wel een onderdeel van de weerstandscapaciteit is, maar qua omvang moet de capaciteit op nul gesteld worden.

5. Aanwezige stille reserves

Van een stille reserve is sprake wanneer de actuele waarde van een bezitting hoger is dan de boekwaarde die op de gemeentelijke balans is opgenomen. Omdat gemeenten deze hogere waarde niet op de balans mogen opnemen ontstaat daardoor een overwaarde die stille reserve wordt genoemd.

6. De onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit zijn de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de gemeentelijke belastingen en heffingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) te verhogen. Voor de heffingen zijn overigens regels gesteld: de tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn in meerjarenperspectief.

In paragraaf A – Lokale heffingen van de programmabegroting is het beleid ten aanzien van de belastingen en rechten uiteengezet. Uitgangspunt bij de leges en heffingen zijn kostendekkende tarieven. Dit geldt ook voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hierin zit geen ruimte die de weerstandscapaciteit vergroot. Blijft over de onbenutte capaciteit binnen de OZB.

Voor de OZB is de capaciteit te berekenen door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente Brummen. Voor de maximale belastingtarieven is gebruik gemaakt van de normen voor "een redelijk peil van de eigen heffingen" bij het zogenaamde artikel 12 beleid zoals genoemd in de circulaire Gemeentefonds.

Uitgaande van deze maximale tarieven en de voorgestelde Brummense tarieven 2016 is een onbenutte belastingcapaciteit berekend van afgerond € 1.809.000.

Deze bedragen zijn niet meegenomen bij het bepalen van de weerstandscapaciteit van de gemeente Brummen. Reden: wijziging van OZB-tarieven vraagt om een beleidswijziging van de Raad.

Totaaloverzicht van de weerstandscapaciteit van de gemeente Brummen

De weerstandscapaciteit	In het vermogen
De benodigde weerstandsreserve	€ 2.088.000
De vrije reserve	-/- € 2.410.000

De financiële risico's

De nota weerstandsvermogen van 2015 is als basis gebruikt. Onderstaand volgt een beschrijving van de potentiële risico's (> € 100.000) die Brummen loopt, waarvoor geldmiddelen zijn gereserveerd:

Nr	Beleidsstaak	Gebeurtenis	Bedrag
1	1 Bestuurlijke aangelegenheden	Overheveling ineens aan een pensioenfonds voor uitkeringen aan gepensioneerde wethouders door wettelijke regeling	€ 100.000
2	7 Brandweer en rampenbestrijding	Grote calamiteit zoals natuur-ramp, treinongeluk etc.	€ 100.000
3	11 Bouwgrondexploitaties	Minder rendabele exploitaties en contractrisico's	P.M.
4	27 Jeugdzorg	Door rijk doorgevoerde korting op budget kan niet in lasten worden gerealiseerd	€ 180.000
5	33 Lokaal onderwijsbeleid	Extra afschrijving geïnvesteerde gelden gebouwen en contractrisico's nieuwbouw	P.M.
6	53 Kostenplaats personeel	Ontslag en gevolgen van ontslag personeel	€ 125.000
7	Overige risico's < € 100.000		€ 1.583.000
	Totaal weerstandsreserve		€ 2.088.000

Voor een aantal gebeurtenissen is P.M. ingevuld omdat het openbaar maken de gemeente mogelijk zou kunnen schaden. Voor punt 3 is hiernaast via de jaarstukken 2014 de bestaande voorziening herijkt.

Conclusie

De incidentele weerstandscapaciteit is bepaald op negatief € 322.000. Het totaal aan incidentele gewogen risico's is bepaald op € 2.088.000. Hieruit blijkt dat de risico's binnen de huidige weerstandscapaciteit **in ruim onvoldoende mate kunnen worden opgevangen.**

Het is dus van belang om de algemene reserves op korte termijn (binnen een termijn van 4 jaar) op voldoende niveau te brengen (voor een bedrag van minimaal € 2.410.000) om zodoende een gezonde reservepositie te creëren en het voorkomen van preventief toezicht door de provincie Gelderland.

Let wel: De rapportage omtrent het weerstandsvermogen is een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risicoprofiel beïnvloeden waardoor het weerstandsvermogen een andere waardering kan krijgen.

7. Financiële kengetallen

Vanaf 2016 zijn gemeenten verplicht om een aantal "kengetallen" in de begroting op te nemen. De bedoeling hiervan is om de financiële positie van gemeenten weer te geven en te kunnen vergelijken. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet daarom altijd in relatie worden gezien met andere kengetallen. Als de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld geven, betekent dit dat de financiële positie van een gemeente onder druk staat en dat maatregelen noodzakelijk zijn om deze situatie te verbeteren.

Hieronder een eerste proeve van uitwerking van de kengetallen voor Brummen. De komende jaren zullen we hier verder ervaring mee moeten gaan opdoen, zowel bij het opstellen van als met het trekken van conclusies in de Brummense situatie.

7a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer, ten opzichte van de eigen middelen. Daarmee ontstaat er een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen/afschrijvingen op de exploitatiebegroting/rekening.

Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
108.5 %	103.4 %	100.4 %

7b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in welke mate er sprake is van doorlenen van kapitaal, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt in beeld gebracht wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast van de gemeente.

Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
115.1 %	107.6 %	105.0 %

7c – De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.

Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
7.9 %	4.3%	4.5 %

7d – Kengetal bouwgrondexploitatie

Ook in Brummen is de afgelopen jaren gebleken dat de grondexploitatie een grote invloed kan hebben op de financiële positie van de gemeente. Het kengetal geeft aan het aandeel van boekwaarde van de gronden in exploitatie en niet in exploitatie in de totale bate van de gemeente (exclusief de verrekeningen met reserves).

Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
27.0 %	26.8 %	27.3 %

7e – Structurele exploitatieruimte

Bij de beoordeling van de begroting wordt altijd een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten en baten. Hoewel het onderscheid niet altijd even goed te maken is gaat het bij eenmalige zaken vaak om onderwerpen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage.

Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
2.7 %	1.4 %	- 0.1 %

7f – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Hieronder worden verstaan de OZB., de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De uitkomst van de berekening zijn de woonlasten in Brummen uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde. De cijfers die in de Brummense lokale lastenmonitor worden genoemd, zie paragraaf A, vormen de basis van de berekening.

Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
130.8 %	125.9 %	118.2 %

Algemeen

In deze paragraaf gaan wij in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de 'grotere' kapitaalgoederen van de gemeente. Hierbij moeten we denken aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Een groot deel van het 'vermogen' van onze gemeente bestaat uit het bezit van wegen, groenvoorzieningen, rioleringen, gebouwen en aanverwante zaken. Een zorgvuldig beheer en onderhoud hiervan is dan ook van wezenlijk belang. Een tweede, wellicht nog belangrijker aspect, is dat de kwaliteit van het openbaar gebied door de inwoners vaak het meest intensief beleefd wordt. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden gebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen in de directe omgeving raken de inwoners direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over.

De kosten van instandhouding worden berekend aan de hand van onderhoudsplannen (de beheersplannen), voor wegen, groen, riolering en gebouwen. Onderhoudskosten maken een wezenlijk deel van de uitgaven uit en zijn maar deels beïnvloedbaar via het maken van keuze in het niveau van onderhoud.

Om het onderhoudsniveau en de kosten daarvan vast te kunnen stellen is in september 2007 is het Beheer kwaliteitsplan Gemeente Brummen opgesteld. In dit plan is de kwaliteit van het beheer van de openbare voorzieningen geanalyseerd en meetbaar gemaakt.

Het vastgestelde kwaliteitsniveau is het toetsingskader voor bestuur, inwoners en medewerkers.

Het onderhoud van de wegen

Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan wegen op- en vastgesteld. Voor de financiering van de uitvoering wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen. Uit deze voorziening worden het groot onderhoud van de asfalt- en elementenverhardingen bekostigd en ook de oppervlaktebehandelingen.

Basis voor het uitvoeringsplan 2016 en daarmee de begroting en planning voor 2016 vormt de weginspectie van 2015. De weginspecties zijn in augustus 2015 opgestart. Bij het opstellen van deze begroting waren de prioriteiten voor het wegonderhoud voor 2016 nog niet bekend. Voor 2016 wordt uitgegaan van een gemiddeld onderhoudsjaar met een evenredige hoeveelheid straat- en asfaltwerkzaamheden. Het asfaltonderhoud en de herstraat- en andere werkzaamheden worden in de markt gezet en aanbesteed.

Eind 2017 is opnieuw een weginspectie ingepland die de basis zal vormen voor het onderhoudsplan van 2018 en 2019.

Asfaltonderhoud, herstraat- en andere werkzaamheden aan wegen en fietspaden in 2016

Diverse (kleine) herstraatwerken: N.n.b.

Reparaties asfalt deklaag: N.n.b.

Herstraatwerkzaamheden: N.n.b.

Bruggenbeheer

Wij willen minimaal 1 brug in 2017 vervangen hebben. In de tussentijd blijven de noodbruggen aanwezig en onderhouden. De voorbereiding en aanbesteding van de vervanging wordt in 2016 opgepakt, waarbij er duvan uit wordt gegaan dat tenminste één van de drie bruggen wordt vervangen.

Openbare reiniging

Met uitzondering van de centra en enkele toegangswegen tot de centra vindt het vegen van wegen en verwijderen van (zwerf-)vuil in de openbare ruimte op een sober en laag niveau plaats (C-niveau van de CROW kwaliteit catalogus). Inwoners en bedrijven wordt gevraagd zelf een steentje bij te dragen in het leefbaar houden van de woonomgeving.

Het bestek voor het vegen van de wegen is in 2015 opnieuw aanbesteed voor een periode van een jaar met de mogelijkheid voor verlenging van 4 x één jaar.

Het verwijderen van zwerfvuil wordt uitgevoerd door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

De openbare straatverlichting

In 2015 wordt een nieuw beleidsplan openbare verlichting opgesteld. In dit plan worden de uitgangspunten voor de openbare verlichting geactualiseerd. Op basis van dit beleidsplan worden ook voorstellen gedaan voor een nieuw vervangingsplan openbare verlichting. In verband met de financiële situatie van de gemeente zijn er in de jaren 2014 en 2015 geen lichtmasten structureel vervangen. Vervanging wordt nu voorzien vanaf 2017 voor € 250.000 per jaar tot en met 2020.

Het regulier onderhoud van de verlichting (o.a. vervangen kapotte armaturen) is uitbesteed voor een periode van 4 jaar. De aanbesteding voor een nieuwe onderhoudsperiode wordt regionaal gedaan en vindt eind 2015 plaats voor de jaren 2016 t/m 2019.

De rioleringsstelsels in de gemeente

Voor dagelijks onderhoud aan de rioolgemalen en correctief onderhoud zijn binnen de exploitatiebegroting jaarlijkse budgetten beschikbaar. Voor toekomstige renovaties van rioolstelsels is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. In 2016 wordt € 600.000 in deze voorziening gestort. De storting is gebaseerd op gegevens uit het betreffende beheersplan, het nieuwe GRP en wordt jaarlijks aangepast.

Uitbreiding van de bergingscapaciteit en het uitvoeren van verbetermaatregelen van het bestaande rioolstelsel wordt gedaan op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Noodzakelijke investeringen worden meerjarig ingepland en de kapitaallasten komen ten laste van de exploitatiebegroting. In november 2015 is een nieuw GRP vast te stellen door de gemeenteraad. Vooruitlopend op de vaststelling van dit plan zijn werkzaamheden en investeringen ingepland voor 2016.

De kosten voor het rioolstelsel worden voor 100% gedekt door de rioolheffing waarbij het principe "de vervuiler betaalt" wordt gehanteerd. De heffing wordt uitgevoerd door waterbedrijf Vitens die voor het verbruik van elke m³ water een opslag hanteert.

Renovatie en vervanging van riolen in 2016	
Verplaatsen gemaal Hallsepad	€ 30.000
Rioolvervangingen & verbetermaatregelen:	
Rioolvervanging/relining en deelreparaties in de kernen Eerbeek en Brummen	€ 610.000
Verbetermaatregel afkoppelen hwa Eerbeek zuid; aanleg IT Volmolenweg/Enkweg	€ 310.000
Vervanging drukriolering-minigemalen Fase III	€ 589.000
Milieumaatregelen	
Aanleg infiltratieriool in combinatie met rioolvervanging	€ 50.000
Onderzoeken	
Actualisatie, bijhouden & monitoring	€ 43.000

Het onderhoud van bermen en sloten

Het maaien van bermen en sloten is uitbesteed op basis van een bestek. Gewerkt wordt volgens de Gedragscode bestendig beheer groenvoorzieningen. Om budgettaire redenen worden de bermen geklepeld op een enkele locatie met bijzondere vegetatie na. Op deze locaties met een bijzondere vegetatie wordt, ten gunste van de aanwezige bijzondere soorten, de vegetatie gemaaid en afgevoerd. Het vrijkomende slotenmaaisel wordt afgevoerd. Bekeken wordt of dit maaisel als structuurverbeteraar op landbouwgrond ingezet kan worden of voor energiewinning gebruikt kan worden.

Het openbaar groen in de gemeente

Het inrichtingsniveau en het onderhoud van het openbaar groen in de gemeente heeft haar basis in het beleid zoals dat is vastgesteld in de groenstructuurplannen. Het onderhoud wordt sinds 2008 uitgevoerd op basis van beeldkwaliteit. Het onderhoudsniveau van onkruidbestrijding in het openbaar groen vindt plaats op een laag en sober niveau (C-niveau van de CROW kwaliteitcatalogus). Gemeentelijke bomen worden volgens de wettelijke normen geïnspecteerd. Het boomonderhoud vindt momenteel, uit financiële overwegingen, op een laag onderhoudsniveau plaats. Het onderhoud richt zich tot 2017 vooral op het voorkomen van gevaarlijke situaties en schade.

Bewoners wordt de mogelijkheid gegeven om zelf een bijdrage te leveren aan een fraaiere woonomgeving.

De begraafplaatsen

Op de begraafplaatsen zijn veel oude graven aanwezig waarvan geen rechthebbenden (meer) bekend van zijn. Onderzoeken om rechthebbenden te achterhalen lopen momenteel nog voor de begraafplaatsen in Eerbeek.

Het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen vindt plaats op B-niveau (CROW kwaliteitcatalogus).

Speeltoestellen

De gemeentelijke speeltoestellen worden conform de wettelijke eisen structureel gecontroleerd op gebreken (5x per jaar). Gebreken worden waar mogelijk gerepareerd. Onveilige en niet te repareren speeltoestellen worden verwijderd.

Sportvelden

De sportvelden worden dusdanig onderhouden dat ze voldoen aan de bespelings-eisen van de sportbonden. Elk jaar vindt er groot onderhoud plaats aan één of meerdere velden.

Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen

Voor periodiek- en groot onderhoud is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. Hiermee is in 2016 een bedrag gemoeid van afgerond € 149.000. Uit de voorziening moet het onderhoud worden bekostigd van alle gebouwen die bij de gemeente in eigendom zijn.

Een aantal gemeentelijke gebouwen staan momenteel in de verkoop. Het onderhoud aan deze gebouwen bestaat op dit moment alleen uit de allerhoogst noodzakelijke reparaties en vervangingen.

Het onderhoud van schoolgebouwen is uitgezonderd. Het dagelijks onderhoud valt onder de schoolbesturen. Het periodiek- en groot onderhoud verloopt via de huisvestingsverordening voor het onderwijs. Budgetten die hiervoor nodig zijn worden jaarlijks aangevraagd en via de lijst investeringen op de begroting gebracht.

Vanaf 1 januari 2015 is de regelgeving gewijzigd. Vanaf dan zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor het periodiek- en groot onderhoud. Dit wordt rechtstreeks vanuit het Rijk gefinancierd richting de scholen. De gemeente blijft echter wel eigenaar van het gebouw. Wanneer een school ophoudt te bestaan, krijgt de gemeente het gebouw weer terug in een onderhoudsstaat die van tevoren is afgesproken met de schoolbesturen. Renovatie en nieuwbouw blijft een verantwoordelijkheid van de gemeente.

Herijking reserves en voorzieningen

Voor alle kapitaalgoederen waarbij voor het onderhoud en/of renovatie wordt gewerkt met een voorziening geldt dat de toereikendheid jaarlijks getoetst moet worden aan het beleid dat is vastgelegd in de notitie reserves en voorzieningen.

Actualiteit van beheers- en beleidsplannen

Beheersplan	Actueel	Financiële gevolgen verwerkt
Beheersplan gebouwen	Ja t/m 2016	Ja
Beheersplan wegen	Ja t/m 2018	Ja
Beheersplan riolen	2015 vast te stellen	Ja
Beheersplan groenvoorzieningen	Nee	Ja
Beheerplan openbare verlichting	2015 vast te stellen	Ja
Beleidsplannen		
Beleidsplan Gebouwen	2013-2018	
Groenstructuurplan Brummen	april 2003	Ja, echter grotendeels teruggedraaid
Groenstructuurplan Eerbeek	nov. 2003	Ja, echter grotendeels teruggedraaid
Landschapsbeleidsplan	Mei 2008	Ja op het huidige niveau
Beleidsplan openbare verlichting	2015 vast te stellen	Ja
Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP)	2015 vast te stellen	Ja
Afvalbeleidsplan	2013-2017	Ja
Structuurplan spelen	Ja t/m 2015	Ja, echter grotendeels teruggedraaid

Algemeen

De uitgangspunten van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) zijn het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden en het beheersen van renterisico's. Om dit te bereiken worden in de Wet FIDO diverse regels gesteld.

Randvoorwaarden

Het aangaan van leningen en het uitzetten van middelen is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. Uitzetting van tijdelijk overtollige middelen moet een voorzichtig karakter hebben en mag niet gericht zijn op het genereren van extra inkomsten door het lopen van overmatige risico's. Uit deze beide randvoorwaarden komt naar voren dat bankieren, zoals bijvoorbeeld het bewust aantrekken van gelden om deze uit te lenen met als doel het genereren van inkomen, niet is toegestaan.

Activiteiten op het gebied van Treasury

In het treasury-statuut is vastgelegd op welke wijze geldstromen en financiële vermogenswaarden en de hieraan verbonden risico's worden beheerst. Het Treasury-statuut is eind 2009 geactualiseerd. Bij het aantrekken van (vaste) geldleningen wordt, overeenkomstig het statuut, rekening gehouden met de nodige functiescheiding. Voor het tijdig aantrekken of uitzetten van middelen (vooral voor de lange termijn) is een liquiditeitsplanning van belang. In de liquiditeitsplanning wordt van elke investering- en inkomensstroom de invloed op de liquiditeiten geraamd om zodoende een goed inzicht te verkrijgen in de geldstromen.

Bij het opstellen van de begroting wordt een liquiditeitsplanning "in grove lijn" gemaakt. Hierin wordt op de huidige begroting doorgegaan. Daardoor is de te verwachten te betalen rente voor eventueel aan te trekken financieringsmiddelen beter inschatten, maar ook de toe te rekenen rente.

Om een laag risicoprofiel te hebben en te houden wordt ook aandacht besteed aan een zogenaamde rentevisie, die aan moet geven wat de verwachte renteontwikkelingen op korte, middellange en lange termijn zijn. Deze rentevisie is belangrijk voor een anticiperend en actief financieerbeleid (versneld of vertraagd aantrekken van financieringsmiddelen). Dit uiteraard in samenhang met de liquiditeitsplanning. Kenmerkend voor de renteontwikkeling is dat deze zich lastig laat voorspellen, op dit onderdeel sluiten wij in principe aan bij de visie van de BNG. Er wordt naar gestreefd om bij de aangetrokken leningen zoveel mogelijk het "ideaalcomplex" na te streven. Dit houdt in dat de leningen zoveel mogelijk gespreid over de jaren vervallen. Dit in verband met de renterisiconorm. Daarnaast wordt ook gekeken naar de liquiditeitsplanning om te kijken hoe de liquiditeitsbehoefte in de komende jaren zich zal ontwikkelen.

Risicobeheer

Bij het risicobeheer geldt dat de gemeente geen nieuwe leningen of garanties meer aan derden verstrekt uit hoofde van haar publieke taak. De gemeente kan wel middelen uitzetten uit hoofde van de Treasury-functie. Deze uitzettingen hebben dan een voorzichtig karakter en zijn niet gericht op het genereren van inkomsten door het lopen van overmatig risico. Het voorzichtige karakter van uitzettingen wordt gewaarborgd door regels zoals opgenomen in het Treasury-statuut en de Wet FIDO:

- het kopen van aandelen en derivaten is niet toegestaan
- kasgeldlimiet en renterisiconorm mogen niet worden overschreden.

Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO)**Renterisiconorm**

Het doel van de *renterisiconorm* is het beheersen van het renterisico bij herfinanciering.

De renterisiconorm houdt in, dat de leningen waarvoor in dat jaar het rentepercentage wordt herzien, niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet

De bewaking van de *kasgeldlimiet* is in het kader van het reguliere begrotingstoezicht geplaatst. De informatie over de kasgeldlimiet wordt opgenomen in de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag. Verzoeken om een ontheffing, bij een overschrijding van de kasgeldlimiet van langer dan twee kwartalen, moeten bij de toezichthouder worden ingediend.

Gemeentefinanciering

Financieringen voor een periode van één jaar en langer worden alleen aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. De financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door vooral de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat te optimaliseren.

Toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn alleen onderhandse leningen. Er worden offertes opgevraagd bij minimaal 3 instellingen alvorens een lening wordt aangetrokken. Eén offerte wordt in ieder geval bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten gevraagd.

De huidige leningenportefeuille bestaat uit leningen aangegaan met de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), de Nederlandse Waterschapsbank en het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) in Heerlen. Vervroegde aflossingen komen bijna niet meer voor, omdat al geruime tijd in de leningsvoorwaarden is opgenomen dat vervroegde aflossing niet is toegestaan. Ook is en wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot tussentijdse renteaanpassing van geldleningen, maar alleen als dit financiële voordelen voor de gemeente oplevert. Natuurlijk kan ook de geldgever op moment van renteaanpassing gebruik maken van het recht om de rente aan te passen. Dit is afhankelijk van de leningsvoorwaarden. Ten aanzien van de Renterisiconorm blijven we ruim binnen de norm van bovengenoemde 20%.

Kasbeheer

De behoefte aan extra geldmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door de geldstromen op gemeentenniveau op elkaar af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt vrijwel uitsluitend elektronisch uitgevoerd bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekening-courant. Bij het uitzetten van gelden voor een periode korter dan één jaar zijn dit rekening-courant, daggeld en deposito's.

De gemeentelijke kaspositie verandert per dag. Om de saldi optimaal te beheren wordt gebruik gemaakt van het pakket voor geïntegreerde dienstverlening op het terrein van betalingsverkeer en kredietverlening van de NV Bank Nederlandse Gemeenten. De zogenoemde "Raamovereenkomst met de BNG". Op basis van dit arrangement trekt de bank voor de gemeente daggeden aan bij een schuld in rekening-courant en de bank zet voor ons zichtdeposito's uit bij een tegoed in rekening-courant. Het voordeel hiervan is dat de tarieven van daggeld en zichtdeposito's gunstiger zijn dan de tarieven voor rekening-courant.

Schatkistbankieren

Het Schatkistbankieren heeft op 1 januari 2014 zijn beslag gekregen. Hierbij moeten de gemeentes hun overtollige geldmiddelen bij de Nederlandse Staat stallen. Of dit qua rendement goed gaat uitpakken voor de gemeentes is maar de vraag, want zoals de wet nu is, zal er een rente vergoed worden, gelijk aan het percentage waartegen de Rijksoverheid nu leent. Momenteel is dat in elk geval lager dan de Eonia of Euribor.

De bedoeling van de wet is om de gelden van de totale overheid zolang onder de centrale overheid te houden totdat ze besteed moeten worden voor een collectief doel. In de tussentijd is het voor de totale sector niet efficiënt dat de ene overheid over heeft, stalt bij een bank, en de andere komt tekort en leent bij de bank. Op zich een sympathieke gedachte, die op zich wel haaks staat op gedachten rond deregulering en verzelfstandiging van de lagere overheden. Verder is het maar de vraag of het voor de beleggende gemeente, provincie, GR. e.d. voordelig uit gaat pakken.

Kasgeldlimiet

Wettelijk is er een maximum gesteld aan het bedrag van de netto vlottende schuld van gemeenten. Dit maximum wordt de kasgeldlimiet genoemd. De vlottende schuld mag deze limiet niet overschrijden. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar. In geld betekent dit voor 2016 een limiet van afgerond € 3,8 miljoen. De gemiddelde netto vlottende schuld blijft hier naar verwachting elk kwartaal onder, zodat aan de kasgeldlimiet wordt voldaan.

Bij een eventuele overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste (=langlopende) geldlening worden aangetrokken. Wanneer de overschrijding gedurende een langere periode dan 2 kwartalen wordt verwacht, moet er een verzoek om ontheffing worden ingediend bij de toezichthouder ic. de provincie Gelderland. Bij onze liquiditeitsplanning werken we ernaar te allen tijde binnen de norm te blijven.

Het saldo van de Economisch Monetaire Unie (EMU)

Het EMU saldo is het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de overheid op kasbasis. Op basis van de geldende regelgeving wordt het EMU-saldo vanaf 2008 weergegeven over zowel het vorige, het lopende als het eerstvolgende begrotingsjaar. Het EMU-saldo is het saldo van de collectieve sector als het gaat om bestedingen en ontvangsten. Het is het totale begrotingstekort dan wel -overschot van alle Nederlandse overheden en de sociale fondsen. De benadering van het begrotingstekort is een andere dan in gemeenteland gebruikelijk is. Dit heeft vooral te maken met het verschil in boekhoudmethode tussen de rijks- en de gemeentelijke overheid. Het rijk hanteert het kasstelsel terwijl gemeenten verplicht zijn te werken met het stelsel van lasten en baten.

Meestal wordt het EMU-saldo weergegeven in procenten van het bruto binnenlands product (BBP). Gemeenten zijn verplicht via de begroting inzicht te geven in het EMU-saldo van het vorige jaar, het begrotingsjaar en het jaar daarna.

Jaar	EMU-saldo Brummen
2015.....	-/- € 2.900.000
2016.....	+/+ € 592.000
2017.....	-/- € 1.373.000

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

De wet HOF is per 1 januari 2014 ingegaan. Volgens de Europese Unie mogen de lidstaten met hun begrotingstekort de 3% niet overschrijden. Dit begrotingstekort wordt berekend op basis van het kasstelsel. Dus wat wordt er ontvangen en uitgegeven. Nu de wet HOF van kracht is, worden ontvangsten en uitgaven van gemeenten, provincies en waterschappen samengeteld en mogen deze gezamenlijk niet boven hun aandeel in het begrotingstekort uitkomen.

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om bij het voeren van de administratie uit te gaan van het stelsel van baten en lasten en dreigen nu te worden afgerekend op basis van het kasstelsel, zoals de Rijksoverheid dat hanteert. In jaren waarin grote investeringen gedaan worden, komen de gemeenten daardoor in de problemen. Deze investeringen drukken bij het kasstelsel op dat ene jaar, terwijl de lasten normaliter uitgesmeerd worden over de exploitatieduur, zoals dat bij het stelsel van baten en lasten gebeurt. Vooral kleinere gemeenten ondervinden hiervan de meeste hinder, omdat de investeringen daar door de jaren heen eerder schoksgewijs zullen verlopen. Grotere gemeenten benaderen met hun activa sneller een "ideaalcomplex", waarbij de jaarlijkse uitgaven nagenoeg gelijk zijn aan de jaarlijkse lasten.

Rente-risiconorm

Het doel hiervan is om tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te komen dat het renterisico uit hoofde van rente-aanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Indien een leningenportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld in de tijd gelijkmatig zijn verspreid. De geldleningen die zijn afgesloten ten behoeve van de gemeente hebben rentepercentages die variëren van 0,0 % tot 5,9 %. De gemiddelde rente die in 2016 moet worden betaald over het totaal van de afgesloten gemeentelijke leningen bedraagt 2,74 %.(exclusief eventueel nieuw aan te trekken lening in 2016). Ten aanzien van de toetsing aan de renterisiconorm is het zo dat we ruim binnen de norm van 20% blijven.

Financieringsbehoefte in 2016

In 2016 verwachten wij de volgende mutaties in onze leningenportefeuille, waarbij o.a. rekening gehouden is met het investeringsniveau in 2016.

Onderdeel	1 januari	Opname	Aflossing	31 december
Leningen t.b.v. de gemeente	€ 33.838.021	€ 5.000.000	€ 7.709.736	€ 31.128.285
Lening t.b.v. S.W.B.	€ 403.856		€ 13.055	€ 390.801
<i>Totalen</i>	€ 34.241.877	€ 5.000.000	€ 7.722.791	€ 31.519.086

Specifieke ontwikkelingen t.a.v. investeringen

De financiering van de projecten wordt geïntegreerd in de bedrijfsfinanciering. Moeilijkheid hierbij is dat de doorlooptijd van de diverse projecten niet altijd even goed is te voorspellen. Daarnaast is het een voordeel dat de rente zich al geruime tijd op een zeer laag niveau bevindt en er op dit moment geen aanwijzingen zijn dat zich grote renteontwikkelingen zullen voordoen.

Naar verwachting zal er in 2016 voor ongeveer € 5,0 mln. tekort zijn in liquiditeiten, dat opgevangen wordt door gecontroleerd "rood" staan bij BNG, aangaan van een kasgeldlening of door het aangaan van een vaste geldlening.

Er zal op een zodanige manier gefinancierd worden, dat de leningen de financieringsbehoefte zoveel mogelijk volgen.

Vennootschapsbelasting

De gemeenten zullen per 1-1-2016 te maken gaan krijgen met de vennootschapsbelasting. De daarvoor benodigde wetswijzigingen zijn definitief. Bij invoering zal het in ieder geval tot administratieve handelingen leiden. Of het ook tot gevolgen voor de begrotingspositie kan gaan leiden is nu nog niet aan te geven.

Algemeen

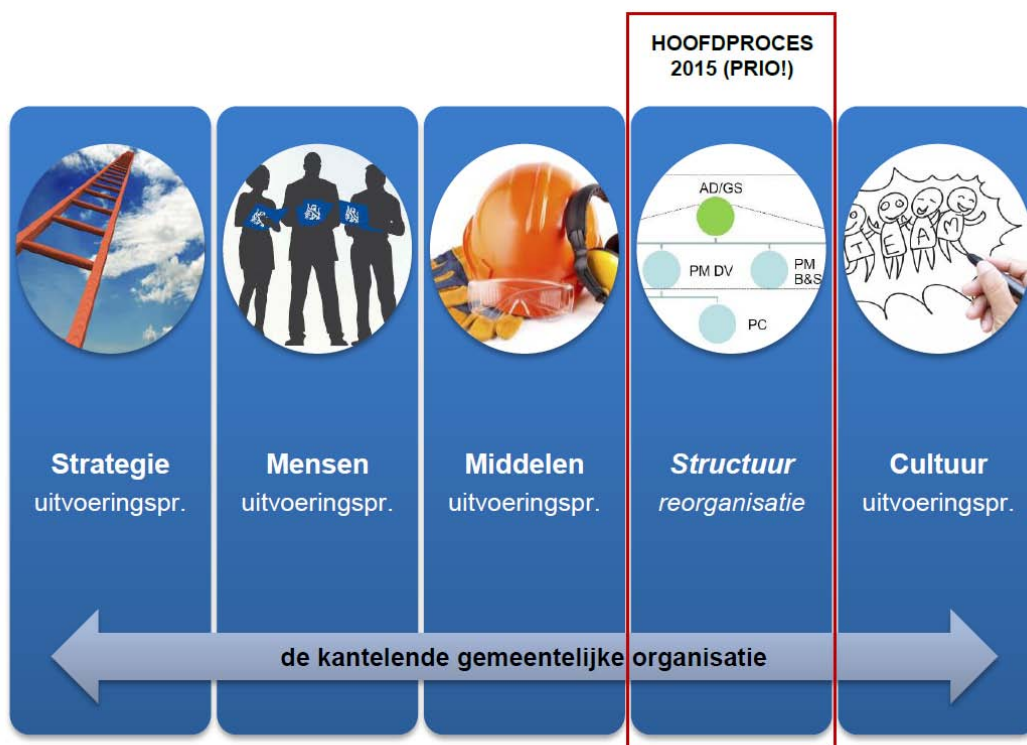
In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de verschillende aspecten van bedrijfsvoering. Financieel gezien worden de totale lasten en baten van de bedrijfsvoering van de ambtelijke organisatie doorbelast naar de diverse programma's. De formele autorisatie van deze budgetten vindt plaats via het vaststellen van het totaal van de programma's.

Organisatieontwikkeling

Met het vaststellen van de Perspectiefnota is een belangrijke basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van de ambtelijke organisatie in Brummen. De prioritaire opgave voor 2015 is het neerzetten van een nieuw organisatiemodel dat uitgaat van processturing. We denken niet meer in afdelingen en teams maar in processen. Alles is er op gericht om op de meeste efficiënte en effectieve manier onze samenleving te bedienen.

Een essentieel onderdeel vormt de implementatie van de nieuwe grondhouding van ambtenaren en bestuur. Die nieuwe grondhouding is van belang om met elkaar te veranderen naar gewenste compacte, efficiënte, flexibele en daadkrachtige organisatie. Die nieuwe organisatie dient vervolgens ondersteunt te worden door een adequaat ingerichte bedrijfsvoering. Ook daar worden in de nodige stappen in gezet.

Een ander essentieel onderdeel is het focussen op de kerntaken. Vanuit de Perspectiefnota zijn focus en niet-focus gebieden benoemd. Dat heeft consequenties voor de rol van de gemeente Brummen en de inzet van tijd en middelen. De gedetailleerde uitwerking is gaande en zal voor de begroting 2017 gereed te zijn. Onderstaand de pijlers waarlangs de organisatieontwikkeling wordt gerealiseerd. Zoals in de Perspectiefnota is aangegeven behelst de implementatietermijn 3 tot 5 jaar.

De organisatiestructuur in 2016

Ten tijde van het opstellen van de begroting is voor 2016 alleen de topstructuur vastgesteld. Verdere detaillering moet nog plaatsvinden. Een organogram is daarom nu nog niet beschikbaar.

De formatie en de loonsom

De ontwikkeling van de formatie in de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Omschrijving	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Griffie	1,36	1,36	1,36
Gemeentesecretaris	1,00	1,00	1,00
Ambtelijke organisatie	124,53	125,91	124,55

In de onderstaande tabel zijn de personeelslasten en overige kerncijfers over de organisatie opgenomen.

Onderdeel	Werkelijk 2014	Raming 2015	Raming 2016
Loonsom van de ambtelijke organisatie (incl. griffie en secr.)	€ 7.483.855	€ 7.848.524	€ 7.897.392
Aantal personeelsleden	143	148	149
Percentage mannen in dienst	50%	50%	50%
Percentage vrouwen in dienst	50%	50%	50%
Ziekteverzuimpercentage, totaal (excl. zwangerschap)	4,41%	5%	5%

Bij de salarisraming is uitgegaan van de bestaande organisatie, waarbij geen rekening is gehouden met de organisatiewijziging per 1-1-2016.

Naar verwachting zal het aantal personeelsleden en de verdeling tussen mannen en vrouwen niet veel afwijken van 2015. Natuurlijk valt of staat deze verwachting met de definitieve keuzes die in het kader van de organisatiewijziging worden gemaakt.

Per 1-8-2015 bedroeg het totale ziekteverzuimpercentage 5,22%. Handhaving van een raming van 5% voor 2016 lijkt realistisch.

ICT

Onder invloed van een steeds digitaler wordende samenleving, richtlijnen vanuit de Rijksoverheid en een verdergaande behoefte aan efficiënte werkprocessen neemt ICT een steeds belangrijker rol in binnen de gemeente. Een professioneel ICT is geen doel op zich, maar een middel om dienstverlening mogelijk te maken. Zonder een professioneel ingericht ICT is dienstverlening aan inwoners en bedrijven niet mogelijk. Dit maakt ICT tot een bedrijfskritische factor.

ICT brengt, zoals alle middelen, kosten met zich mee. De baten die tegenover deze kosten staan zijn vaak verdeeld over de hele organisatie, doordat ICT een basis is voor efficiënter werken en een verbeterde dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Meer met minder is hierbij het motto van de inzet op ICT. Dit brengt met zich mee dat voordat investeringen in ICT gedaan worden, eerst ook naar alternatieve scenario's gezocht wordt, zoals uitbesteden of samenwerken.

In de komende jaren zal digitalisering van de samenleving en de organisatie zich blijven ontwikkelen. Dit vraagt om extra investeringen in een goede netwerkstructuur, die moet voldoen aan de Baseline voor Informatiebeveiliging en tegelijk de openheid en transparantie biedt die de maatschappij van ons verlangt. Hiertoe werken we samen met een solide partner met dezelfde belangen: de kosten laag houden en de kwaliteit hoog. De grote ontwikkelingen liggen in het ondersteunen van het plaats- en tijdonafhankelijk werken en het zo veilig en breed mogelijk beschikbaar houden en krijgen van de informatie. Betrouwbare informatie als basis voor procesgericht werken is daarbij een speerpunt.

Planning & Control cyclus

Aan de raad worden verschillende instrumenten aangeboden waarmee zij in staat wordt gesteld haar sturende en controlerende taak uit te voeren. Via onder andere de kadernota en de programmabegroting kan zij periodiek beleidsinhoudelijke en financiële beleidsafwegingen op hoofdlijnen maken.

Van het college wordt verantwoording gevraagd over de uitvoering van het vastgestelde beleid via de bestuursrapportages en de jaarstukken.

Interne monitoring van de bedrijfsvoering vindt plaats via evaluaties en controles. Hierbij worden onder andere de uitkomsten van de onderzoeken door de rekenkamercommissie betrokken.

Voor de begroting is een traject met de leden van de auditcommissie doorlopen die zijn weerslag vindt in programma 1 van de begroting 2016. Nadien zullen ook de overige programma's vertaald worden naar deze nieuwe werkwijze.

Daarnaast zal in het kader van het ontwikkelingstraject waar we ons als gemeente Brummen in bevinden de planning & control cyclus herijken en aanpassen waar nodig. Dit zal z'n beslag krijgen in 2016.

Rechtmatigheid

Ook de gemeente Brummen dient rechtmatig te handelen en hierover verantwoording af te leggen.

Rechtmatigheid houdt in het handelen in overeenstemming met wet- en regelgeving, waaronder ook begrepen zijn de gemeentelijke verordeningen, raads- en collegebesluiten.

Voor de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen (die handelingen waaruit financiële gevolgen ontstaan die als baten, lasten en/of balansmutaties in de jaarrekening dienen te worden verantwoord) is sprake als in de bedrijfsvoering wordt voldaan aan de wettelijke eisen en interne regelgeving. De handelingen moeten gebeuren volgens de regels die gelden.

Om hier invulling aan te geven worden verordeningen die nieuw gemaakt dan wel geactualiseerd zijn intern getoetst op rechtmatigheidsaspecten. Dit kan onder andere inhouden dat te gedetailleerde bepalingen worden geschrapt en dat de handhaafbaarheid wordt getoetst.

Verder worden interne controles uitgevoerd om invulling te geven aan het planning en control proces. Binnen deze controles wordt expliciet aandacht geschonken aan rechtmatigheidsaspecten. Hierbij wordt ook aandacht geschonken worden aan misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O). Onderwerpen die hierbij in ieder geval aan de orde komen zijn inkoop en aanbesteding, verstrekte subsidies, WWB en WMO. Indien nodig zullen procesbeschrijvingen worden aangepast.

Jaarlijks wordt een controleprotocol gemaakt waarin onder meer is aangegeven met welke diepgang en op welke (rechtmatigheids)aspecten de accountant haar werkzaamheden zal uitvoeren.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente deelneemt en verder een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

In de begrotingsvoorschriften 2004 (BBV) wordt hiervoor het begrip “verbonden partijen” gehanteerd. Hieronder wordt verstaan het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen om daarmee het publieke belang te behartigen.

De voorschriften 2004 geven aan dat in de begroting in een aparte paragraaf tenminste aandacht moet worden geschonken aan de visie, welke onze gemeente heeft op de verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de gemeentelijke doelstellingen. Wat willen we met deze partijen? Hoe past de uitvoering van de taken binnen onze gemeentelijke programma's? Hoe dragen zij bij aan het uitvoeren van het door gemeente gewenste beleid? Ook moeten de beleidsvoornemens van de partijen zelf aan de orde komen. Vanaf 2015 zijn de eisen aan Paragraaf F aangescherpt. Opgenomen zijn de laatst beschikbare cijfers over vermogens en resultaten. Omdat de begrotingen van sommige verbonden partijen voor 2016 nog niet beschikbaar zijn, konden niet alle gegevens in paragraaf F worden opgenomen.

De begrotingsvoorschriften definieerden een verbonden partij als een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk **en** een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij via een vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, of het bedrag waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet kan nakomen.

Het huidige aantal verbonden partijen is conform Paragraaf F bij de jaarstukken 2014. Wel is er sprake van een naamsverandering bij deelneming nummer 16.

De verbonden partijen van onze gemeente

Uitgaande van de definitie van verbonden partijen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) heeft onze gemeente de volgende verbonden partijen:

I – Deelname in vennootschappen;

1. Bank Nederlandse Gemeenten;
2. Vereniging Nederlandse Gemeenten;
3. Circulus-Berkel B.V.
4. Waterbedrijf Vitens;
5. NUON/Vattenfalls;
6. VAM/ESSENT/RWE.

II – Deelname in gemeenschappelijke regelingen

7. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG);
8. Regio Stedendriehoek;
9. Sociaal Werkvoorzieningsschap Regio Zutphen (Delta);
10. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland;
11. Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ);

III – Overige samenwerkingsvormen

12. Regionaal Archief Zutphen;
13. Regiotaxi in ombouw;
14. Stichting Archipel;
15. PPS constructie Lombok II Eerbeek;
16. Leisure Lands;
17. Samenwerkingsovereenkomst (SOK) in kader centrumplan Eerbeek.

Informatie per verbonden partij

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag, is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. Volgens de statuten is de BNG 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg. De missie en de strategie van de BNG zijn vertaald in de volgende strategische doelstellingen:

- a. Behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semi-publieke domein.
- b. Behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Voorwaardenscheppend hiervoor zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en het realiseren van klantenpartnerschap op een zo effectief en efficiënt mogelijk wijze.

Brummen vraagt altijd bij de BNG een offerte bij het willen aangaan van een nieuwe lening (zie paragraaf D).

Brummen heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente in bezit heeft.

Het financiële belang

De gemeente bezit 702 aandelen van € 2,50 per stuk, wat een waarde van € 1.755 vertegenwoordigt. Dit aantal is 0,00144% van het totaal aantal aandelen dat de BNG heeft uitgegeven. In de begroting 2016 wordt met een dividenduitkering rekening gehouden van € 1.000 cf. 2015. De werkelijke ontvangst in 2014 is € 892, terwijl de bate in 2013 net boven de € 1.000 lag.

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Gelet op de manier waarop de BNG opereert is er voor de gemeente Brummen als aandeelhouder geen reden het beleid aan te passen. De beleidsvrijheid voor gemeenten is verder beperkt sinds de aanpassing van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido) per eind 2013.

Ontwikkelingen

Sinds eind 2013 zijn gemeenten verplicht rentedragende liquide middelen in de schatkist onder te brengen. Dit beperkt de BNG in de (bedrijfsmatige) mogelijkheden binnen het bankverkeer van de BNG.

Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar

Eigen vermogen per	01-01-2014	€	3.430 miljoen
Eigen vermogen per	31-12-2014	€	3.582 miljoen

Vreemd vermogen per	01-01-2014	€ 127.721 miljoen
Vreemd vermogen per	31-12-2014	€ 149.891 miljoen
Achtergestelde schulden per	01-01-2014	€ 32 miljoen
Achtergestelde schulden per	31-12-2014	€ 32 miljoen

Over 2014 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 126 miljoen (2013: € 283 miljoen).

De nettowinst van de bank daalde in 2014 naar EUR 126 miljoen. De forse daling van de nettowinst is mede veroorzaakt door een meer structurele daling van het renteresultaat vooral als gevolg van de aanhoudende daling van de marktrente. De daling van de nettowinst is hoofdzakelijk het gevolg van, deels incidentele, grote negatieve ongerealiseerde marktwaardeveranderingen in het resultaat financiële transacties. Het overgrote deel van de negatieve herwaarderingen heeft betrekking op een beperkt aantal gestructureerde rentedragende waardepapieren, inclusief bijbehorende derivaten ten behoeve van het afdekken van de rente-, valuta en inflatierisico's.

Het renteresultaat over 2015 zal naar verwachting lager uitkomen dan over 2014. De aanhoudend lage marktrente veroorzaakt een dalende trend van de renteopbrengst uit de eigen middelen van de bank. De terugkeer van vertrouwen op de internationale geldmarkten zorgt daarnaast voor een normalisatie van de marge in de kortlopende portefeuille. De grote inkoopvoordelen die BNG Bank als veilige haven in de afgelopen crisisjaren heeft kunnen realiseren bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn naar verwachting verleden tijd. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de politieke en economische ontwikkelingen binnen de Europese Unie. Gezien aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2015.

2. Vereniging Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Vanuit de VNG, vestigingsplaats Den Haag, wordt regelmatig overlegd met besluitvoorbereiders van departementen en provincies. Zo vindt in een vroeg stadium beïnvloeding, in voor gemeenten gunstige zin, van wet- en regelgeving plaats. Deze belangenbehartiging zet zich voort in het gehele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. De VNG initieert bestuurlijk overleg waarbij een delegatie van VNG-bestuurders en directieleden onderhandelt namens de gemeenten met ministers en staatssecretarissen. De VNG-belangenbehartiging richt zich ook op Tweede en Eerste Kamer en belangrijke maatschappelijke organisaties. De soms tegenstrijdige belangen van grote en kleine gemeenten en de rol van de VNG daarbij is regelmatig punt van aandacht binnen de VNG.

Het financiële belang

De bijdrage van onze gemeente wordt in 2016 geraamd op € 29.487, met daarnaast een bijdrage aan de VNG, afdeling Gelderland van € 1.050. De definitieve hoogte van de financiële bijdrage (contributie) wordt in de Buitengewone Algemene Leden Vergadering door de leden van de VNG bepaald.

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo

	2014	2013
Groepsvermogen	€ 64.382	€ 59.745
Voorzieningen	€ 2.111	€ 2.625

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Geen specifieke beleidsvoornemen.

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2013 is Coöperatie VNG Diensten U.A. enig lid van Coöperatie Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) U.A. Om die reden is KING per dezelfde datum in de consolidatie betrokken. Qua financieel risico is er geen direct risico.

3. *Circulus-Berkel B.V.*

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Circulus-Berkel B.V. verzorgt de inzameling van al het huishoudelijk afval voor o.a. de gemeente Brummen. Niet alleen de lediging van groene en grijze containers, maar ook de inzameling van onder meer papier, glas, chemisch afval, snoeiafval, kunststoffen en grof huishoudelijk afval. Verder houdt Circulus-Berkel zich ook actief bezig met ongediertebestrijding en beheert de afvalbrengpunten in o.a. Brummen.

Circulus-Berkel B.V. is op 1 december 2014 ontstaan uit een fusie tussen Circulus B.V. en Berkel Milieu N.V. Voor de fusie was de instemming nodig van alle acht deelnemende gemeenten en was toestemming vereist van zowel de provincie Gelderland als de provincie Overijssel. Omdat beide bedrijven bestuurlijk en operationeel al één waren, heeft de fusie alleen nog een effect op de financiële administraties die nu als laatste samengevoegd kunnen worden.

Het financiële belang

De gemeente is aandeelhouder van Circulus Berkel B.V. De deelname van de gemeente in de vennootschap is gebaseerd op het aantal particuliere huisaansluitingen in onze gemeente. Dat zijn de aansluitingen waar Circulus Berkel B.V. huishoudelijk afval inzamelt. Per 100 huisaansluitingen heeft de gemeente recht op 1 aandeel. De gemeente heeft per eind 2014 82 aandelen in bezit met een tegenwaarde van rond € 37.210.

Op basis van een jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst wordt de hoogte van de bijdrage van onze gemeente bepaald. In 2016 gaat het daarbij om een bedrag van afgerond € 1.244.000.

	<i>Financiële kengetallen (x miljoen euro)</i>	2014	2013
Netto-omzet		€ 42,067	€ 38,130
Bedrijfsresultaat		€ 2,580	€ 2,581
Balanstotaal Eigen Vermogen		€ 9,5	€ 9,1
Balanstotaal Voorzieningen		€ 2,4	€ 2,1
Balanstotaal		€ 35,6	€ 31,2
Kostprijs van de omzet		€ 27,551	€ 23,744
Gemiddelde debiteurensaldo (1 jan - 31 dec)		€ 1,190	€ 1,081
Gemiddelde crediteurensaldo (1 jan - 31 dec)		€ 4,399	€ 3,876

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

In het najaar 2015 neemt de Raad het besluit de verordening Afvalstoffen aan te passen aan de gewijzigde inzamelingsmethode van huishoudelijk afval. Inwoners krijgen op vrijwillige basis een mini-container voor kunststof. Verder wijzigt de ophaalfrequentie voor restafval van 1x per 2 weken in 1x per 4 weken.

Ontwikkelingen

Na de fusie per 1.12.2014 met terugwerkende kracht per 1.1.2014 geen specifieke ontwikkelingen.

4. *Waterbedrijf Vitens*

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De vennootschap, vestigingsplaats Utrecht, heeft ten doel de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en het verrichten van alles wat met de publieke waterwinning verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn in de ruime zin van het woord.

Het financiële belang

Tot en met 2005 was de gemeente aandeelhouder via het in bezit hebben van zowel gewone- als preferente aandelen. Op 26 januari 2006 besloot de gemeenteraad de preferente aandelen aan het waterbedrijf te verkopen voor een bedrag van € 1.432.200. Om de aankoop te financieren heeft Vitens op hetzelfde moment een zogenaamde "achtergestelde" lening van de gemeente ontvangen. Deze lening, die in een tijdsbestek van 15 jaar wordt afgelost, levert in 2016 een geraamde rentebaten op van € 21.624.

Elke daadwerkelijke aflossing met € 95.480 per jaar verkleint het risico dat aan een achtergestelde lening zit. Bij een faillissement zal de uitbetaling van het dan nog uitstaande bedrag aan lening de minste kans van slagen op verhaal hebben.

Het jaarlijkse rendement op de 21.364 "gewone" aandelen wordt op € 46.574 geraamd.

Balansgegevens.

1. Eigen Vermogen:

Het eigen vermogen per 31.12.2015 zal naar verwachting € 464,2 miljoen bedragen. En per 31.12.2016 € 488,3 miljoen. Per 31.12.2014 was dit € 421,2 miljoen;

2. Vreemd Vermogen:

Het vreemd vermogen per 31.12.2015 bedraagt naar verwachting € 1.263,3 miljoen en per 31.12.2016 1.258,5 miljoen. Per 31.12.2014 was dit € 1.292,5 miljoen;

3. Overig 2016:

- Het verwachte resultaat 2016 bedraagt € 31,5 miljoen;
- Het verwachte dividend over boekjaar 2016 (uitbetaald in 2017) bedraagt € 12,6 miljoen;
- Het verwachte dividend per aandeel over boekjaar 2016 bedraagt € 2,18
- Solvabiliteit per 31 december 2016 bedraagt 28,0% (per 31 december 2015: 26,9%);
- Solvabiliteit (inclusief achtergestelde geldleningen) per 31 december 2016 bedraagt 31,6% (per 31 december 2015: 31,2%).

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Geen specifieke beleidsvoornemens.

Ontwikkelingen

Geen specifieke ontwikkelingen.

5. NUON/Vattenfall

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De verbondenheid met de NUON beperkt zich tot een achtergestelde lening ad € 846.660.

Het financiële belang

Door het vaste percentage van 10% over de uitstaande belegging bedraagt de renteopbrengst per jaar € 84.666.

Equity attributable to Nuon shareholders:

	2013	2014
Share capital	684	684
Share premium	2,797	2,797
Reserve for cash flow hedge	-33	-107
Currency translation reserve	1	3
Other reserves	-110	-531
Result for the year	<u>-419</u>	<u>-191</u>
Total equity attributable to Nuon shareholders	2,920	2,655

Uit deze gegevens blijkt dat NUON in 2014 een verlies geleden heeft van €191. In vergelijking met 2013 (€ 419 miljoen verlies en 2012, € 716 miljoen verlies) is dit verlies kleiner geworden.

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Geen specifiek beleid geformuleerd.

Ontwikkelingen

Vattenfall is voor 100% eigendom van de Zweedse staat. Vattenfall is eind 2014 voor 79% eigenaar van NUON. In 2015 zullen de resterende 21% overgenomen worden van de huidige andere eigenaren (provincies en enkele steden) tegen al eerder vastgestelde prijzen. Eerdere geluiden dat Vattenfalls voornemens is om het niet Scandinavië-deel voor een gedeelte te verkopen, staat niet als ontwikkeling binnen het jaarverslag van NUON opgenomen.

Risico op het (deels) niet uitbetalen van rente wordt als klein beschouwd. Het rentepercentage van 10% kan als ongekend hoog kan worden beschouwd. Het feit dat er van aflossing op de uitstaande lening geen sprake is, betekent bij een faillissement wel dat terugbetaling een geringe kans van slagen heeft. Ook zal er dan geen sprake meer zijn van rentebetalingen.

6. VAM/ESSENT/RWE

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De gemeenten in de Regio Stedendriehoek hebben in het verleden bijgedragen aan het kapitaalfonds, waaruit de VAMIJ C.V. gefinancierd is. DE VAMIJ is later opgegaan in ESSENT. De afspraak is gemaakt dat de gemeenten de bijdragen in 2016 terugkrijgen, waarbij rekening is gehouden met compensatie voor geleden renteverlies. Het aan Brummen uit te betalen bedrag komt daarmee op € 172.938. Per 1.10.2009 is Essent onderdeel van RWE.

Het financiële belang

Het financiële belang van Brummen is eenmalig en wordt conform afspraak in 2016 beëindigd door de terugbetaling van de eerder genoemde € 172.938. Dit bedrag zal, via het rekening resultaat 2016, gebruikt worden om de boekwaarde van de vordering af te boeken. De aard van de verbondenheid brengt met zich mee dat informatie over de hoogte van het Eigen Vermogen van RWE/Essent niet hier hoeft te worden vermeld.

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Geen specifieke beleidsvoornemens.

Ontwikkelingen

Geen. Risico op het (deels) niet uitbetalen van genoemd bedrag wordt als zeer klein beschouwd.

7. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Op grond van de bepalingen in de Wet Veiligheidsregio's 2010 is deze gemeenschappelijke regeling belast met de regionale (verlengd lokale) brandweertaken. Hieraan wordt invulling gegeven door de samenwerking van verschillende diensten en besturen. Er wordt samengewerkt op het gebied van:

- brandweezorg;
- rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- geneeskundige hulpverlening bij rampen;
- handhaving van openbare orde en veiligheid.

Het financiële belang

De gemeentelijke bijdrage aan de regio, inclusief de GHOR, is afhankelijk van het aantal inwoners. De bijdrage 2016 wordt geraamd op € 931.549.

Bedragen x € 1.000	eind 2013	eind 2014	eind 2015	eind 2016
Bestemmingsreserves	3.669	4.572	n.n.b.	n.n.b.
Nog te bestemmen resultaat	2.824	1.648	nihil	nihil
Totaal eigen vermogen	6.493	6.220	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	36.723	32.576	33.000.	33.000
Verwacht resultaat 2015/2016			nihil	nihil

Het resultaat 2014 wordt gedeeltelijk aan de gemeenten terugbetaald. Een ander deel wordt aan de reserves toegevoegd. Over hoe met bestemmingsreserve wordt omgegaan binnen de VNOG moeten nog bestuurlijke besluiten over genomen worden.

Ontwikkelingen

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio heeft in 2015 opdracht gegeven om een nieuw financieel verdeelmodel te ontwikkelen, waarin de gemeenten een bijdrage betalen op basis van de risico's in het gebied. De planning behelst dat er nog in 2015 besluitvorming plaatsvindt over een nieuw verdeelmodel, dat dan in 2017 in werking zal moeten treden. Met daarbij afspraken over een overgangstermijn, ingroei-model, om daarmee herverdeeleffecten voor de deelnemende gemeenten in de tijd te spreiden.

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

De gemeente is alleen verantwoordelijk voor de huisvesting. Mocht in de toekomst ook overdracht van de huisvesting naar de VNOG gaan, dan zal dit met de groots mogelijke zorgvuldigheid gebeuren.

8. Regio Stedendriehoek

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Het bureau van de Stedendriehoek coördineert, faciliteert en communiceert de samenwerking tussen de gemeenten binnen de Stedendriehoek. Daarnaast biedt ze ambtelijke ondersteuning aan de Regioraad en Dagelijks Bestuur van de regio. Het bureau heeft tevens communicatielijnen op alle niveaus tussen bestuurders, uitvoerders en bevolking. Vanuit deze taken is Bureau Stedendriehoek verantwoordelijk voor diverse publicaties zoals het Jaarverslag Stedendriehoek en de Agenda Stedendriehoek.

Het bureau van de Stedendriehoek heeft een beperkt aantal vaste formatieplaatsen voor communicatie, lobby, Europese subsidies en bestuur ondersteuning. Andere inhoudelijke activiteiten ten behoeve van de Stedendriehoek worden verricht door gedetacheerde medewerkers uit de deelnemende gemeenten.

Het financiële belang

De gemeentelijke bijdrage aan de regio is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. Voor 2016 is een bijdrage geraamd van € 43.941. Daarnaast is er voor 'Stedendriehoek onderneemt' en voor de Strategische Board een totaalbedrag van € 20.983 geraamd.

Eigen vermogen.	2014	2013
Algemene reserve	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve	€ 223.000	€ 251.000
Nog te bestemmen resultaat dienstjaar	€ 22.000	€ 44.000
Totaal Eigen vermogen	€ 245.000	€ 294.000

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

De Stedendriehoek gaat voor maximale effecten van het benutten van efficiency door samenwerking binnen de regio.

Ontwikkelingen

Met de voorstellen vanuit de nieuwe agenda is ook de rol van de Stedendriehoek veranderd, met meer focus op minder thema's. Verder meer samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen via het strategisch board. Verdubbeling van het budget voor strategisch board is binnen de regio in bespreking.

9. Gemeenschappelijke Regeling Delta

De gemeenschappelijke regeling Delta, vestigingsplaats Zutphen, geeft uitvoering aan de Wet Sociale Werkvoorziening in opdracht van de gemeenten Bronckhorst, Brummen, Lochem, Voorst en Zutphen. Er wordt werk geboden aan zo'n 1.000 medewerkers met een arbeidsbeperking van verstandelijke, lichamelijke of psychische aard. Er wordt gezorgd voor werk, arbeidsontwikkeling van het individu en de bevordering van de geschiktheid van mensen voor de reguliere arbeidsmarkt.

Het financiële belang

Het financieel beleid van Delta is gericht op een sluitende exploitatie zonder een bijdrage van de deelnemende gemeenten. Bedrijfseconomische risico's moeten afgedekt zijn door adequate reserves en voorzieningen. In de praktijk draait Delta als geheel sinds enige jaren met verlies, wat nog opgevangen kan worden uit gevormd Eigen Vermogen door positieve resultaten in de jaren ervoor.

De bijdrage van de deelnemende gemeenten bestaat nu nog uit een bijdrage in de bestuurskosten. Het aandeel van Brummen hierin bedraagt € 10.300. Daarnaast sluizen de gemeenten sinds 2008 de ontvangen rijksbijdrage voor de werkvoorziening volledig door naar Delta. Ook in 2015 is dit het geval, waardoor een beoogde korting ad € 50.000, als aandeel in het structureel op orde brengen van de begroting van Brummen, niet gerealiseerd is. Principiëler voor het toekomstige financiële belang zijn de gevolgen van de decentralisatie participatiebeleid per 2015. Zie ook het onderdeel ontwikkelingen.

Eigen vermogen	2014	2013	2012
Totaal Eigen vermogen	€ 3.724.000	€ 4.181.000	€ 4.812.000
- Algemene reserve	€ 2.579.000	€ 3.273.000	€ 3.591.000
- Bestemmingsreserve	€ 1.349.000	€ 1.602.000	€ 1.539.000
- Resultaat na bestemming	€ -196.000	€ -694.000	€ -318.000
- Vlottende schuld	€ 3.244.000	€ 2.425.000	
- Overlopende passiva	€ 247.000	€ 379.000	

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Brummen wil in oktober 2015 een voorstel aannemen tot opheffing van de WGR Delta. Dan zal ook besloten worden om de WSW-taak onder te gaan brengen bij Het Plein Zutphen. Daarbij zal het onderdeel "beschut werk" voor 31.12.2016 lokaal worden ingericht.

Ontwikkelingen De voorgenomen opheffing van de WGR zal gepaard gaan met een financiële afwikkeling, waarbij maximaal gestreefd gaat worden om dit binnen het beschikbare eigen vermogen van Delta op te vangen. Het risico dat dit niet geheel zal lukken is voor Brummen in te schatten op maximaal € 200.000 eenmalig.

10. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

GGD Noord en Oost Gelderland is per 1.1.2013 de nieuwe naam voor de GGD Gelre-IJssel, vestigingsplaats Zutphen. GGD Noord en Oost Gelderland stelt zich tot doel het bevorderen en beschermen van de gezondheid van de bevolking van de regio, met speciale aandacht voor jeugd en risicogroepen. De GGD voert de Wet Publieke Gezondheid (WPG) uit. Zij wil zich profileren als een herkenbare en laagdrempelige organisatie en als een leverancier van betrouwbare en vakkundige zorg aan haar klanten.

Het financiële belang

De bijdrage van Brummen is in 2016 geraamd op € 123.070 voor de Algemene Gezondheidszorg en € 289.506 voor de Jeugdgezondheidszorg. Deze bijdragen zijn conform afspraak via een bijdrage per inwoner over de deelnemende gemeenten verdeeld. Daarnaast heeft de GGD nog producten die op basis van afname met de vragende gemeenten worden afgerekend. Voor Brummen betreft dit laatste vooral de kosten voor toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang en peuterspeelwerk. Vanaf 1 juli 2015 bestaat de nieuwe taak "toezichthoudende rol op de WMO", welke bij het schrijven van deze tekst aan de GGD wordt toebedacht.

De GGD heeft in 2014 financieel € 238.000 positief gedraaid (2013: € 391.000 positief). Het voordeel wordt aan de gemeenten uitgekeerd. Het aandeel Brummen hierin is $\frac{21177}{811401}$ (inwoners Brummen/totaal aantal inwoners 22 gemeenten per 1.1.2014) = € 6.668.

Balans

	2014	2013
Algemene reserve	€ 1.474	€ 1.474
Bestemmingsreserves	€ 1.433	€ 1.642
Winst	€ 238	€ 391
Voorzieningen	€ 487	€ 488
Crediteuren	€ 1.632	€ 1.233
Overlopende passiva	€ 2.175	€ 1.746

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Buiten blijvende kostenbewustheid geen specifieke. De gemeente ziet de GGD wel als een belangrijke partner in het totale takenpakket van het Sociale Domein, waarbij preventie een steeds grotere rol krijgt om curatieve kosten te kunnen beperken.

Ontwikkelingen

Binnen de 22 gemeenten wordt nagegaan of (delen van) de JGZ bij de GGD weggehaald kunnen worden, om ze daarna meer binnen de eigen Centra voor Jeugd en Gezin onder te brengen. Als tijdstip op de horizon geldt nu 1.1.2017. Algemeen uitgangspunt is dat blijvende gemeenten geen financieel nadeel zouden moeten hebben van (gedeeltelijk) uittrekkende gemeenten. Of de schaalgroote van de achterblijvende gemeenten voldoende is voor een blijvende gezonde bedrijfsvoering wordt wel een groter risico. In alle situaties zal de GGD zich maximaal flexibel moeten opstellen binnen het totale takenpakket van de gezondheidszorg.

11. Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ).

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Binnen de oprichting van de regionale uitvoeringsdienst maakt Brummen deel uit van de omgevingsdienst Veluwe/IJssel (OVIJ), vestigingsplaats Apeldoorn. De OVIJ bestaat uit Apeldoorn, Brummen, Epe en Voorst en de provincie Gelderland. De OVIJ is ingesteld voor de behartiging van de belangen van de deelnemers op het punt van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht ten aanzien van milieu. Onder de belangen van de deelnemers wordt ook verstaan, het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Het financiële belang

In de begroting van 2016 is een bedrag ad € 312.835 opgenomen voor bijdrage voor OVIJ.

Balansgegevens.

	2014	2013
Algemene Reserve	€ 150.000	€ 150.000
Bestemmingsreserve	€ 120.000	€ 143.738
Winst	€ 100.527	€ 704.371

De winst 2014 ad € 100.527 is aan de deelnemende partijen terugbetaald (Brummen: € 5.859). De winst 2013 is destijds ook aan de deelnemers uitgekeerd (Brummen € 34.934).

Voorzieningen	€ 137.068	€ 30.000
Kortlopende schulden	€ 342.242	€ 293.364

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

De OVIJ is gericht op de uitvoering van taken op het gebied van milieu. Overige taken welke onder de omgevingsvergunning vallen onderbrengen bij OVIJ is voor de toekomst wel een optie.

Ontwikkelingen

In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden eisen gesteld ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van de uit te voeren werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook OVIJ moet hieraan voldoen. Gewerkt aan de hand van het in 2014 opgestelde verbeterplan. Daarbij wordt ook gekeken naar verschillende vormen van regionale samenwerking. Qua risico's beperken die zich bij de OVIJ tot de normale bedrijfsvoering risico's.

12. Regionaal Archief Zutphen.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

Het Regionaal Archief Zutphen, vestigingsplaats Zutphen, levert voor Brummen meters archiefruimte.

Het financiële belang

Sinds de verzelfstandiging tot Regionaal Archief Zutphen heeft de relatie de vorm van een inkooprelatie, waarbij er vanuit inkoopcriteria zich geen alternatief voordoet. In de begroting 2016 is een budget van € 55.000 beschikbaar. De aard van de verbondenheid brengt met zich mee dat informatie over de hoogte van het Eigen Vermogen van Regionaal Archief Zutphen per eind 2014 niet hier hoeft te worden vermeld.

Beleidsvoornemens/ontwikkelingen:

Geen.

13. Regiotaxi Gelderse Vallei in ombouw.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

De provincie, vestigingsplaats Arnhem, coördineert in samenwerking met de deelnemende gemeenten, waaronder Brummen, het openbaar vervoer van deur tot deur. Het is bedoeld voor mensen die, om welke reden dan ook, geen gebruik kunnen maken van het reguliere openbaar vervoer. Het vervoer is per 1.1.2013 opnieuw aanbesteed t/m 2015. Ook het noodzakelijke callcenter (telefonisch meldpunt) is voor die periode aanbesteed. Intussen is een proces op gang gekomen waarbij de provincie zich terugtrekt bij het organiseren van het vraagafhankelijk en collectieve vervoer. 9 gemeenten, waaronder Brummen, hebben het voornemen uitgesproken om gezamenlijk deze taak via een BedrijfsVoeringsOvereenkomst (BVO) op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen op te pakken. Beoogd wordt om op deze wijze per 1.1.2017 een regionale structuur te hebben, die solide, efficiënt, klantvriendelijk en beter afgestemd op de mogelijkheden van inwoners vervoerstromen over de gemeentegrenzen organiseert. Uiterlijk per 1.1.2018 hebben alle 9 gemeenten alle vervoersstromen bij de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling onder gebracht. De formele juridische start van de BVO is in november 2015.

Het financiële belang

Bij de regiotaxi gaat het nog alleen om het collectieve vervoer op basis van de WMO. In de begroting 2016 is hiervoor € 233.236 aan budget beschikbaar. Bij de BVO gaat het daarnaast ook om het leerlingvervoer (2016 geraamd € 578.196). De BVO gaat daarbij ook de nieuwe vervoerstaken vanaf 2015 in het kader van de WMO verzorgen, wat vooral vervoer naar dagbesteding behelst.

De aard van de verbondenheid bij Regiotaxi brengt met zich mee dat er hier geen sprake is van een Eigen Vermogen.

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Zie tekst bij openbaar belang

Ontwikkelingen

Zie tekst bij openbaar belang.

14. Stichting Archipel.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Stichting Archipel, vestigingsplaats Zutphen, behartigt vanaf 1 januari 2006 de belangen van het openbaar onderwijs in de gemeenten Brummen, Voorst en Zutphen.

Het financiële belang

De stichting voert de taak van bevoegd gezag uit en ontvangt hiervoor doeluitkeringen van het rijk. Binnen deze doeluitkeringen moeten alle kosten worden opgevangen. Er is geen aanspraak op een (jaarlijkse) bijdrage van Brummen. De gemeente blijft financieel wel eindverantwoordelijk.

Balansgegevens

	2014	2013
Algemene reserve	€ 3.203.000	€ 3.154.000
Bestemmingsreserves	€ 1.105.000	€ 1.573.000
Verlies/winst	€ 418.396V	€ 416.233W

Het verlies 2014 is ten laste van de bestemmingsreserves gekomen. Zie de achteruitgang van het volume van bestemmingsreserves. Per saldo kon nog iets aan de Algemene reserve worden toegevoegd.

Voorzieningen	€ 147.000	€ 153.000
Kortlopende schulden	€ 1.633.000	€ 1.508.000
Overlopende passiva	€ 649.000	€ 764.000

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Archipel is betrokken bij de bouw van 1 van de 2 nieuwe scholenclusters te Eerbeek. In Brummen trekt De Krullevaar in bij De Dobbelsesteen. Sinds deze fusie heet de school "Het P@rk".

Ontwikkelingen

De afname van het aantal leerlingen zet zich door. Dit heeft bij Archipel al geleid tot het verminderen van het aantal medewerkers en tot minder locaties. Archipel is waakzaam ten aanzien van het sluitend houden van de begroting en doet dit in goed overleg met de gemeenten. Hiermee wordt het risico op alsnog bijdragen in negatieve exploitaties maximaal beperkt. Het verder beperken van het aantal scholen binnen het gehele gebied van Archipel is denkbaar.

15. PPS constructie Lombok II Eerbeek.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

De gemeente, vestigingsplaats Brummen, heeft de uitvoering van het complex Lombok in de bouwgrond-exploitatie uitgewerkt via een PPS-constructie, dus samen met een marktpartij. Hierbij gaat het om Rotij Grondontwikkeling Oost BV. Het aandeel van de gemeente in het exploitatieresultaat is 36%.

Het financiële belang

De verwachting is dat de constructie een financiële omvang heeft van € 11,7 miljoen. De administratie van de PPS wordt door de gemeente gevoerd. De PPS is onderdeel van de gemeentelijke balans.

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

De verdere ontwikkeling van Lombok II moet passen binnen de totale afweging binnen de gemeente waar welke woningen gebouwd kunnen worden. Het moet ook passen binnen het in 2013 door de raad vastgestelde bestemmingsplan Lombok..

Ontwikkelingen

Zie beleidsvoornemens. Het risico voor de gemeente op negatieve afwikkeling van de PPS is onderdeel van de "voorziening risico's bouwgrond" zoals die op de balans van de gemeente is opgenomen.

16. Leisure Lands

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.

Deze holding, vestigingsplaats Arnhem, behartigt de privaatrechtelijke belangen van de deelnemende gemeenten, waaronder Brummen, voor de recreatieve en toeristische ontwikkelingen binnen het betreffende gebied. De publieke taken zijn vanaf 2010 terug naar de gemeenten. Sinds 4 maart 2015 is dit de statutaire naam van de voormalige RGV. Holding BV.

Op 2 december 2013 zijn middels een aandelenruil tussen RGV Holding B.V. en de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers alle aandelen verkregen van RAL Recreatiegebieden.

Het financiële belang

Als aandeelhouder van de holding heeft Brummen een beperkt belang van 4.305 aandelen met een nominale waarde van € 1. De aandelen mogen na 5 jaar verhandeld worden. De aandelen staan voor nul euro op de balans van de gemeente.

Het **Eigen Vermogen** van de holding bedraagt per 31-12-2014 € 52.383.000 (2013: € 49.903.000).

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Geen specifieke beleidsvoornemens richting de Holding.

Ontwikkelingen

Geen. Risico's zijn hier niet aanwezig. De overname van RAL kende een waarde van € 124 per aandeel RGV Holding. Dit bedrag als uitgangspunt nemend zou de waarde van de aandelen van Brummen theoretisch op € 533.820 te berekenen zijn.

17. Samenwerkingsovereenkomst (SOK) in kader centrumplan Eerbeek.**Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd.**

De gemeenteraad Brummen, vestigingsplaats Brummen, heeft bepaald dat de gemeente een maatschappelijk belang heeft bij het aanpakken van het centrum Eerbeek. Dit vertaalt zich financieel in een eenmalige bijdrage van € 4,7 miljoen aan de 3 deelnemende partijen, zijnde Rotij, Bouwfonds en Sprengenland. Op 6 juli 2011 is de samenwerkingsovereenkomst (SOK) getekend. De administratie van het bouwcomplex centrumplan Eerbeek wordt door de gemeente verzorgd. Dit betekent ook dat de gronden formeel in eigendom zijn van de gemeente.

Het financiële belang

De € 4,7 miljoen bijdrage is in de administratie verwerkt. De provincie wil 50% hiervan afdekken. Daarvoor moet de uitvoering wel voldoen aan de eisen van de provincie. Het is in het financiële belang van de gemeente dat de uitvoerende partijen met deze eisen rekening houden. Verder brengt de gemeente bezit in. De SOK is onderdeel van de gemeentelijke balans. Van een zelfstandig Eigen Vermogen is daarmee geen sprake. Gezien de huidige ontwikkelingen zijn er bij dit project aanzienlijke risico's. Het gemeentelijk risico is onderdeel van de gemeentelijke weerstandreserve.

Beleidsvoornemens gemeente Brummen

Onderdeel van het centrumplan zal het realiseren van woonruimten zijn. Naast de eenmalige bijdrage betaalt de gemeente ook de aanpassingen aan de infrastructuur.

Ontwikkelingen

Zie voorgaande teksten.

Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting

Het grondbeleid van de gemeente is vastgelegd in de nota Grondbeleid. Op 15 december 2012 is deze nota door de gemeenteraad vastgesteld. De hoofdlijnen van deze nota zijn:

- Het grondbeleid is dienend aan het ruimtelijk beleid voor wonen, werken en recreëren;
- Er wordt een regisserend grondbeleid gevoerd;
- Er worden marktconforme prijzen gehanteerd.

Bij de besluitvorming over de Kadernota 2013, op 28 juni 2012 (maatregel nr. 13), is besloten om te stoppen met de rol van “projectontwikkelaar” en te komen tot een heroverweging van het grondbeleid.

Door de invoering van de Wet ruimtelijke ordening zijn de mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren, zonder een actief grondbeleid te voeren, vergroot. De mogelijkheden die de Wet ruimtelijke ordening hiervoor biedt, worden dan ook benut.

Aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt gemeenten verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen. De Wro kent hiervoor een privaatrechtelijk spoor (de anterieure overeenkomst) en een publiekrechtelijk spoor (het exploitatieplan). In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het bestemmingsplan, ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering. Binnen de gemeente Brummen wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Waar dat nodig is, wordt ook het exploitatieplan ingezet om invloed uit te kunnen oefenen op de gebiedsontwikkeling.

Woningbouw

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten om de bestemmingsplannen Elzenbos en Lombok te herzien. De gevolgen hiervan voor de complexen Elzenbos, Centrumplan Eerbeek en Lombok zijn echter nog niet bekend. De gemeenteraad heeft in 2015 de geactualiseerde grondexploitatie vastgesteld voor deze complexen. Hierin is de herziening van de bestemmingsplannen nog niet meegenomen. Andere grondcomplexen ten behoeve van de ontwikkeling van woningbouw zijn eind 2014 afgesloten en zijn verantwoord op de post “Gronden en Landerijen”.

Bedrijventerrein

In 2013 is door de gemeenteraad de grondexploitatie voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Hazenberg vastgesteld. Het complex is “in exploitatie”.

Actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie

Voor de complexen Lombok en de Hazenberg worden voorsnog lichte positieve resultaten verwacht. Voor het complex Elzenbos wordt een negatief resultaat verwacht. Bij vaststelling van de jaarrekening over het verslagjaar 2011 in 2012 is een voorziening getroffen voor de afdekking van de risico's binnen alle grondexploitaties. In totaal is per eind 2014 een voorziening beschikbaar van € 15.739.226.

De uitkomst van de discussie rondom de woningbouwprogrammering heeft ook invloed op de resultaten van de complexen Elzenbos en Lombok. Het resultaat van de complexen is afhankelijk van het aantal woningen, het woningsegment en de fasering. Nadat de uitkomst hiervan bekend is, worden de grondexploitaties geactualiseerd en kunnen de financiële gevolgen inzichtelijk worden gemaakt.

Per 1 januari 2016 wordt de belastingplicht voor ondernemingen van overheden voor de vennootschapsbelasting (VpB) ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente in principe vennootschapsbelasting zal moeten betalen over werken en diensten die zij uitvoert als ondernemer. In die zin zullen naar verwachting ook de gemeentelijke grondexploitaties worden belast met vennootschapsbelasting.

Door de VNG wordt overlegd met de Fiscus over de manier waarop de gemeenten in het algemeen en in het bijzonder voor de grondexploitaties belast zullen worden. De gevolgen voor Brummen zullen naar verwachting begin 2016 duidelijk zijn.

In juli 2015 is er door de commissie BBV een voornemen tot herziening van de verslagleggingsregels voor de grondexploitaties gepresenteerd. Hierin staan een aantal regels welke van belang zijn voor de berekening van de grondexploitaties in de gemeente Brummen namelijk:

- Een maximale duur van 10 jaar voor grondexploitaties (afwijkingen toegestaan mits geautoriseerd door de raad en verantwoord in de jaarstukken.
- Geen indexering voor opbrengsten later dan 10 jaar.
- De rente in de grondexploitaties moet gebaseerd zijn op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.

Aanpassing van de regels omtrent de NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gronden) is voor de gemeente Brummen niet meer van toepassing omdat deze gronden eind 2014 zijn over gegaan naar de post "Gronden en Landerijen".

Indien er duidelijkheid is over de gevolgen van de VpB en de aanpassing van de verslagleggingsregels conform de BBV zullen de grondexploitaties hierop worden aangepast en zullen deze ter vaststelling worden aangeboden aan de raad.

Onderbouwing van de geraamde winstneming

Het beleid is om alleen bij het afsluiten van een complex de eventuele winst te "nemen". Aan tussentijdse winstneming wordt daarom niet gedaan.

Beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken

De gronden niet in exploitatie zijn eind 2014 over gegaan naar de post "Gronden en Landerijen". Daarom is hiervoor geen verliesvoorziening getroffen.

Financiële overzichten

Totaaloverzicht van baten en lasten per programma in 2016

2016

2019

Hieronder een overzicht van de uitkomsten per programma. Voor een juist inzicht in de begrotingspositie wordt een onderscheid gemaakt in het resultaat voor bestemming (exclusief de mutaties in reserve) en het resultaat na bestemming (inclusief de mutaties in reserves).

Programma	Voor bestemming			Bestemmingsvoorstellen			Saldo na bestemming
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
1. Bestuur en Veiligheid	€ 5.799	€ 493	€ 5.306	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.306
2. Ruimtelijke Ontwikkeling	€ 3.710	€ 2.076	€ 1.635	€ 0	€ 197	-€ 197	€ 1.438
3. Ruimtelijk Beheer	€ 8.239	€ 4.787	€ 3.453	€ 0	€ 306	-€ 306	€ 3.147
4. Sociaal Domein	€ 21.092	€ 16.550	€ 4.543	€ 241	€ 319	-€ 77	€ 4.465
5. Samenleving	€ 4.658	€ 833	€ 3.825	€ 0	€ 47	-€ 47	€ 3.778
6. Financiering	€ 618	€ 19.541	-€ 18.923	€ 824	€ 34	€ 790	-€ 18.133
TOTALEN	€ 44.117	€ 44.279	-€ 162	€ 1.065	€ 902	€ 162	€ 0

Het resultaat van de begroting komt tot stand nadat alle lasten en baten (uitgaven en inkomsten) van de programma's en het overzicht van financierings- en algemene dekkingsmiddelen zijn verwerkt. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt in een tweetal groepen:

- Lasten en baten die voortkomen uit het normale bestedingspatroon van de gemeente;
- Lasten en baten die te maken hebben met buitengewone ontwikkelingen.

Het saldo na verwerking van de onderdelen a en b wordt het resultaat voor bestemming genoemd.

Vervolgens wordt in onderdeel c een overzicht gegeven van de voorgestelde onttrekkingen en toevoegingen aan reserves. Indien hiermee wordt ingestemd ontstaat na verwerking van deze mutaties het uiteindelijke saldo van de begroting. Dit bedrag wordt dan verrekend met de algemene reserve.

<i>A. Saldo van de begroting 2016, exclusief incidentele baten en lasten en voor bestemming</i>		-€ 101 V
<i>B. Incidentele lasten</i>		
Eenmalige afschrijving Essent	€ 173	
Eenmalige kosten project Eerbeek	€ 166	
Sloopkosten noodlokalen van Leeuwenschool	€ 40	
Opslullen hemel- en grondwaterverordening	€ 5	
Opstellen monitor infiltratiesysteem rioleringen	€ 8	
Legionellabestrijding	€ 7	
Eenmalige actie omruilen mini-containers	€ 55	
Project Park 't Goor	€ 8	
Incidenteel budget bijdrage huishoudelijke hulp HHT	€ 130	
Verdere digitalisering via website	€ 20	
	Totaal incidentele lasten	€ 612 N
<i>B. Incidentele baten</i>		
Opbrengst verkoop eigendommen	-€ 371	
Eenmalige bate Essent	-€ 173	
Incidentele bijdrage huishoudelijke hulp HHT	-€ 130	
	Totaal incidentele baten	-€ 674 V
Begrotingssaldo, inclusief buitengewone baten en lasten en voor bestemming		-€ 163 V
<i>C. Voorgestelde onttrekkingen aan reserves tgv. de exploitatie</i>		
Bestemmingsreserve Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	-€ 40	
Bestemmingsreserve Jeugdvoorzieningen	-€ 8	
Bestemmingsreserve Ligt op Groen	-€ 61	
Bestemmingsreserve WMO 2007	-€ 247	
Bestemmingsreserve Duurzaamheid	-€ 40	
Bestemmingsreserve Participatiebeleid	-€ 3	
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing.	-€ 272	
Bestemmingsreserve Toerisme en Recreatie	-€ 119	
Bestemmingsreserve Sociaal Domein (3D)	-€ 113	
	Totaal onttrekkingen aan reserves	-€ 902 V
<i>C. Voorgestelde toevoegingen aan reserves tlv. de exploitatie</i>		
Algemene vrije reserve voor begrotingssaldo	€ 656	
Bestemmingsreserve WMO 2007	€ 147	
Bestemmingsreserve Toerisme	€ 168	
Bestemmingsreserve 3D	€ 95	
	Totaal toevoegingen aan reserves	€ 1.066 N
Te realiseren resultaat 2016		€ 0 N

De meerjarige resultaten van alle programma's

2016

2019

In onderstaande tabel een totaaloverzicht van de uitkomsten voor en na bestemming in de verschillende jaren, inclusief inzicht in de incidentele baten en lasten.

Totalen van alle programma's

<i>bedragen x € 1.000</i>	Jaarrekening 2014	Begroting 2015 nw.	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten						
Incidenteel	€ 1.911	€ 1.978	€ 612	€ 55	€ 171	€ 10
Structureel (incl. organisatie)	€ 42.608	€ 46.182	€ 43.505	€ 42.775	€ 42.370	€ 42.308
Totale lasten (excl. bestemming)	€ 44.520	€ 48.160	€ 44.117	€ 42.830	€ 42.541	€ 42.318
Baten						
Incidenteel	€ 2.193	€ 795	€ 674	€ 60	€ 0	€ 0
Structureel	€ 43.473	€ 45.325	€ 43.605	€ 42.779	€ 42.422	€ 42.523
Totale baten (excl. bestemming)	€ 45.666	€ 46.120	€ 44.279	€ 42.839	€ 42.422	€ 42.523
Saldo excl. bestemmingen	-€ 1.147	€ 2.040	-€ 162	-€ 9	€ 119	-€ 205
Bestemmingen						
Toevoeging aan reserves	€ 1.863	€ 435	€ 1.065	€ 795	€ 624	€ 952
Onttrekking aan reserves	€ 2.013	€ 1.973	€ 902	€ 786	€ 743	€ 747
Bestemmingen per saldo	-€ 150	-€ 1.538	€ 162	€ 9	-€ 119	€ 205
Gerealiseerd / te realiseren	-€ 1.296	€ 502	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

voordelig nadelig voordelig voordelig voordelig voordelig

In de kolom 2015 zijn de cijfers van de begroting 2015 *na wijziging* opgenomen. In dit geval betekent dat inclusief de uitkomst van de 1° bestuursrapportage 2015 (Raadsbesluit 21 mei 2015, RB15.0022).

Bijlagen

Via het raadsbesluit van 26 januari 2012 heeft de gemeenteraad een geactualiseerde versie van het "Investerings- en afschrijvingsbeleid" vastgesteld.

In deze nota zijn formele kaders vastgelegd waardoor er op een eenduidige manier met gemeentelijke investeringen wordt omgegaan. De kaders hebben te maken met de keuzes op het gebied van o.a. investeringsbevoegdheden, waarderingsgrondslagen, afschrijvingsmethodieken, afschrijvingstermijnen e.d.

Via de vaststelling van de nota is het beleid rond het *vaststellen* en *vrijgeven* van investeringsbudgetten bepaald. In principe worden alle budgetten via de begroting vastgesteld en vrijgegeven, tenzij de gemeenteraad aangeeft dat er nog een aanvullende onderbouwing noodzakelijk is voordat tot vrijgave kan worden overgegaan.

Omschrijving programma en investering	Afs. term.	Hoofdsom	Rente	Afschrijving	Lasten
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Programma 3 - Ruimtelijk Beheer					
GRP afkoppelmaatregelen 2016	40 ann.	€ 310	€ 5	€ 4	€ 9
GRP rioolgemaal Hallsepad 2016	40 ann.	€ 30	€ 0	€ 0	€ 1
GRP pompunits drukriolering fase III 2016	20 ann.	€ 589	€ 9	€ 22	€ 31
GRP milieumaatregelen 2016	40 ann.	€ 50	€ 1	€ 1	€ 1
Vorbereiding vervanging Kanaalbruggen 2016	40 ann.	€ 150	€ 2	€ 0	€ 2
Vervanging zoutstrooier Stratos 50-36 PAX 2016	15 ann.	€ 38	€ 1	€ 2	€ 3
Programma 5 - Samenleving					
Onderwijsleerpakket en meubilair van Leeuwenschool	15 ann.	€ 15	€ 0	€ 1	€ 1
Programma 6 - Financiering					
Investerings vanuit INUP verplichtingen 2016	5 ann.	€ 100	€ 2	€ 19	€ 20
Vervanging diverse servers 2016	4 ann.	€ 25	€ 0	€ 6	€ 6
Mijn Overheid / DiGi koppelingen (software) 2016	5 ann.	€ 50	€ 1	€ 9	€ 10
Totaal		€ 1.357	€ 21	€ 64	€ 84

Vanaf het begrotingsjaar 2012 wordt in deze bijlage het subsidieplafond per beleidsterrein als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Algemene Subsidieverordening Gemeente Brummen (vastgesteld op 17 december 2009, RB09.038) beschreven. Conform het bepaalde in artikel 5, lid 1 van diezelfde subsidieverordening worden de subsidieplafonds vastgesteld bij de vaststelling van de programmabegroting van de gemeente Brummen.

In het onderstaande overzicht staat voor het jaar 2016 de verdeling per beleidsveld en een recapitulatie van de totaalbedragen naar de 6 programma's van de begroting.

Beleidsterrein	Plafond	Prog.
1. Veiligheidsbeleid		
NOG Veiligerhuis	€ 9.000	1
Stg. Halt Nederland	€ 5.576	1
Plafond Veiligheidsbeleid	€ 14.576	
2. Ruimtelijk economisch beleid		
Niet van toepassing	€ 0	
Plafond Ruimtelijk economisch beleid	€ 0	
3. Technologie		
Niet van toepassing	€ 0	
Plafond Technologie	€ 0	
4. Midden- en kleinbedrijf		
Niet van toepassing	€ 0	
Plafond Midden- en kleinbedrijf	€ 0	
6. Natuur- en landschapsbeleid		
Landschapscontract	€ 70.000	2
Projecten plattelandsontwikkeling (tlv reserve Ligt op Groen)	€ 50.000	2
Plafond Natuur- en landschapsbeleid	€ 120.000	
7. (Openlucht)recreatie en toerisme		
Toerisme Veluwe (tlv reserve Toerisme)	€ 25.000	2
Projecten toerisme (tlv reserve Toerisme)	€ 50.000	2
Stg. Visit Brummen-Eerbeek (tlv reserve Toerisme)	€ 40.000	2
Plafond (Openlucht)recreatie en toerisme	€ 115.000	
8. Cultuurhistorie		
Open monumentendag	€ 2.400	3
Plafond Cultuurhistorie	€ 2.400	
10. Arbeidsverhoudingenbeleid		
Niet van toepassing	€ 0	
Plafond Arbeidsverhoudingenbeleid	€ 0	
11. Maatschappelijk beleid		
Maatschappelijke adviesraad	€ 10.108	4
Plafond Wmo-beleid	€ 10.108	

Beleidssterrein	Plafond	Prog.
12. Sociale cohesie		
Buurtbus	€ 778	3
Stg. Vrijwillige Hulpdienst Handsaam	€ 2.562	4
Wijk- en dorpsraden	€ 26.171	4
Projecten sociale veiligheid	€ 1.490	4
Stimenz (algemene taken en Discriminatie)	€ 7.851	4
Stichting Welzijn Brummen Structureel contract	€ 932.583	4
Stg. J.O.C. Eerbeek	€ 2.790	5
Plafond Sociale cohesie	€ 974.225	
13. Lokaal onderwijsbeleid		
Niet meer van toepassing	€ 0	5
Idem	€ 0	5
Kinderopvang/peuterwerk	€ 33.488	5
Plafond Lokaal onderwijsbeleid	€ 33.488	
15. Sport- en cultuurbeleid		
Stg. Rhienderoord Zwem & Sportplezier	€ 553.789	5
Schoolsportdagen	€ 1.000	5
Stg. Bibliotheek gemeenten Brummen en Voorst	€ 357.872	5
Kosten Lokale omroep	€ 11.640	5
Culturele Stichting gemeente Brummen	€ 27.665	5
Muziekverenigingen	€ 16.092	5
Plafond Sport- en cultuurbeleid	€ 968.058	
16. Gezondheidsbevordering		
Preventie middelengebruik	€ 14.550	4
AED	€ 4.480	4
Stg. Slachtofferhulp Nederland Regio Oost	€ 5.604	4
Plafond Gezondheidsbevordering	€ 24.634	
Totaal generaal plafonds	€ 2.262.489	
Totaal generaal toegedeeld naar programma's in de begroting		
Programma 1	€ 14.576	
Programma 2	€ 235.000	
Programma 3	€ 3.178	
Programma 4	€ 1.005.399	
Programma 5	€ 1.004.336	
Programma 6	€ 0	
Totaal generaal alle programma	€ 2.262.489	

Algemeen

Het beleid rond reserves en voorzieningen wordt gevoerd en geëvalueerd via de Nota Reserves en Voorzieningen. Op basis van artikel 12.3 van de “verordening uitgangspunten financieel beleid en beheer” (artikel 212 Gemeentewet) wordt deze nota periodiek geactualiseerd. Elke reserve en voorziening wordt dan opnieuw beoordeeld op onderdelen als relevantie, toereikendheid en toekomstige inzetbaarheid. Op basis van de bevindingen worden voorstellen gedaan. De meest recente nota is op 18 juni 2015 door de gemeenteraad vastgesteld.

Hieronder het overzicht van het geraamde verloop van de reserves in de komende jaren, terwijl op de volgende bladzijde het overzicht van de voorzieningen is opgenomen.

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2014	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve						
Weerstandsreserve	€ 3.097	€ 2.088	€ 2.088	€ 2.088	€ 2.088	€ 2.088
Vrije reserve	-€ 4.215	-€ 2.410	-€ 1.754	-€ 1.368	-€ 1.153	-€ 610
Nog te bestemmen rekeningsresultaat 2014	€ 1.296	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Totaal algemene reserve</i>	€ 178	-€ 322	€ 334	€ 720	€ 935	€ 1.478
Bestemmingsreserves						
Toerisme en recreatie	€ 135	€ 163	€ 211	€ 260	€ 302	€ 354
Bovenwijkse voorzieningen	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14	€ 14
Centrum Jeugd en Gezin (CJG)	€ 160	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Jeugdvoorzieningen	€ 15	€ 15	€ 7	€ 7	€ 7	€ 7
Duurzaamheidsprojecten	€ 151	€ 117	€ 77	€ 40	€ 11	€ 0
Ligt op Groen (LOG)	€ 215	€ 157	€ 95	€ 82	€ 74	€ 74
Integraal Huisvesting Plan	€ 1.696	€ 71	€ 31	€ 31	€ 31	€ 31
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	€ 750	€ 525	€ 425	€ 339	€ 353	€ 366
Afvalstoffenheffing	€ 1.419	€ 1.342	€ 1.070	€ 801	€ 471	€ 93
Gemeentelijk VVE/GOA	€ 152	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150
Participatiebeleid	€ 142	€ 140	€ 137	€ 134	€ 131	€ 131
Onderhoud onderwijsgebouwen	€ 24	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Invoeringsbudget decentralisaties (3D's)	€ 5	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Sociaal Domein (3D's)	€ 0	€ 268	€ 250	€ 232	€ 214	€ 198
<i>Totaal bestemmingsreserves</i>	€ 4.878	€ 2.962	€ 2.467	€ 2.090	€ 1.758	€ 1.418
<i>Totaal eigen vermogen</i>	€ 5.056	€ 2.640	€ 2.801	€ 2.810	€ 2.693	€ 2.896

Aard van de voorziening bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2014	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2016	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Voorzieningen						
Verplichtingen, verliezen, risico's						
Pensioenaanspraken wethouders	€ 1.923	€ 1.879	€ 1.820	€ 1.746	€ 1.672	€ 1.598
Ecowal Kollergang	€ 9	€ 9	€ 9	€ 9	€ 9	€ 9
Individueel Loopbaanbudget ILB	€ 92	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	€ 2.024	€ 1.888	€ 1.829	€ 1.755	€ 1.681	€ 1.607
Onderhoud egalisatie						
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 614	€ 493	€ 457	€ 413	€ 375	€ 265
Wegenonderhoud	€ 586	€ 526	€ 472	€ 417	€ 362	€ 306
Straatverlichting	€ 24	€ 35	€ 47	€ 59	€ 71	€ 82
Rioolrenovaties	€ 1.382	€ 637	€ 627	€ 618	€ 608	€ 598
Rioolrechten	€ 587	€ 353	€ 409	€ 365	€ 284	€ 125
	€ 3.193	€ 2.044	€ 2.012	€ 1.871	€ 1.699	€ 1.377
<i>Totaal vreemd vermogen</i>	€ 5.217	€ 3.932	€ 3.841	€ 3.626	€ 3.380	€ 2.984
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	€ 10.273	€ 6.572	€ 6.642	€ 6.436	€ 6.073	€ 5.880

De inhoud van deze bijlage

Hieronder staan in tabelvorm de financiële uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het opstellen van de programmabegroting.

Uitgangspunten	Programmabegroting 2016-2019
Uitgaven	
Prijsstijging 2016 (inflatie)	Uitbestedings- en subsidiebudgetten zijn, waar dat aan de orde is, meerjarig geïndexeerd met een percentage van 0,6% per jaar.
Gemeenschappelijke regelingen	Op basis van de meest recente gegevens over het verloop van de gemeentelijke bijdrage.
Salarissen	De ramingen zijn in basis gebaseerd op de huidige CAO, die loopt van 1 januari 2013 tot 1 januari 2016. Verder is voor de jaren 2016 tot en met 2019 rekening gehouden met een loonkostenontwikkeling van 1% per jaar.
Kapitaallasten	Op basis van de staat van activa en het meerjarige investeringsplan vanuit de meerjarenbegroting 2016-2019 die in het voorjaar is opgesteld.
Rentelasten	Op basis van de leningenportefeuille tot en met 2015 en de ontwikkeling financieringsbehoefte. In de raming 2016-2019 is rekening gehouden met een rentelast van € 125.000 voor nog aan te trekken leningen.
Rente over activa	Aan nieuwe activa wordt op begrotingsbasis 3% rente toegerekend.
Eigen financieringsmiddelen	Hierover wordt geen rente berekend.
Opbrengsten	
Onroerende zaakbelastingen	Jaarlijkse inflatiecorrectie. Daarnaast jaarlijks een opbrengststijging van € 15.000 vanwege verbouwactiviteiten etc. De inflatiecorrectie die voor 2016 van toepassing is bedraagt 0,6%.
Toeristenbelasting	€ 1,35 per overnachting.
Rioolrechten	100% kostendekkend.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend.
Grafrechten	Inflatiecorrectie met 0,6%.
Leges	Beleidsmatig uitgangspunt is 100% kostendekking.
Rente verstrekte leningen	Op basis van de bestaande leningenportefeuille.

<i>Uitgangspunten</i>	<i>Programmabegroting 2016-2019</i>
Overige uitgangspunten	
Onvoorziene uitgaven	€ 20.000.
Algemene uitkering gemeentefonds	Op basis van de circulaire van mei 2015.
Aantal inwoners	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van een inwoneraantal van 20.983 voor de jaren 2016 t/m 2019.
Aantal woonruimten	Voor de berekening van de algemene uitkering is uitgegaan van de volgende aantallen: 2016 – 9.660 2017 – 9.685 2018 – 9.710 2019 - 9.735